



Kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelut ja kustannukset vuonna 2020

Esipuhe

Kuusikko-työssä vertaillaan kuutoskaupunkien (Helsinki, Espoo, Vantaa, Turku, Tampere ja Oulu) aikuissosiaalityötä ja toimeentulotukea, lastensuojelua, päihde- ja mielenterveyspalveluja, vammaisten palveluja, vanhusten palveluja sekä varhaiskasvatusta. Kaupunkien edustajista koostuvat eri palvelukokonaisuuksien asiantuntijaryhmät tuottavat vuosittain tilastollisia raportteja asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista.

Kuutostyö alkoi vuonna 1994, jolloin Helsinki, Espoo ja Vantaa päättivät alkaa toteuttaa vertailuja sosiaali- ja terveyspalveluista sekä niiden kustannuksista. Turku ja Tampere tulivat mukaan vertailuihin vuonna 1996, minkä jälkeen ryhmä nimettiin Viisikoksi. Vertailuraportteja alettiin julkaista omassa julkaisusarjassaan vuonna 1999. Kuutosyhteistyö alkoi vuonna 2002, kun Oulu liittyi kuudenneksi jäseneksi ryhmään. Kuusikko-työ alkoi varhaiskasvatuksen, toimeentulotuen sekä vanhusten palvelujen vertailulla, mutta ajan myötä mukaan on tullut uusia palvelukokonaisuuksia.

Kuusikko-tiedonkeruu sisältää sosiaali- ja terveyspalveluiden osalta ainoastaan osan kustannuksista ja toimintatiedoista. Sosiaali- ja terveyspalvelut muodostavat omanlaisensa kokonaisuuden, jossa erityisesti sosiaalipalvelut ovat vahvasti limittyneet toisiinsa. Kunta voi panostaa esimerkiksi ehkäiseviin toimintamuotoihin, mutta ehkäisevään työhön laitettut resurssit eivät näy välttämättä Kuusikko-raportoinnissa.

Raporttien tarkoituksena on palvella ensisijaisesti kuntien päättäjiä ja ne ovat yksi väline toiminnan ohjaamiseen. Kuusikko-raportit nostavat esiin eroavaisuuksia, jotka vaativat tarkempaa analyysia. Tavoitteena ei ole vertailla esimerkiksi omien ja ostopalvelujen kustannuksia. Omien ja ostopalvelujen tiedonkeruu poikkeaa merkittävästi esimerkiksi asiakasmaksujen, vuokrien, tilaamiseen liittyvien kustannusten ja hallinnon vyörytysten osalta. Kunnan omaa tuotantoa voi verrata toisen kunnan omaan tuotantoon, mutta omien ja ostopalvelujen tiedot eivät ole vertailukelpoisia, koska ne sisältävät eri kustannuseriä.

Kuutosraporttien tiedot asiakasmääristä, suoritteista, henkilöstöstä ja kustannuksista on pääasiassa koottu kuntien omista tietojärjestelmistä ja tilinpäätöksistä. Kuusikko-työn keskiössä on työryhmissä tehtävä määrittelytyö, jonka ansiosta kerättävät tiedot saatetaan mahdollisimman vertailukelpoisiksi. Määrittelytyö on välttämätöntä, sillä palvelut poikkeavat kuntien välillä nimikkeiltään ja sisällöiltään, ja ne on organisoitu hallinnollisesti eri tavoin. Lisäksi kunnilla on käytössä toisistaan poikkeavia tietojärjestelmiä. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tieto, joka yhdessä kunnassa saadaan automaattisesti, voi toisessa kunnassa vaatia paljon manuaalista työtä tai sitä ei ole edes mahdollista saada. Määrittelytyössä täytyy huomioida myös kuntien erilaiset kirjaamiskäytännöt. Vertailutyön pitkän historian avulla on kuitenkin saavutettu hyvä taso vertailtavuudessa.

Kuutosyhteistyön lisäksi tilastotietoja kuntien sosiaali- ja terveyspalveluista tuotetaan monilla tahoilla, kuten Tilastokeskuksessa, Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksessa sekä Suomen Kuntaliitossa. Kuutostiedonkeruun ja raportoinnin erityispiirteet liittyvät yhdessä sovittuihin määritelmiin ja sopimuksiin tietosisällöstä, suorite- ja taloustietojen yhdistämiseen yhteen raporttiin, palvelua koskevien tietojen kattavuuteen ja pyrkimykseen tietojen vertailukelpoisuuden yksityiskohtaiseen arviointiin. Lisäksi edellisen vuoden tietoja käsittelevät raportit ilmestyvät yleensä nopeammalla aikataululla kuin valtakunnalliset yhteenvedot.

Kuuden suurimman kaupungin
lastensuojelun
palvelut ja kustannukset
vuonna 2020

Kuusikko-työryhmän julkaisusarja

2342-1983 (painettu)

2342-1991 (verkkajulkaisu)

Edita Prima Oy 2021, Helsinki

Tekijät		
Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä. Koonnut Marianne Forsell.		
Nimike		
Suomen kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun palvelut ja kustannukset vuonna 2020		
Julkaisija (toimiala tai laitos)	Julkaisu-aika	Sivumäärä, liitteet
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala Espoon sosiaali- ja terveystoimi Vantaan sosiaali- ja terveystoimi Turun hyvinvointitoimiala Tampereen hyvinvointipalvelut Oulun hyvinvointipalvelut	6/2021	54 s. + 37 s. liitteitä
Sarjanimike	Osanumero	
Kuusikko-työryhmän julkaisusarja	1/2021	
ISSN-numero	Kieli	
2342-1983 (painettu) 2342-1991 (verkkojulkaisu)	Suomi	
Tiivistelmä		
Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2020 aikana yhteensä 57 342 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoituksen kohteena oli 28 877 lasta eli 8,6 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. Palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve, tehtiin yhteensä 16 316. Lastensuojelun tarve todettiin viidenneksessä arvioita. Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2020 yhteensä 17 394 lastensuojelun 0-17-vuotiaasta asiakasta eli 5,2 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Huhtikuusta 2015 alkaen lastensuojelun asiakkuus on alkanut vasta silloin, kun palvelutarpeen arviossa todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun asiakkaana olleista lapsista saa nyt palvelut yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lakimuutosten myötä asiakasmäärät laskevat jopa kolmanneksella vuodesta 2014 vuoteen 2016. Tämän jälkeen muutokset vuotuisissa asiakasmäärissä ovat pienentyneet. Avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2020 aikana yhteensä 13 416 lasta. Avohuollon asiakkaiden määrä laski edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa. Kodin ulkopuolelle sijoitettuna oli yhteensä 5 599 lasta, mikä on 1,7 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17 vuotiaiden lasten lukumäärästä. Kaikissa kuutoskaupungeissa oli sijoitettuna suhteellisesti eniten 13-17-vuotiaita. Vuonna 2020 perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista väheni edellisvuoteen verrattuna Helsingissä, Espoossa, Tampereella ja Oulussa ja kasvoi Turussa. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista vaihteli paljon kuntien välillä - Oulun 23,7 prosentista Espoon 57,6 prosenttiin. Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa lähes 422,1 miljoonaa euroa vuonna 2020. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta lähes kaikissa kuutoskaupungeissa. Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy sijoituksista. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli Oulun 72,5 prosentista Turun 85,5 prosenttiin.		
Asiasanat		
Kuusikko, kuutoskaupungit, kaupunkivertailu, kustannukset, avohuolto, lastensuojelu, sijaishuolto, sijoitukset		
Tiedustelut	Jakelu	
Työryhmän jäsenet, liite 5	www.kuusikkokunnat.fi	

SISÄLLYS

1	JOHDANTO	1
1.1	Lastensuojelu, sosiaalihuoltolaki ja erityistä tukea tarvitsevat lapset	2
1.2	Lastensuojelun asiakasprosessi kuutoskaupungeissa	4
1.2.1	Palvelutarpeen/lastensuojelutarpeen arvio ja lastensuojeluilmoitusten käsittely	4
1.2.2	Lastensuojelun avohuolto	6
1.2.3	Sijaishuolto	8
1.2.4	Jälkihuolto	13
1.3	Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset	15
2	KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSET LASTENSUOJELUUN.....	17
2.1	Koronapandemian vaikutukset palveluiden järjestämiseen.....	17
2.2	Koronapandemian vaikutukset lastensuojeluilmoituksiin ja kiireellisiin sijoituksiin	18
2.3	Koronapandemian vaikutukset - kuntakohtaisia erityispiirteitä.....	20
3	LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS	22
3.1	Lastensuojeluasian vireille tulo	22
3.1.1	Lastensuojeluilmoitukset	23
3.1.2	Palvelutarpeen arviointi.....	25
3.2	0-24-vuotias väestö kuutoskaupungeissa.....	27
3.3	Lastensuojelun asiakkaat	28
3.3.1	Lastensuojelun asiakasmäärät	28
3.3.2	Asiakassuunnitelmat.....	29
3.4	Kokonaiskustannukset	30
4	AVOHUOLTO.....	33
4.1	Avohuollon asiakkaat	33
4.1.1	Alkaneet ja päättyneet asiakkuudet	34
4.2	Avohuollon kustannukset	35
5	SIOITETUT LAPSET	38
5.1	Sijoitettujen lasten määrä.....	38
5.2	Sijoituspäätökset	39
5.3	Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset	40
5.4	Kiireellisesti sijoitetut lapset	41
5.5	Huostaanotetut lapset.....	41
5.6	Sijaishuoltopaikan muutospäätökset	42
5.7	Sijoitusten hoitomuotojen kehitys	43

5.8 Sijoitusten kustannukset	44
6 JÄLKIHUOLTO.....	49
7 LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ.....	51
8 YHTEENVETO	52
LÄHTEET	54
LIITTEET	55
Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät	55
Tietolähteet ja –järjestelmät	55
Kerättävät tiedot	56
Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä	66
Liite 3 Lastensuojelun tietoja vuonna 2020	71
3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2020	71
3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2020	72
3C/1 Lastensuojeluilmoitukset vuonna 2020	73
3C/2 Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve sekä lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen laaditut asiakassuunnitelmat vuonna 2020	74
3D Avohuollon asiakkaat vuonna 2020	75
3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2020	76
3F Sijoitusten hoitomuodot vuonna 2020	77
3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2016–2020	78
3H Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2020	79
Liite 4 Lastensuojelun aikasarjoja vuosina 2016–2020	80
4A/1 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2016–2020: Asiakkaat yhteensä ja avohuolto	80
4A/2 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2016–2020: Sijoitukset ja jälkihuolto	81
4B/1 Sijoitetut lapset vuosina 2016–2020: Sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut	82
4B/2 Sijoitetut lapset vuosina 2016–2020: Luvanvaraiseen ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut	83
4C Kokovuotiset hoitopaikat vuosina 2016–2020	84
4D/1 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2016–2020: Kokonaiskustannukset sekä avohuollon ja jälkihuollon kustannukset	85
4D/2 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2016–2020: Sijoitusten kustannukset	86
4E Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset sekä lapset, joiden palvelutarpeen arviossa selvitetty lastensuojelun tarve, vuosina 2016–2020	87
4F Lastensuojeluilmoitukset kuukausittain vuosina 2019–2020	88

4H Väestörakennetietoja vuosina 2016–2020. Aluejako 1.1.2021 kaikkien vuosien osalta.	89
Liite 5 Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä	90

Taulukot

Taulukko 1. Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2020	16
Taulukko 2. Lastensuojeluasian vireille tulo kuutoskaupungeissa vuonna 2020 ¹	22
Taulukko 3. Vuoden 2020 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan	23
Taulukko 4. Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2020 olleiden lasten osuus saman ikäisestä väestöstä ikäluokittain	24
Taulukko 5. Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve, ikäryhmittäin vuonna 2020	25
Taulukko 6. Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana, sijoitettuna olleet lapset ja jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2020	28
Taulukko 7. Lastensuojelun vuoden 2020 kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuodesta 2019	31
Taulukko 8. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin vuonna 2020	34
Taulukko 9. Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2020	34
Taulukko 10. Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain vuonna 2020 sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos vuosista 2019 ja 2016	36
Taulukko 11. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2020 sekä lukumäärän muutos vuosista 2019 ja 2016	39
Taulukko 12. Vuoden 2020 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan	40
Taulukko 13. Vuoden 2020 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuihin.	41
Taulukko 14. Vuoden 2020 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset	41
Taulukko 15. Vuoden 2020 aikana huostaanotetut lapset	42
Taulukko 16. Huostassa olleiden lasten lukumäärä vuonna 2020	42
Taulukko 17. Huostassa olleille lapsille tehdyt sijaishuoltopaikan muutospäätökset ¹ vuonna 2020	43
Taulukko 18. Sijoitusten kokonaiskustannukset vuonna 2020 sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuosista 2019 ja 2016	45
Taulukko 19. Jälkihuollon piirissä olleet 18-20-vuotiaat ja 21-24-vuotiaat asiakkaat vuonna 2020	49
Taulukko 20. Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit 31.12.2020 ja lastensuojelun asiakkaat koko vuoden 2020 ajalta	51

Kuviot

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi.....	3
Kuvio 2. Lastensuojeluilmoitukset kuukausittain ¹ , muutos (%) vuodesta 2019 vuoteen 2020 ..	19
Kuvio 3. Vuosien 2019 ja 2020 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset kuukausittain, muutos vuodesta 2019 vuoteen 2020	19
Kuvio 4. Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä vuosina 2016–2020	23
Kuvio 5. Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vuosina 2016–2020 ¹	24
Kuvio 6. Lapset, joille on vuoden 2020 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve	26
Kuvio 7. 0-20 vuotiaan väestön osuus koko väestöstä sekä 0-20-vuotiaiden lukumäärä kuutoskaupungeissa vuonna 2020	27
Kuvio 8. 0-24 vuotiaan väestön osuus koko väestöstä sekä 0-24-vuotiaiden lukumäärä kuutoskaupungeissa vuonna 2020	27
Kuvio 9. Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2016–2020 ^{1 2}	29
Kuvio 10. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2016– 2020 (korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle) ¹	31
Kuvio 11. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta lastensuojelun asiakasta kohden vuosina 2016–2020 (korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle) ^{1 2}	32
Kuvio 12. Vuoden 2020 aikana alkaneet ja päättyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat)	35
Kuvio 13. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2016–2020 (korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	36
Kuvio 14. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta avohuollon asiakasta kohden vuosina 2016–2020 (korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle) ¹	37
Kuvio 15. Kodin ulkopuolelle vuoden aikana sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2016–2020	39
Kuvio 16. Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista vuosina 2016–2020 ¹	44
Kuvio 17. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2016–2020 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle).....	46
Kuvio 18. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta sijoitettuna ollutta lasta kohden vuosina 2016–2020 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)	46
Kuvio 19. Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset vuosina 2019 ja 2020 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle) ^{1 2 3}	47

Kuvio 20. Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon kustannusten osuus sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2016–2020	48
Kuvio 21. Jälkihuollon asiakkaana olleiden 18-20-vuotiaiden nuorten osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2016–2020 ^{1 2}	50

1 JOHDANTO

Tämä raportti käsittelee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia Suomen kuudessa suurimmassa kaupungissa eli Helsingissä, Espoossa, Vantaalla, Turussa, Tampereella ja Oulussa vuonna 2020. Raportti on osa laajempaa Kuusikko-työn kokonaisuutta.

Kuusikko-työssä on kerätty lastensuojelun palveluihin ja kustannuksiin liittyviä tietoja vuodesta 2003 alkaen. Aluksi tietoja käsiteltiin osana sosiaalityön kokonaisuutta ja ne pitivät sisällään pääosin lastensuojelun sijaishuollon tietoja. Lastensuojelu sai oman työryhmänsä vuoden 2008 alussa, jolloin lasten sijaishuollon ja lastensuojelun avohuollon asiantuntijat yhdistettiin sosiaalityön ryhmästä omaksi työryhmäkseen. Taustalla oli uuden lastensuojelulain (417/2007) astuminen voimaan ja halu tarkastella lastensuojelua yhtenä kokonaisuutena.

1.4.2015 voimaan tulleen sosiaalihuoltolain (1302/2014) myötä sosiaalipalvelujen painopiste siirtyi korjaavista erityispalveluista ennaltaehkäiseviin yleisiin palveluihin. Lastensuojelun osalta tämä tarkoittaa sitä, että osa aiemmin lastensuojelun piiriin kuuluneista palveluista on nyt mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta. Tämän vuoksi lastensuojelun Kuusikko-raportointia laajennettiin vuonna 2017 osittain myös sosiaalihuoltolain mukaisten perhepalvelujen puolelle ja raportissa käsitellään lyhyesti sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia. Lakimuutoksen tavoitteena on ollut lastensuojelun asiakasmäärän väheneminen, mutta kaikissa kuutoskaupungeissa vähenemä ei ole kuitenkaan toteutunut.

Vuosi 2020 oli koronapandemian vuoksi aiemmista poikkeava. Kuusikko-raportissa tämä on ollut välttämätöntä huomioida raportoitavien asioiden ja tiedonkeruun osalta. Lastensuojelun Kuusikossa tiedonkeruuta on laajennettu keräämällä lastensuojeluilmoitusten sekä kiireellisten sijoitusten kuukausittaiset lukumäärät vuosilta 2019 ja 2020, jotta voidaan tilastoihin peilaten nähdä paremmin pandemian vaikutukset vuoden 2020 eri vaiheissa. Raportissa on kuvattu myös laajemmin koronapandemian vaikutuksia lastensuojeluun Kuusikon tasolla sekä kuntakohtaisesti.

Raportin luvussa 1 luodaan aluksi yleiskuva lastensuojelusta esittelemällä lastensuojeluprosessia. Tämän jälkeen luvussa 2 tarkastellaan poikkeuksellisen koronavuoden vaikutuksia lastensuojeluun. Luku 3 käsittelee lastensuojelun asiakasmääriä ja kustannuksia kokonaisuudessaan, jonka jälkeen siirrytään tarkastelemaan erikseen avohuollon, sijoitusten ja jälkihuollon palveluja ja kustannuksia ja lopuksi lyhyesti lastensuojelun henkilöstömääriä.

Kustannusvertailussa asiakas- ja asukaskohtaiset kokonaiskustannukset sekä avohuollon kustannukset (sisältäen jälkihuollon kustannukset) on laskettu suhteessa 0–20-vuotiaisiin ja sijoitusten kustannukset suhteessa 0–17-vuotiaisiin. Raporttiin on kerätty myös jälkihuollon 21–24-vuotiaiden asiakasmäärät vuodelta 2020, mutta tämä ikäluokka ei ole mukana raportin asukas- ja asiakaskohtaisissa kustannuksissa. Aiempien vuosien kustannukset on korotettu tilastointivuoden arvoon eli tänä vuonna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

Lisätietoa kerätyistä tiedoista löytyy liitteestä 1 ja luettelo yleisistä lastensuojelussa käytetyistä käsitteistä liitteestä 2. Liitteeseen 3 on koottu yhteenvedo vuoden 2020 tiedoista ja

liitteeseen 4 aikasarjaversioita. Raportin taulukot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi.

Raportti on syntynyt kuuden suurimman kaupungin lastensuojelun asiantuntijoista koostuvan työryhmän yhteistyön tuloksena. Työryhmän puheenjohtajana toimii vuonna 2021 Teija Sulisalo Oulusta. Tiedot työryhmän muista jäsenistä on koottu liitteeseen 5. Raportin kokoamisesta on vastannut työryhmän sihteeri Marianne Forsell.

1.1 Lastensuojelu, sosiaalihuoltolaki ja erityistä tukea tarvitsevat lapset

Nykyinen sosiaalihuoltolaki (1301/2014) astui voimaan 1.4.2015. Sen myötä sosiaalipalvelujen painopiste siirtyi korjaavista erityispalveluista ennaltaehkäisevien yleisten palvelujen suuntaan. Lastensuojelun osalta tämä tarkoittaa sitä, että osa perheistä, jotka aiemmin olivat lastensuojelun asiakkaita, saa palvelut nyt kunnan muissa perustason ja sosiaalihuollon palveluissa. Sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja, joita on aiemmasta poiketen mahdollista saada myös ilman lastensuojelun asiakkuutta, ovat mm. perhetyö, tukiperheet ja -henkilöt sekä vertaisryhmätoiminta. Lisäksi lastensuojelun asiakkuus ei enää ala siitä, kun lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen ryhdytään selvittämään lastensuojelun tarvetta, vaan vasta siinä tapauksessa, että selvityksen perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille ja tukitoimille (HE 164/2014, 84; STM 2015). Lakimuutosten seurauksena lastensuojelun asiakasmäärä on vähentynyt.

Sosiaalihuollon asiakasprosessissa keskeisessä asemassa on palvelutarpeen arviointi, jossa selvitetään henkilön tuen ja sosiaalipalvelujen tarve (1302/2014 § 36–37). Palvelutarpeen arviointi koskee koko sosiaalihuoltoa ja se on tehtävä, kun sosiaalihuollon työntekijä saa tietää mahdollisesta sosiaalihuollon tarpeesta olevasta henkilöstä. Palvelutarpeen arviointi on tehtävä myös, kun lastensuojelun työntekijä saa tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta, ellei se ole tarpeetonta esimerkiksi siitä syystä, että lapsen tai perheen tilanne olisi jo lähiaikoina arvioitu. Arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita (417/2007 § 26).

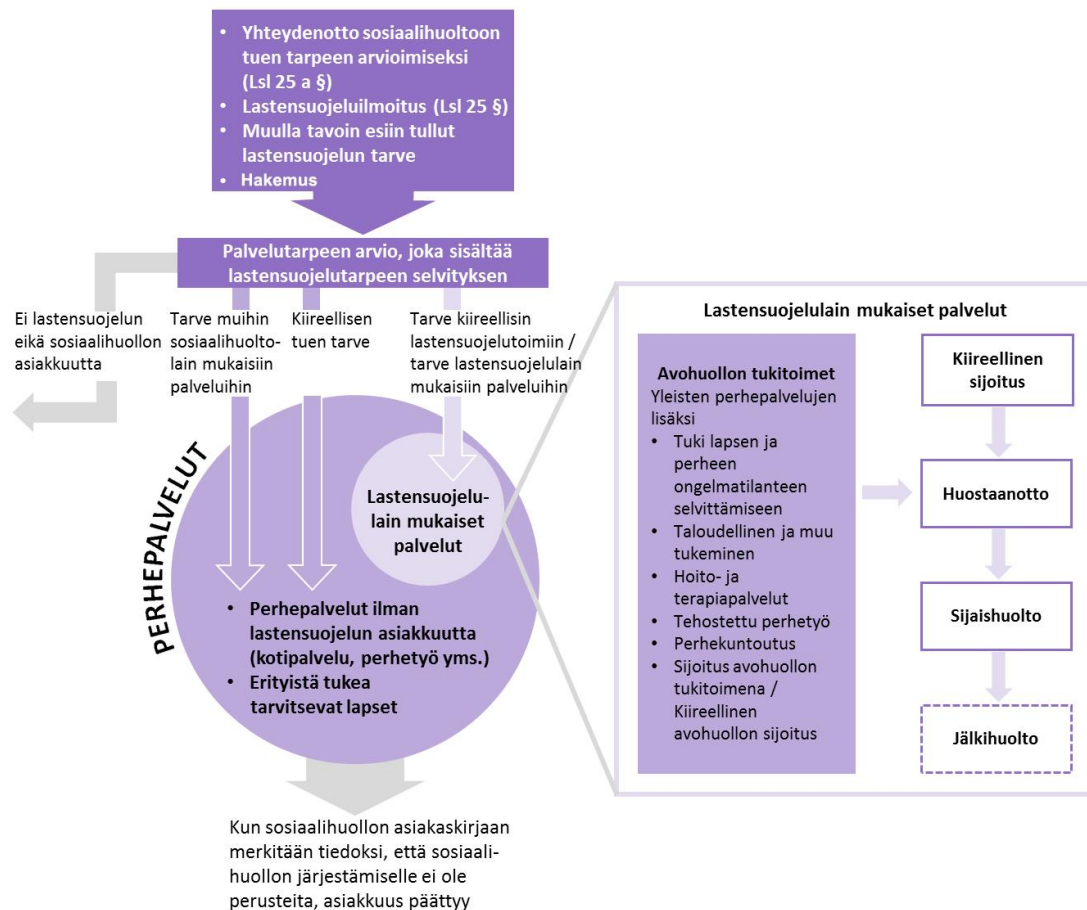
Lastensuojelun asiakkuus alkaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, mikäli sosiaalityöntekijä toteaa, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä ja kehitystä tai lapsi itse vaarantaa omalla käyttäytymisellään terveyttään ja kehitystään ja että lapsi lisäksi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia (417/2007 § 27). Mikäli palvelutarpeen arvioinnissa sen sijaan todetaan, että lapsi voi saada riittävät palvelut sosiaalihuoltolain mukaisten palvelujen kautta, ei aloiteta lastensuojelun asiakkuutta vaan tarjotaan sosiaalihuollon tukea perheelle. Myös järjestöjen ja yksityisten tarjoamat palvelut otetaan huomioon perheen tuen tarvetta arvioitaessa.

Sosiaalihuoltolaissa nostetaan esiin erityistä tukea tarvitsevat henkilöt (1302/2014 § 3). Sosiaalipalveluissa erityistä tukea tarvitsevasta lapsesta on kyse silloin, kun lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään ja kehitystään, tai lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään tai lapsi on erityisen tuen tarpeessa, koska hänellä on vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemiaan sosiaali- ja terveystalvluja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön tai usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai syyn vuoksi. Erityistä tukea tarvitseva lapsi määritellään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä Sosiaalihuoltolain 36§ mukaisesti.

Jos palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä todetaan lapsen olevan erityisen tuen tarpeessa, hänen omatyöntekijäkseen tulee nimetä sosiaalityöntekijä (1302/2014 § 42). Kunnissa on tätä varten perustettu mm. perhesosiaalityöntekijän virkoja sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin.

Lastensuojelun Kuusikko-raporteissa on nykyisen sosiaalihuoltolain mukanaan tuomien muutosten vuoksi haluttu tarkastella vuoden 2017 raportista lähtien lyhyesti myös sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia (ks. luku 1.3).

Kuvio 1. Lastensuojelun asiakasprosessi



1.2 Lastensuojelun asiakasprosessi kuutoskaupungeissa

Seuraavassa on kuvattu tarkemmin palvelutarpeen arviointia ja lastensuojelun asiakasprosessia kuutoskaupungeissa.

1.2.1 Palvelutarpeen/lastensuojelutarpeen arvio ja lastensuojeluilmoitusten käsittely

Miten organisoitu?

Helsinki

Lastensuojelu-palvelun alaisuudessa toimiva Lapsiperheiden palvelutarpeen arviointi ja tuki –yksikkö vastaa paljon palveluita tarvitsevien palvelutarpeen arvioinneista ja lastensuojeluilmoitusten käsittelystä ja lastensuojelun virka-aikaisesta päivystyksestä. Yksikkö toimii 6 toimipisteessä, joissa on 7 johtavaa sosiaalityöntekijää ja 56 lastensuojelun sosiaalityöntekijää. Ls-ilmoitusten ja shl-yhteydenottojen kiireellisyyden tarve arvioidaan ja tarvittaessa ryhdytään palvelutarpeen arviointiin. Paljon palveluita tarvitsevien asiakkaiden palvelutarpeen arviointi tehdään tarvittaessa monitoimijaisesti. Alueellisissa työryhmissä työskentelee lastensuojelun sosiaalityöntekijöiden lisäksi psykiatrisia sairaanhoitajia, aikuissosiaalityön sosiaaliohjaajia ja perheneuvolan sosiaalityöntekijöitä ja psykologeja. Lapsiperheiden sosiaaliohjaajille ohjataan tehtäväksi ns. kevyemmät palvelutarpeen arvioinnit, jotka eivät edellytä sosiaalityöntekijän arviointiosaamista.

Mikäli lastensuojeluilmoitus koskee jo asiakkaana olevaa lasta, ilmoitus ohjataan lapsen asioista vastaavalle sosiaalityöntekijälle.

Espoo

Lastensuojeluilmoitukset ja yhteydenotot ohjautuvat Espoossa neljään lastensuojelun toimipisteeseen lapsen asuinalueen mukaan. Sijaishuollossa olevien lasten lastensuojeluilmoitukset ohjautuvat suoraan sijaishuollon sosiaalityöhön tai perhehoitoon. Virka-ajan ulkopuolella lastensuojeluilmoitukset tehdään sosiaali- ja kriisipäivystykseen, joka arvioi tilanteen kiireellisyyden ja ryhtyy tarvittaviin toimenpiteisiin.

Espoossa on kehitetty monialaista ensiarviointimallia. Ensiarvioinnissa työskentelee perhesosiaalityön, lastensuojelun ja perheneuvolan työntekijöitä. Ensiarvioinnissa otetaan vastaan kaikki lastensuojeluilmoitukset, vireillepanot, hakemukset ja sosiaalihuoltolain mukaiset yhteydenotot. Tiimissä arvioidaan, ketkä ammattilaiset lähtevät ilmoitusta tai yhteydenottoa selvittämään. Ensiarvioinnin jälkeen ratkaistaan, aloitetaanko palvelutarpeen arviointi ja arvioidaanko myös lastensuojelun tarvetta. Jos palvelutarpeen arviointi aloitetaan, arvioinnin pyrkivät tekemään ensiarvioinnissa perhettä tavanneet työntekijät, jolloin välttytään työntekijävaihdoksilta. Tavoitteena on myös, että jos asiakkuus jatkuu palvelutarpeen arvioinnin jälkeen, sama työntekijä jatkaa asiakkaan työntekijänä.

Lapselle ja perheelle järjestetään tarvittavat tukitoimet joko perhesosiaalityössä omana tai ostopalveluna. Lastensuojelun asiakkaiden tukitoimet järjestetään tukipalveluyksikön asiakasohjauksen kautta.

Vantaa

Vantaalla toimii keskitetty lapsiperheiden ja lastensuojelun virka-aikainen päivystys sekä palvelutarpeen arvioinnista vastaava yksikkö. Virka-aikainen päivystys ottaa vastaan kaikki lapsiperheitä koskevat sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaiset ilmoitukset ja tekee ensiarvioinnin sekä tarvittavat kiireelliset toimenpiteet. Ei-kiireelliset ilmoitukset ohjataan palvelutarpeen arvioinnista vastaavaan yksikköön. Lapsiperheiden palvelutarve sekä tarvittaessa myös lastensuojelun tarve arvioidaan Aikuisten ja perheiden sosiaalipalveluissa, uusien asiakkaiden yksikössä. Lastensuojelun tarvetta selvitettäessä palvelutarpeen arvioinnissa pyritään monialaiseen arvioon. Mikäli ilmoituksen kohteena olevalla lapsella on jo lastensuojelun asiakkuus tai se on päätynyt alle 6 kuukautta aiemmin, hänen ilmoituksensa ohjataan tutulle vastuusosiaalityöntekijälle käsiteltäväksi.

Turku

Turun sosiaalipäivystys ottaa vastaan lapsiin liittyvät yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset. Sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä ja perheohjaaja arvioivat seitsemässä päivässä, aloitetaanko lapsen palvelutarpeen arviointi sosiaalihuolto- ja/tai lastensuojelulain mukaisesti. Mikäli palvelutarpeen arviointi on syytä aloittaa, uudelle asiakasperheelle varataan aika lapsiperhesosiaalityön sosiaalityöntekijälle. Jos yhteydenotto tai ilmoitus on tehty varhaiskasvatuksesta, koulusta tai neuvolasta, pyydetään ensimmäiseen palaveriin mukaan myös ilmoituksen tekijä.

Turku on jaettu kolmeen eri lapsiperhesosiaalityön yksikköön. Jokaisessa yksikössä on johtava sosiaalityöntekijä, toimistos sihteeri, 8 sosiaalityöntekijää sekä 7-8 perhetyöntekijää/perheohjaajaa tai sosiaaliohjaajaa. Sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvion yhdessä asiakkaan lähipiirin ja hänen perheensä kanssa työskentelevien työntekijöiden kanssa. Kolmen kuukauden aikana sosiaalityöntekijä päättää, aloitetaanko: lastensuojelun avohuollon asiakkuus, erityisen tuen lapsen asiakkuus, lapsiperhesosiaalityön asiakkuus, ohjataanko asiakas muihin palveluihin vai onko ohjaukselle/palvelulle ylipäätään tarvetta. Ajatuksena tässä on se, että jo pelkästään asiakkuus palvelutarpeen arvioinnissa saattaa olla asiakasperheelle riittävä ohjauksellinen tai tarpeellinen väliintulon toimenpide.

Jos jäädään lapsiperhesosiaalityön yksikön asiakkuuteen, on käytettävissä sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen ja perhetyön palvelut sosiaalityön systeemisessä työotteessa. Asiakasperheiden käytössä on myös erilaisia perheryhmiä. Lisäksi keskeisimmät ostopalvelut ovat ammatillinen tukihenkilö, perhetyö, kotiin vietävä perhearviointi, kotiin vietävä vanhemmuuden arviointi, kotiin vietävä perhekuntoutus, avopäihdekuntoutus, ensikotipalvelut, tukiperhepalvelut, ympärivuorokautinen lasten kotihoito, kriisiperhetyö ja nepsypalvelut.

Tampere

Kolme perhepalveluiden sosiaaliasemaa, joissa johtava sosiaalityöntekijä, 5 sosiaalityöntekijää ja 5 ohjaajaa.

Lastensuojeluilmoitukset, SHL:n mukaiset yhteydenotot ja asiakkaiden hakemukset vastaanotetaan Sosiaalipäivystyksessä, jossa arvioidaan välittömästi mahdollinen kiireellinen lastensuojelun ja tuen tarve ja jossa tehdään tarvittaessa päätös. Jos ilmoittaja tietää lapsen asiakkuudesta ja/tai sosiaalityöntekijän, hän voi tehdä ilmoituksen tai yhteydenoton myös

suoraan sosiaalityöntekijälle tai sosiaaliasemalle (puhelimitse virka-aikana tai kirjallisesti). Virka-aikana lastensuojeluilmoituksia voi tehdä virka-aikaiseen päivystykseen.

Sosiaaliasemalla johtava sosiaalityöntekijä jakaa vireille tulleet asiat oman tiiminsä sosiaalityöntekijöille. Palvelutarpeen arviointeja tehdään Lasten, nuorten ja perheiden palveluissa pääsääntöisesti SHL:n mukaisissa Perhepalveluissa (lapsiperheiden sosiaalityössä, em. palveluohjauksessa tai muissa Perhepalvelujen palveluissa) tai em. Sosiaalipäivystyksen varhaisen tuen palvelussa. Samassa yhteydessä selvitetään tarvittaessa myös lastensuojelun tarvetta, ja tällöin palvelutarpeen arvioinnista vastaa sosiaalityöntekijä. Lastensuojelussa arvioidaan palvelujen ja lastensuojelun tarvetta vain niiden lasten osalta, joiden perhe on lastensuojelun asiakkaana.

Oulu

Oulussa ympärivuorokautinen sosiaalipäivystys ja alueen sosiaalityöntekijät ottavat vastaan lastensuojeluilmoituksia. Lastensuojeluilmoitukset sekä sosiaalihuoltolain mukaiset ilmoitukset on mahdollista tehdä joko sähköisesti, kirjallisesti tai puhelimitse. Sosiaalipäivystyksen työntekijät arvioivat tilanteen kiireellisyyden ja kiireellisten lastensuojelun tukitoimien tarpeen.

Uudet lastensuojeluilmoitukset, joissa arvioidaan lastensuojelun tukitoimien ja asiakkaiden tarve, käsitellään keskitetysti palvelutarpeen arviointiyksikössä. Yksikössä työskentelee viisi sosiaalityöntekijää, kaksi sosionomia ja kaksi psykiatrista sairaanhoitajaa. Ilmoitukset ohjautuvat käsittelyyn hyvinvointikeskuksiin tilanteissa, joissa selkeää lastensuojelun tarvetta ei ole. Lastensuojelun sosiaalityöntekijä ja hyvinvointikeskuksen lapsiperheiden sosiaalityöntekijä toimivat tarpeen mukaan toisilleen työparina palvelutarpeen arvioinneissa.

1.2.2 Lastensuojelun avohuolto

Avohuollon organisointi

Helsinki

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityön yksikkö toimii 6 alueellisessa toimipisteessä, joissa työskentelee 100 lastensuojelun sosiaalityöntekijää ja 15 johtava sosiaalityöntekijää.

Espoo

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö on jaettu neljään aluetoimistoon. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä työskentelee 57 sosiaalityöntekijää, 26 sosiaaliohjaajaa ja 10 johtavaa sosiaalityöntekijää. Lisäksi lastensuojelussa työskentelee kaksi perheterapeuttia, jotka työskentelevät myös sijaishuollon tiimeissä.

Vantaa

Lastensuojelun avohuollon suunnitelmallinen sosiaalityö on jaettu kahteen alueelliseen toimintayksikköön. Idässä työskentelee 26 sosiaalityöntekijää ja viisi johtavaa sosiaalityöntekijää. Lännessä työskentelee 15 sosiaalityöntekijää ja kolme johtavaa sosiaalityöntekijää. Jokaisessa sosiaalityön tiimissä työskentelee myös erityissosiaaliohjaajia, joita Vantaalla on

yhdeksän. Avohuollossa työskentelee myös vakituinen perheterapeutti osana systeemisen sosiaalityön toimintamallia.

Turku

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityötä tehdään kolmessa avohuollon yksikössä. yhdessä jälkihuollon yksikössä hoidetaan jälkihuollettavan alaikäisen lapsen lastensuojelun avohuollon sosiaalityö. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityön lisäksi yksiköissä tehdään asiakkaana olevan perheen aikuissosiaalityö ja Shl mukainen sosiaalityö.

Jokaisessa lastensuojelun avohuollon yksikössä toimii kaksi tiimiä, joilla on säännölliset systeemisen sosiaalityön tiimikokoukset. Tiimien perheterapiaresurssi on hankittu pääosin ostopalveluna, osalla tiimeistä on käytössä oma perheterapeutti. Myös jälkihuoltoyksikössä työskennellään systeemisesti - jälkihuollon systeeminen tiimi muodostetaan asiakkaan ympärille yksikössä työskentelevistä sosiaalityöntekijöistä ja sosiaaliohjaajista sekä muista nuoren tai perheen kanssa työskentelevistä tahoista.

Lastensuojelun avohuollon yksiköissä työskentelee yhteensä 3 johtavaa sosiaalityöntekijää, 23 sosiaalityöntekijää, 32 perhetyöntekijää/perheohjaajaa/ohjaajaa (=lastensuojelun tehostettu perhetyö), 3 sosiaaliohjaajaa. Jälkihuollon yksikössä työskentelee johtavan sosiaalityöntekijän lisäksi 5 sosiaalityöntekijää ja 7 sosiaaliohjaajaa. Jokaisessa avohuollon yksikössä ja jälkihuollon yksikössä työskentelee lisäksi toimistos sihteeri.

Tampere

Kolme alueasemaa, joissa 2 johtavaa sosiaalityöntekijää ja 11 sosiaalityöntekijää, perhetyönohjaaja ja 15 ohjaajaa tai perhetyöntekijää.

Oulu

Oulussa lastensuojelun sosiaalityö on alueellistettu kuuden hyvinvointikeskuksen yhteyteen. Lapsen asioista vastaavia sosiaalityöntekijöitä on 55. Lastensuojelun sosiaalityöntekijät toimivat lapsen asioista vastaavana sosiaalityöntekijänä koko lapsen lastensuojelun asiakkuuden ajan avohuollosta aina jälkihuollon päättymiseen saakka. Avohuollossa sosiaalityöntekijä arvioi ja järjestää lapselle ja perheelle tarvittavia tukitoimia yhdessä asiakkaan, tämän perheen ja muun viranomaisverkoston kanssa. Lastensuojelun kuusi palveluesimiestä vastaavat avo-, sijais- ja jälkihuollosta.

Lastensuojelun avohuollossa tarjottavat palvelut ja niiden järjestäminen

Lastensuojelun avohuollon asiakkaana olevalle lapselle ja perheelle tarjotaan heidän tarpeitaan vastaavia sosiaalihuoltolain ja lastensuojelulain mukaisia tukitoimia. Avohuollon tuki määritellään sosiaalityöntekijän laatimassa asiakassuunnitelmassa ja se voi olla monenlaista. Kunnissa on kehitetty monipuolisia avohuollon tukitoimia vastaamaan asiakkaiden yksilöllisiä tarpeita. Kunnat tuottavat tukipalveluja sekä itse että ostavat niitä palveluntuottajilta. Avohuollon tukitoimien kirjo on monimuotoinen ja vaihtelee eri kunnissa.

Tehostettu perhetyö on yleinen tukitoimi lastensuojelun asiakkaille. Tehostettua perhetyötä toteutetaan kotiin vietävänä palveluna. Sen intensiteetti ja menetelmät vaihtelevat perheen tilanteesta riippuen intensiivisistä kriisityöistä pitkäkestoisempiin interventioihin. Viime vuosina perhetyössä on otettu käyttöön yhä enemmän tutkimukseen perustuvia käytäntöjä, mm. MDFT – terapia ja mallinnetut, strukturoidut perheinterventiot. Myös perhearvointia ja neuropsykologisen valmennuksen keinoja sovelletaan usein perhetyössä.

Perhekuntoutus voi olla sekä laitosmuotoinen, ryhmämuotoinen että kotiin vietävä, intensiivinen avohuollon tukitoimi. Kuntoutusta pyritään järjestämään koko perheelle. Myös ensikotipalvelua ja päihdeperhekuntoutusta voidaan järjestää lastensuojelun asiakasperheille. Tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta on yleisesti käytössä oleva lastensuojelun tukitoimi. Toiminnan järjestäjänä toimivat usein kunnat itse, mutta palvelua myös ostetaan mm. järjestöiltä ja ammatillista tukihenkilötoimintaa palveluntuottajilta.

Erilaisia ryhmämuotoisia avohuollon tukitoimia tarjotaan asiakasperheille. Kunnissa toimii mm. Ihmeelliset vuodet -ryhmiä, perhekouluja ja nuorten toiminnallisia ryhmiä. Avohuollon sijoitusta voidaan käyttää myös tukitoimena ja se voidaan toteuttaa omana toimintana tai ostopalveluna hankittuun lapsen tarpeita vastaavaan yksikköön. Lapselle ja perheelle tarjotaan tarvittaessa myös taloudellista tukea. Tukitoimia ovat myös mm. ohjaaminen varhaiskasvatukseen, perheneuvolaan, hoito- ja terapiapalveluihin tai ensi- ja turvakotiin sekä sosiaalityöntekijän tapaamiset, joissa selvitetään perheen ja lapsen asioita ja tilanteita.

1.2.3 Sijaishuolto

Sijaishuollon sosiaalityö ja asiakasohjaus

Helsinki

Sijoituksen sosiaalityö –yksikkö vastaa sijoituksen sosiaalityöstä ja sijaishuollon asiakasohjauksesta. Sijoituksen sosiaalityö vastaa huostaanotettujen lasten sosiaalityöstä. Lapsen asioista vastaavia sosiaalityöntekijöitä on 47 ja johtavia sosiaalityöntekijöitä 8. Sijaishuollon asiakasohjauksen ja valvonnan työryhmä vastaa sijaishuollon asiakasohjauksesta, sijaishuoltopaikan osoittamisesta, hankkimisesta ja valvonnasta.

Espoo

Sijaishuollon sosiaalityöhön kuuluvat sekä laitoshoidon että perhehoidon sosiaalityön tiimit, joissa työskentelee 15 sosiaalityöntekijää ja kaksi johtavaa sosiaalityöntekijää. Laitoshoidon sosiaalityön tiimi koordinoi myös laitoshoidon tarvitsevien lasten asiakasohjausta. Yksi laitoshoidon sosiaalityöntekijä on keskittynyt asiakasohjaukseen ja sijaishuollon valvontaan. Perhehoitoon menevien lasten asiakasohjauksesta vastaa perhehoidon tiimi.

Vantaa

Sijaishuollon sosiaalityön yksikkö jakautuu laitoshoidon, perhehoidon ja jälkihuollon työryhmiin. Perhehoidon työryhmässä on 11 lapsen asioista vastaavaa sosiaalityöntekijää sekä kaksi johtavaa sosiaalityöntekijää ja laitoshoidossa 6.5 sosiaalityöntekijän virkaa, yksi erityissosiaaliohjaaja sekä johtava sosiaalityöntekijä. Jälkihuollossa on yhteensä viisi sosiaalityöntekijää ja johtava sosiaalityöntekijä. Lisäksi 1.5 sosiaalityöntekijän tehtävät keskittyvät asiakasohjaukseen ja yhden perhehoidon koordinointiin eli sijaisperheiden rekrytoimiseen ja valmentamiseen. Asiakasohjausryhmissä tehdään päätökset sijoituspaikoista.

Turku

Huostaan otettujen lasten sosiaalityö hoidetaan Sijaishuollon sosiaalityön yksikössä. Yksikössä on työskennellyt johtavan sosiaalityöntekijän lisäksi 14 sosiaalityöntekijää, 4 sosiaaliohjaajaa, 2 kirjaajaohjaajaa ja 2 toimistotyöntekijää.

Sosiaalityöntekijän vastuulla on perhehoitoon, ammatillisiin perhekoteihin ja laitoksiin sijoitettujen lasten sosiaalityö. Sosiaaliohjaajat ovat työskennelleet pääosin perhehoitosijoituksissa perhehoitajan ja lasten vanhempien tukijana.

Sijaishuollon sosiaalityön yksikössä toimii kolme tiimiä, jotka kokoontuvat systemaattiseen tiimityöskentelyyn viikoittain. Perheterapiaresurssi on hankittu ostopalveluna

Tukipalvelut yksikössä työskentelee 2 sosiaaliohjaaja, jotka toimivat perhehoitajan työntekijänä ja tekevät tiivistä yhteistyötä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa. Tukipalvelut yksikössä hoidetaan sosiaalityön ja lastensuojelun sijoitus- ja palvelupyynnöt, perhehoitajien ja tukiperheiden rekrytointi, valmennus ja lisäkoulutukset sekä ympärivuorokautisten sijaishuollon ja ilmoituksenvaraisten palveluiden tarkastukset ja valvonta. Tukipalvelut yksikössä työskentelee johtava sosiaalityöntekijä, sijoittajasosiaalityöntekijä ja -ohjaaja, 2 perhehoidon rekrytoijaa, palvelukoordinaattori ja sosiaalityöntekijä, jonka tehtävänä on ollut Syty koulutusten järjestäminen, perhehoidon valmennus ja valvontatehtävät. Tukipalvelut -yksikköön kuuluvat myös 4 perhetukikeskuksissa työskentelevää sosiaalityöntekijää, joiden tehtävänä on arvioida kiireellisesti tai avohuollon sijoituksena sijoitetun lapsen ja hänen perheensä palvelutarvetta yhdessä perhekeskuksen moniammatillisen tiimin kanssa.

Tampere

Sijaishuollosta vastaa sijais- ja jälkihuollon sosiaalityö, jonka palveluun asiakkaat siirtyvät huostaanoton jälkeen avohuollosta.

Sijaishuollon asiakasohjauksen hoitaa Luotsin Laitospalvelut.

Oulu

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä pysyy samana koko lapsen lastensuojelun asiakkuuden ajan. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa sijaishuollossa olevan lapsen tarpeiden mukaisten palveluiden järjestämisestä sijaishuollon aikana. Perhehoitoon sijoitusta valmistellessaan lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä perhehoidon tukiyksikön sosiaalityöntekijän kanssa.

Kuntien oma tuotanto

Helsinki

Helsingillä on lasten ja nuorten vastaanottolaitokset sekä pitkäaikaisempaa hoitoa antavia lastenkoteja. Laitospaikkoja on yhteensä 246. Lasten vastaanotossa on 18 paikkaa ja nuorten vastaanotossa 42 paikkaa. Lisäksi Helsinki järjestää vastaanottoperhetoimintaa. Pidempiaikaisempaa hoitoa antavia lastenkoteja on 6, joissa paikkoja 186. Näistä koulullisia lastenkoteja on kaksi: Lemmilän lastenkoti Hyvinkäällä ja Outamon lastenkoti Lohjalla.

Espoo

Espoossa on lasten ja nuorten vastaanottokodit sekä yksi lastenkoti pidempiaikaista sijaishuoltoa tarvitseville lapsille ja nuorille sekä avohuollon sijoituksiin keskittynyt osasto. Laitospaikkoja on yhteensä 56, joista vastaanottopaikkoja 28.

Vantaa

Vantaalla on vastaanotto-toiminnasta vastaava Lasten ja nuorten vastaanottotoiminnan yksikkö. Vastaanotto-osastoja on yhteensä neljä, joista kaksi on suunnattu yli 13-vuotiaille, yksi alakouluikäisille ja tarvittaessa sitä nuoremmille. Neljäs osasto vastaa etupäässä lyhytkestoista avohuollon sijoituksista eri-ikäisille lapsille. Vastaanotto-osastoilla on yhteensä 28 asiakaspaikkaa. Lisäksi Vantaalla toimii 22 vastaanottoperhettä.

Kuntouttavan sijaishuollon yksikkö vastaa huostaanotettujen lasten laitoshoidosta. Kuntouttavan sijaishuollon asiakaspaikkoja on yhteensä 20 kolmessa eri toimipisteessä.

Turku

Vähäheikkilän perhetukikeskuksessa on vastaanotto-osasto (7 paikkaa) ja päivystysperheosasto, joka koordinoi ja tukee päivystysperhesijoituksia, järjestää lapsen ja vanhemman tapaamisia sekä arvioi sijoitusten tilannetta yhteistyössä lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Mäntymäen perhetukikeskuksessa on kolme vastaanotto-osastoa (18 paikkaa) ja yksi tehostetun kotiinpäin tehtävän perhetyön osasto, joka tuottaa avoperhekuntoutusta ja ympärivuorokautista perhekuntoutusta. Vakka-Suomen lastenkoti (7 paikkaa) vastaa ensisijaisesti nk. koulupudokkaiden palvelutarpeeseen, sijoitukset ovat pääosin avohuollon sijoituksia.

Turussa on kuusi lastenkotia pääasiassa huostaan otetuille lapsille ja nuorille: Lakkatien erityislasternkoti (18 paikkaa), Puolukkatien lastenkoti (18 paikkaa), Moikoisten lastenkoti (12 paikkaa), Maksalankadun lastenkoti (12 paikkaa), Virusmäen lastenkoti (7 paikkaa).

Tampere

Perhetukikeskus pitkäaikaista osastohoitoa tarvitseville 14 paikkaa. Perhetukikeskus kii-reellistä osastohoitoa vaativille 24 paikkaa.

Oulu

Oulun kaupungin ainoa 14 paikkainen lastenkoti Metsola toimii vastaanotto- ja arviointiyksikkönä.

Sijaishuollon ostopalvelut

Helsinki, Vantaa, Kerava, Espoo, Kauniainen, Kirkkonummi, Lohja, Inkoo, Siuntio ja Karviainen, Keusote (Hyvinkää, Järvenpää, Mäntsälä, Pornainen, Nurmijärvi, Tuusula), Sipoo, Porvoo, Askola ja Loviisa ovat kilpailuttaneet yhdessä ympärivuorokautisen sijaishuollon palvelut ja sopineet siihen liittyvästä valvontayhteistyöstä. Puitesopimus astui voimaan 1.1.2019. Kyseessä on ns. dynaaminen puitesopimusjärjestely, joka voidaan avata tarpeen mukaan. Nykyinen puitesopimuskausi päättyy 31.12.2022.

Myös muissa kuutoskaupungeissa on tehty seudulliset kilpailutukset.

Turku on kilpailuttanut dynaamisen puitesopimusjärjestelyn mukaisesti sosiaalityön ja lastensuojelun tukipalvelut sekä lastensuojelun ympärivuorokautisen hoidon palvelut. Puitesopimuskausi on alkanut 1.1.2021 ja se on voimassa 31.12.2023 asti.

Perhehoito ja järjestämistavat

Helsinki

Omana perhehoitona tuotetaan vastaanottoperhetoimintaa ja pitkäaikaista perhehoitoa. Lastensuojelun palvelut –yksikkö vastaa vastaanottoperhetoiminnan järjestämisestä.

Sijoituksen sosiaalityön yksikön perhehoidon palvelut vastaa pitkäaikaisen perhehoidon järjestämisestä. Perhehoitoa järjestetään sekä omana että ostettuna toimintana. Vuonna 2019 käyttöön otetussa toimintamallissa lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja perhehoitajan vastuutyöntekijänä toimiva sosiaaliohjaaja työskentelevät työparina. Perhehoitajien tukityössä työskentelee mm. erityissosiaalityöntekijä, sosiaaliohjaaja ja psykologeja.

Espoo

Perhehoidon tiimi vastaa perhehoidon järjestämisestä. Käytössä on sekä omia sijaisperheitä että ostopalveluna hankittavaa perhehoitoa.

Vantaa

Perhehoidon palvelut sijoittuvat sijaishuollon toimintayksikköön. Vastuusosiaalityöntekijöiden lisäksi yksikössä työskentelee neljä sosiaaliohjaajaa perhehoitajien tukena. Perhehoitajat saavat tukea mm. sosiaaliohjauksen, työnohjauksen ja mentoroinnin muodossa. Jokaisen uuden sijoituksen alussa sijaisvanhemmille tarjotaan kahden vuoden sosiaaliohjausjakso.

Turku

Lapsen asioista vastaavat sosiaalityöntekijät ja sijoitetun lapsen vanhempaa tukevat sosiaaliohjaajat työskentelevät sijaishuollon sosiaalityön yksikössä.

Tukipalvelut yksikkö rekrytoi lyhyt-, ja pitkäaikaisia perhehoitajia ja koordinoi valmennukset. Osa perhehoidosta järjestetään ostopalveluna. Tukipalvelut yksikön sosiaaliohjaajat tukevat toimeksiantosuhteisia perhehoitajia.

Seutukunnallista yhteistyötä on tehty sijaishuoltoyksikkö Tammen kanssa päivystysperhetoiminnassa ja toimeksiantosuhteisen perhehoidon kehittämisessä. Perhehoidon valmennusta tuotetaan omana palveluna ja tarittaessa ostopalveluna puitesopimuspalveluntuottajilta.

Tampere

Perhehoito toteutetaan pääosin omana tuotantona. Tarjolla on kiireellistä hoitoa vaativille lapsille sijaisperheitä.

Oulu

Lapsen sijoitusta perhehoitoon arvioidessaan ja järjestäessään lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä perhehoidon tukiyksikön sosiaalityöntekijöiden kanssa. Perhehoidon tukiyksikkö etsii lapsen tarpeita vastaavan perheen Oulun kaupungin kanssa sopimuksen tehneistä perheistä. Tarvittaessa perhehoito järjestetään ostopalveluna. Perhehoidon tukiyksikkö vastaa perhehoitajien kouluttamisesta ja perheiden hyväksymisestä. Lisäksi tukiyksikkö järjestää perhehoitajille täydennyskoulutusta. Perhehoidon tukiyksiköstä tarjotaan perhehoitajille sijoituksen onnistumisen tueksi kaupungin omaa alkuohjausta ensimmäisen vuoden ajan. Kaupunki järjestää myös omaa jälkihuollon ohjauspalvelua.

Sijaishuollon valvonta

Sijaishuollossa sekä perhehoitoa että laitoshoidon tulee valvoa, mutta toimintakäytännöt ovat olleet erilaisia. Luvanvaraiseen ja ammatilliseen perhehoitoon sekä laitoshoidon kohdistuu useamman viranomaistahon valvontatoimia kuin toimeksiantosopimussuhteiseen perhehoitoon. Lapsikohtainen valvonta on lapsen vastuusosiaalityöntekijän vastuulla kaikissa sijoitusmuodoissa.

AVI, Valvira ja sijaintikunnat suorittavat ennakoivaa valvontaa toimilupiin liittyvissä kysymyksissä. Samat tahot osallistuvat reaktiiviseen ja suunnitelmalliseen valvontaan. Lisäksi tähän osallistuvat laillisuusvalvojat Oikeuskansleri ja Eduskunnan oikeusasiamies. Kunnissa on erilaisia käytäntöjä siinä, miten valvontaa suoritetaan ja resursoidaan.

Helsinki

Sijaishuollon asiakasohjausyksikkö vastaa sijaishuollon suunnitelmallisesta ja reaktiivisesta valvonnasta, sekä vastaa sekä omien laitosten että ostopalveluiden valvonnasta. Helsingin sijaishuollon asiakasohjauksessa työskentelee päällikkö ja sijaishuollon valvontaan on kohdennettu noin 3 henkilön vuotuinen työpanos.

Vuoden 2018 aikana valmisteltiin ja sovittiin valvontayhteistyöstä yhteiseen puitesopimusjärjestelyyn kuuluneiden Uudenmaan kuntien kanssa 1.1.2019 lähtien. Puitesopimukseen osallistuneet kunnat toteuttavat yhdessä suunnitelmallista valvontaa ja sopimusvalvontaa. Valvontatoimintaa ohjaa Uudenmaan kuntien yhteinen puitesopimuksen ohjausryhmä, missä on kuntien sosiaalihuollon tai lastensuojelun johtotason edustus. Lisäksi kokoontuu säännöllisesti valvontatyöryhmä, missä on mukana valvontayhteistyössä mukana olevien kuntien työntekijöitä. Valvontatyöryhmässä keskustellaan käytännön valvontatyöhön liittyvistä kysymyksistä ja sovitaan niistä. Puitesopimuksessa mukana on 381 laitoshuollon yksikköä, 74 luvanvaraisen ammatillisen perhehoidon yksikköä ja 20 toimeksiantosuhteisen perhehoidon palveluntuottajaa.

Espoo

Laitoskohtaista valvontaa tehdään yhteistyössä Uudenmaan kilpailutuksessa mukana olevien kuntien kanssa. Valvontaan on käytettävissä yksi sijaishuollon sosiaalityöntekijän resurssi. Lisäksi sijaintikunnan valvontaa koordinoi lastensuojelun erityispalvelujen asiantuntija.

Vantaa

Laitoskohtaista valvontaa tehdään yhteistyössä Uudenmaan kilpailutuksessa mukana olevien kuntien kanssa. Lastensuojelun yhteisissä toiminnoissa aloitti vuonna 2019 uusi valvonta- ja laatutiimi, jossa toimii kolme työntekijää. Tiimi valvoo sekä sijais- että avohuollon ostopalveluja mutta huolehtii myös kunnan omien laitosten valvonnasta ja kehittää laatutyötä. Lapsikohtaista valvontaa tehdään sijaishuollon sosiaalityön yksikössä.

Turku

Tukipalvelut yksikkö toteuttaa ennakollista valvontaa lastensuojelun ympärivuorokautisia palveluita tuottaviin yksiköihin. Tukipalvelut yksikön nimetyt työntekijät toteuttavat valvontakäynnin sijaishuoltopaikkaan lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän tekemän huoli-ilmoituksen perusteella silloin, kun palvelun aikana havaitaan puutteita tai epäkohtia. Valvontatyötä tehdään yhteistyössä kilpailutukseen osallistuneiden seutukuntien kanssa.

Palvelun aikainen ilmoituksenvaraisten sosiaalipalveluiden valvonta toteutetaan Tukipalvelut yksikössä sosiaalityöntekijän tekemän huoli-ilmoituksen perusteella. Ilmoituksenvaraisten palveluntuottajien ennakollinen valvonta toteutetaan palvelualueen hallinnossa.

Tampere

Luotsi-työryhmä valvoo sijaishuoltoyksiköitä.

Oulu

Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa sijaishuollossa oleva lapsen edun toteutumisesta ja siitä, että lapsi saa tarpeitaan vastaavan hoidon, tuen ja palvelut. Sosiaalityöntekijä tekee yhteistyötä sijaishuoltopaikan kanssa ja tapaa lasta riittävän usein, jotta luottamuksellinen suhde lapsen kanssa syntyy. Epäkohtia havaittaessa ne käydään läpi joko perhehoitajan kanssa tai muun palveluntuottajan kanssa.

Lastensuojelun laitoshoidon valvonta on keskitetty yhdelle henkilölle. Ilmi tulleista epäkohdista sosiaalityöntekijä tai esimies ilmoittaa laitoshoidon valvovalle henkilölle. Epäkohdan vakavuudesta riippuen Oulun kaupunki voi asettaa yksikön sijoituskieltoon siihen saakka, että epäkohdat on korjattu. Yksikköön tehdään valvontakäynti ja käynneillä on valvonnasta vastaavan henkilön mukana voi olla joko yksikköön sijoitetun lapsen sosiaalityöntekijä, palveluesimies tai lastensuojelun erityisasiantuntija.

1.2.4 Jälkihuolto

Toteuttamistapa

Helsinki

Lastensuojelu järjestää sijaishuollossa asuvien nuorten jälkihuollon ja Nuorten palveluiden ja aikuissosiaalityön palvelut (Nuso) järjestää muun jälkihuollon. Nuson jälkihuollossa työskentelee 4 johtavaa sosiaalityöntekijää, 22 sosiaalityöntekijää ja 24 sosiaaliohjaajaa neljässä eri tiimissä. Kaikilla jälkihuollon asiakkaana olevilla nuorilla on nimetty sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjausta on tarjolla nuorille tarpeen mukaan.

Espoo

Jälkihuollossa työskentelee neljä sosiaalityöntekijää. Nuorten tukitiimin viisi sosiaalihojaajaa antavat ohjauspalvelua jälkihuoltonuorille.

Vantaa

Vantaalla jälkihuollossa työskentelee viisi sosiaalityöntekijää, yhdeksän sosiaalihojaajaa, vastaava sosiaalihojaaja sekä johtava sosiaalityöntekijä. Jälkihuollon henkilöstöresurssia kasvatettiin alkuvuonna 2020 jälkihuolto-oikeuden ikärajan noston vuoksi. Myös ostopalveluna hankitaan tukea jälkihuoltonuorille. Perhehoidossa olleiden nuorten jälkihuollosta vastaavat perhehoidon vastuusosiaalityöntekijät.

Turku

Turun jälkihuollossa työskentelee johtavan sosiaalityöntekijän lisäksi viisi sosiaalityöntekijää ja yhdeksän sosiaalihojaajaa, etuuskäsittelijä/toimistos sihteeri. Yksikössä hoidetaan jälkihuollettavan, hänen puolisonsa ja jälkihuollettavan alaikäisten lasten sosiaalihoitolain ja lastensuojelulain mukainen sosiaalityö.

Sosiaalihojaajien tehtävänä on tukea nuorta itsenäisessä asumisessa ja muussa elämänhallinnassa. Osa jälkihuollettavista jää sijaishuoltopaikkaan 18 vuotta täytettyään ja näiden nuorten jälkihuolto hoidetaan jälkihuollossa.

Jälkihuollettaville nuorille voidaan hankkia esimerkiksi asumispalvelua (erityistä tukea tarvitseville) tai ammatillinen tukihenkilö ostopalveluna.

Jälkihuoltoyksikössä hoidetaan myös Turkuun muuttaneen, toisen kunnan jälkihuollettavan sosiaalityö. Jälkihuoltosuunnitelman tekemisestä vastuu on jälkihuollettavan kotikunnassa. Turun jälkihuoltoyksikön työntekijät ovat mukana suunnitelman tekemisessä.

Tampere

Tampereella lastensuojelun sosiaalityö vastaa alle 18-vuotiaiden lasten ja perheellisten nuorten jälkihuollosta. 18 - 24 -vuotiaiden nuorten jälkihuolto on Sijais- ja jälkihuollon sosiaalityön vastuulla, jossa kaksi ohjaajaa toimii sosiaalityöntekijän tukena.

Oulu

Sijaishuollon päättyessä ja lapsen siirtyessä jälkihuoltoon hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä pysyy samana. Oulun kaupungilla on viisi jälkihuollon ohjaajaa, jotka pyrkivät aloittamaan työskentelyn ohjattavan kanssa jo noin puoli vuotta ennen jälkihuoltoon siirtymistä. Jälkihuollon ohjausta järjestetään tarpeen mukaan myös ostopalveluna muun muassa toisella paikkakunnalla asuville. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa jälkihuoltosuunnitelman tekemisestä ja siitä, että lapsi / nuori saa suunnitelmassa tarpeelliseksi katsotut tuet ja palvelut. Tarpeen mukaan nuoren jälkihuollon asiakkuus siirretään yhteistyössä uuteen kotikuntaan, joka järjestää nuoren tarvitsemat jälkihuollon palvelut. Oulu vastaa jälkihuoltosuunnitelman laatimisesta yhdessä nuoren kotikunnan kanssa.

1.3 Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset

Nykyisen sosiaalihuoltolain myötä osa perheistä, jotka aiemmin olivat lastensuojelun asiakkaita, saa palvelut nyt yleisen sosiaalihuollon kautta (ks. tarkemmin luku 1.1). Tämän vuoksi lastensuojelun Kuusikko-raportointia on haluttu laajentaa osittain myös yleisten perhepalvelujen puolelle.

Sosiaalipalveluissa erityistä tukea tarvitsevista lapsesta on kyse silloin (1302/2014 § 3), kun

- 1) lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa hänen terveyttään ja kehitystään, tai
- 2) lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään tai,
- 3) lapsi on erityisen tuen tarpeessa koska hänellä on vaikeuksia saada ja hakea tarvitsemaansa sosiaali- ja terveystalvuuja kognitiivisen tai psyykkisen vamman tai sairauden, päihteiden ongelmakäytön tai usean yhtäaikaisen tuen tarpeen tai syyn vuoksi.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen palveluntarvetta arvioitaessa arvion tekijän tulee olla sosiaalityöntekijä ja arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta (1302/2014 § 36). Sosiaalihuollon asiakkaana olevan erityistä tukea tarvitsevan lapsen omatyöntekijän tulee olla sosiaalityöntekijä (1302/2014 § 42).

Kuutoskaupungeissa on hieman erilaisia käytäntöjä sen suhteen, minkälaisissa tilanteissa lapsi määritellään erityistä tukea tarvitsevaksi. Seuraavaksi on esitelty jokaisen kuutoskaupungin määritelmät erityistä tukea tarvitsevalle lapselle ja taulukkoon 1 on kerätty sosiaalihuollon asiakkaana olevien erityistä tukea tarvitsevien lasten lukumäärät vuonna 2020.

Helsingissä erityistä tukea tarvitsevan lapsen palvelut on otettu käyttöön vuonna 2017. Palvelutarpeen arviointi tehdään lapsiperheiden palvelutarpeen arvioinnin ja tuen alueellisissa palvelutarpeen arvioinnin työryhmissä. Myös lastensuojelun avohuollon sosiaalityö voi ohjata asiakkaita erityiseen tukeen lastensuojelun asiakkuuden päättymisen jälkeen.

Erityistä tukea tarvitsevalle lapselle tehdään päätös erityisen tuen sosiaalityön myöntämisestä. Erityistä tukea tarvitsevan lapsen sosiaalityötä järjestetään asiakasmääriltään suurimman perhesosiaalityön työryhmän lisäksi nuorten sosiaalityössä, perheneuvolassa ja vammaispalveluissa.

Erityistä tukea tarvitsevan lapsen muut palvelut (perhetyö, tukihenkilö, tukiperhe, vertaisryhmät ja nuorille suunnattu asumisen tuki) sosiaalityöntekijä hakee keskitetysti palvelujen asiakasohjauksesta, joka vastaa palvelun osoittamisesta joko omasta toiminnasta tai os-topalveluna.

Espoossa erityistä tukea tarvitsevien lasten määrä on perhesosiaalityön yksikön sosiaalityöntekijöiden asiakasmäärä. Palvelutarpeen arvioinnin jälkeen kirjataan arvioinnin yhteenvedoon tai asiakassuunnitelmaan, että asiakas on erityisen tuen tarpeessa. Erillistä päätöstä ei tehdä. Erityisen tuen asiakkaan palveluista päättää sosiaalityöntekijä keskusteltuaan johtavan sosiaalityöntekijän kanssa. Isommat palvelujen ostot viedään asiakasohjauksen kautta, esimerkiksi suuret perhetyön ostot tai ammatillinen tukiperhe.

Vantaalla arvio lapsen erityisen tuen tarpeesta tehdään palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä. Erillistä päätöstä erityisen tuen tarpeesta ei tehdä vaan lapselle tehdään päätökset hänelle myönnettävistä sosiaalihuoltolain mukaisista palveluista. Palvelut, kuten perhetyö

ja ammatillinen tukihenkilötoiminta haetaan asiakasohjauksen kautta ja palvelut voidaan järjestää omana tai ostopalvelutuotantona.

Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten kokonaismäärää ei pystytty vuonna 2020 seuraamaan tietojärjestelmän vaihtumisen vuoksi.

Turussa sosiaalipäivystys ottaa vastaan uudet lapsiin liittyvät yhteydenotot ja lastensuojeluilmoitukset. Sosiaalipäivystyksen sosiaalityöntekijä arvioi seitsemässä päivässä, aloitetaanko lapsen palvelutarpeen arviointi sosiaalihuolto- ja/tai lastensuojelulain mukaisesti.

Uuden asiakkaan osalta lapsiperhesosiaalityön sosiaalityöntekijä tekee palvelutarpeen arvion kolmen kuukauden kuluessa ja arvioi, kuuluuko asiakas lapsiperhesosiaalityöhön (erityisen tuen lapsen asiakkuus tai koko perheen lapsiperhesosiaalityön asiakkuus), lastensuojeluun tai johonkin muuhun palveluun. Erityisen tuen lapsi ja perhe tai lapsiperhesosiaalityön perhe voivat saada seuraavanlaisia palveluja:

- sosiaalityön ja sosiaaliohjauksen ja perhetyön palvelut sosiaalityön systemisessä työotteessa, perheryhmiä
- ostopalvelut: ammatillinen tukihenkilö, perhetyö, kotiin vietävä perhearviointi, kotiin vietävä vanhemmuuden arviointi, kotiin vietävä perhekuntoutus, avopäihdekuntoutus, ensikotipalvelut, tukiperhepalvelut, ympärivuorokautinen lasten kotihoito, kriisiperhetyö ja nepsypalvelut.

Lastensuojelun avohuollon tai jälkihuollon asiakkaana olevan perheen osalta erityisen tuen palvelupäätökset ja tuki toteutetaan lastensuojelun avohuollossa tai jälkihuollossa.

Tampereella ei tehdä erityisen tuen päätöksiä. Erityistä tukea tarvitsevat lapset ovat lapset, jotka siirtyvät sosiaalihuollon asiakkuuteen.

Oulussa ei tehdä erityisen tuen päätöksiä, vaan tehdään päätös sosiaalihuollon asiakkuudesta. Erityisen tuen tarpeessa olevien lasten määrässä ovat mukana kaikki lapset, joilla palvelutarpeen arvioinnin jälkeen on alkanut sosiaalityöntekijän asiakkuus.

Taulukko 1. Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2020

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0–17-vuotiaat yhteensä	1 859	2 534	2 361	1 454	1 943	1 216	11 367
0–2-vuotiaat	98	197	355	100	128	92	970
3–6-vuotiaat	386	429	544	315	308	224	2 206
7–12-vuotiaat	827	916	805	552	772	511	4 383
13–15-vuotiaat	354	565	442	274	422	263	2 320
16–17-vuotiaat	194	427	215	213	313	126	1 488

2 KORONAPANDEMIAN VAIKUTUKSET LASTENSUOJELUUN

2.1 Koronapandemian vaikutukset palveluiden järjestämiseen

Koronan aiheuttamasta poikkeuksellisesta vuodesta huolimatta lastensuojelun palvelut on kuutoskaupungeissa pyritty järjestämään samalla tasolla kuten normaaliaikoinakin, mutta toimintatapoja on muutettu pandemian edetessä suositusten ja ohjeistusten mukaisesti.

Kuutoskaupunkien kriisijohtaminen on kehittynyt poikkeuksellisen vuoden aikana. Hallituksen yhdessä presidentin kanssa asettamien poikkeusolojen aikana 18.3.-13.5.2020 kuutoskaupunkeihin perustettiin uusia lastensuojelun yksiköitä ja osastoja valmiuteen hyvin nopealla aikataululla. Näitä yksiköitä ja osastoja perustettiin niiden tilanteiden varalta, jos lapsia sairastuu koronaan tai lasten vanhempia/yksinhuoltajia joutuu koronatilanteen vuoksi sairaalaan tai muuten heikkoon kuntoon, ja lapsilla ei ole ketään, joka huolehtisi heistä.

Koronapandemialla oli vaikutuksensa lastensuojeluilmoituksiin ja kiireellisiin sijoituksiin. Kuutoskaupunkien lastensuojeluilmoitusten ja kiireellisten sijoitusten lukumäärä laski merkittävästi maaliskuu-toukokuussa 2020 poikkeusolojen aikaan. Heinäkuusta eteenpäin lastensuojeluilmoitusten määrät lähtivät nousuun edellisvuoteen verrattuna kaikissa kuutoskaupungeissa. Myös kiireellisten sijoitusten määrässä havaittiin kasvua erityisesti syksyn aikana.

Koronapandemian alkuaika oli kokonaisuudessaan täysin uusi tilanne ja valtakunnalliset ohjeistukset ovat muuttuneet ja täsmentyneet pandemian edetessä. Rajoitustoimenpiteet ja laitosten toiminnan ja suojaustoimenpiteiden ohjeistaminen haastoivat kunnissa. Ohjeet laadittiin yhteistyössä kuntien kaupunkien tartuntatauti- ja hygieniayksiköiden kanssa.

Koronapandemia on vaatinut viestinnän lisäämistä kuutoskaupungeissa, muun muassa sijaishuoltopaikkojen sekä lasten vanhempien tiedottamiseksi koronapandemian ohjeistuksista.

Haasteita ovat aiheuttaneet myös tilanteet, joissa lasten/nuorten luvattomat poissaolot sijaishuoltopaikasta ovat kohdistuneet alueille, joissa koronatilanne on ollut lähtökaupunkia huonompi. Palatessa sijoituspaikkaan on saatettu vaatia esimerkiksi koronatesti.

Sijaishuollossa uudennlaisia järjestelyjä ovat vaatineet koronatartunnat sekä altistustilanteet. Lastensuojelulaitoksissa koronatartunnoilta suojautuminen on edellyttänyt suojautumistoimia. Lastensuojelulaitoksissa on myös hoidettu koronaan altistuneita ja sairastuneita ja tämä on vaatinut monimuotoisia ja luovia ratkaisuja toiminnan ja tilojen osalta, jotta sijoitettujen lasten ja henkilöstön terveysturvallisuus on voitu varmistaa.

Erityisesti keväällä 2020 koronapandemia näkyi myös asiakkaiden peruuttamina tapaamisina. Perumisissa on vedottu koronaan ilman todellista syytäkin, mutta myös todelliset tar-

tunnat, karanteenit ja flunssan oireet varotoimenä ovat aiheuttaneet tilanteita, joissa asiakkaita ei ole voitu tavata. Eri alueilta tulevia työntekijöitä on saatettu tavata ulkona tai erillisessä tilassa.

Digiloikka/Etäyhteyksien käyttö

Lastensuojelun palveluissa on otettu suuri digiloikka vuoden 2020 aikana. Etäyhteyksien käyttöä videoneuvottelu- ja puhelinyhteyksin on lisätty huomattavasti aiempaan verrattuna sekä henkilöstön välisen työskentelyn, että asiakastapaamisten osalta. Vaikka töitä onkin tehty aiempaa enemmän etänä, kasvokkain käytyjä tapaamisia ei kuitenkaan ole lopetettu ja lastensuojelun palveluita on suurelta osin järjestetty entiseen tapaan. Kevään 2020 poikkeusolojen jälkeen pyrittiin kesän ja syksyn aikana löytämään tasapainoa etä- ja läsnätyön välillä. Lähtökohtaisesti lastensuojelu on kohtaava lähityötä ja etäyhteyksillä tapahtuva yhteydenpito täydentää tätä työtä.

Etäyhteyksien käyttö on ollut välttämätöntä erityisesti silloin, jos perheissä on ollut sairastumisia tai riskiryhmiin kuuluneita henkilöitä. Kuutoskaupungeissa kertyi vuoden 2020 aikana myös hyviä kokemuksia hybridimallin hyödyntämisestä, jolla verkostoja on saatu aiempaa paremmin neuvotteluun, kun osallistujia on voinut olla myös etänä. Lisäksi sijahuollon sosiaalityöntekijöiden ja lasten/nuorten välinen yhteydenpito on jopa tiivistynyt etäyhteyksien hyödyntämisen johdosta.

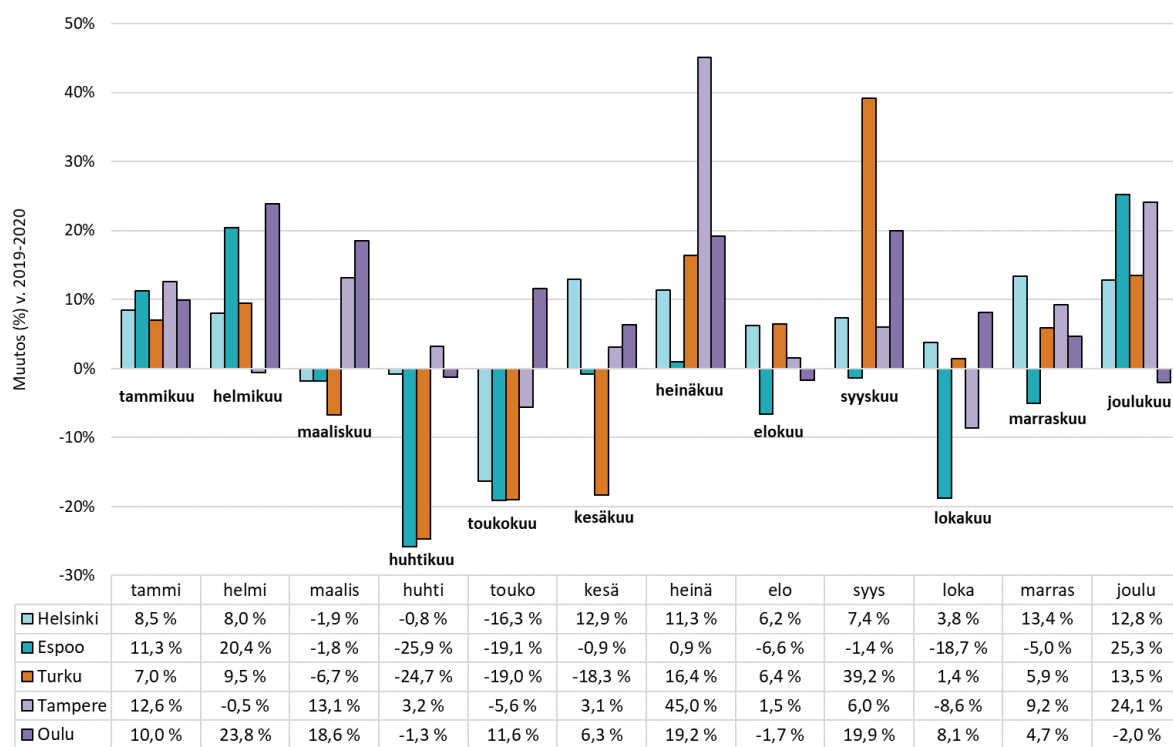
2.2 Koronapandemian vaikutukset lastensuojeluilmoituksiin ja kiireellisiin sijoituksiin

Kuviossa 2 on kuvattu muutosta vuoden 2020 lastensuojeluilmoitusten kuukausittaisissa lukumäärissä vuoteen 2019 verrattuna. Poikkeusolojen aikana (18.3.-13.5.2020) kuutoskaupunkien (pl. Vantaa) lastensuojeluilmoitusten määrässä havaittiin pääosin laskua edellisvuoteen verrattuna. Helsingissä ilmoitusten määrä laski eniten toukokuussa (-16,5 %) ja Tampereella toukokuussa (-5,6 %). Kevään 2020 lastensuojeluilmoitusten määrät laskivat kuukausitasolla eniten Turussa ja Espoossa: Lastensuojeluilmoitusten määrä laski näissä kaupungeissa huhtikuussa neljänneksen ja toukokuussa lähes viidenneksen edellisvuoteen verrattuna. Oulussa poikkeusolojen aika ei juurikaan näkynyt lastensuojeluilmoitusten määrän laskuna. Vantaalta ei ole saatavissa kuukausitason tietojen lastensuojeluilmoituksista vuoden 2019 osalta tietojärjestelmävaihdoksen vuoksi.

Kevään 2020 poikkeusolojen jälkeen kesän ja syksyn aikana lastensuojeluilmoitusten määrät nousivat kuutoskaupungeissa (pl. Vantaa) vuoteen 2019 verrattuna joitakin yksittäisiä poikkeuksia lukuun ottamatta. Espoossa lastensuojeluilmoitusten kuukausittaisissa määrissä oli laskua edellisvuoteen verrattuna myös syksyn aikana.

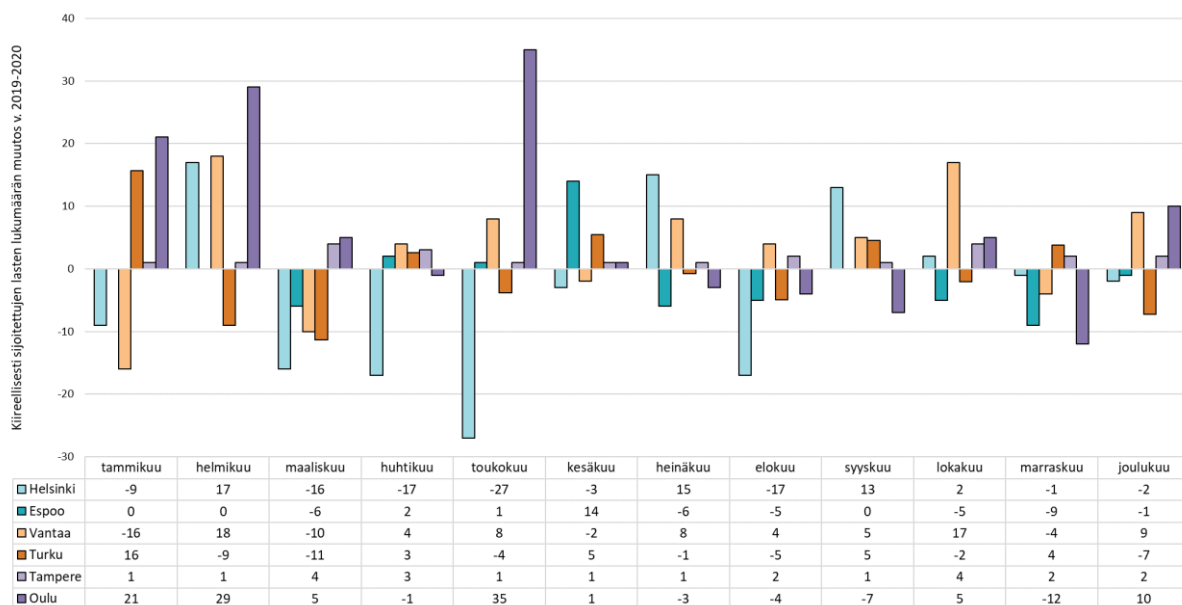
Kevään 2020 poikkeusolojen aikaan havaittiin laskua myös kiireellisissä sijoituksissa. Erityisesti maaliskuussa kiireellisiä sijoituksia tehtiin edellisvuoteen verrattuna vähemmän Helsingissä, Espoossa, Turussa ja Tampereella. (Kuvio 3)

Kuvio 2. Lastensuojeluilmoitukset kuukausittain¹, muutos (%) vuodesta 2019 vuoteen 2020



¹ Vantaalta ei ole saatavissa kuukausitason tietoja lastensuojeluilmoituksista vuoden 2019 osalta tietojärjestelmävaihdoksen vuoksi.

Kuvio 3. Vuosien 2019 ja 2020 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset kuukausittain, muutos vuodesta 2019 vuoteen 2020



¹ Tässä kuviossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut.

2.3 Koronapandemian vaikutukset - kuntakohtaisia erityispiirteitä

Helsinki

Kevään 2020 poikkeusolojen aikana vastaanottoperhehoitajia lopetti toiminnan ja Helsingissä perustettiin tilapäinen vastaanotto-osasto. Lastenkotien sijaisista oli myös pulaa ja laitoshoidon turvaamiseksi siirrettiin avohuollon palveluista henkilöstöä laitoshoitoon.

Perhesosiaalityön, perhetyön ja lastensuojelun tehostetun perhetyön tarve on ollut kasvussa koronapandemian aikana. Lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät nousivat kevästä syksyyn 2020. Kiireelliset sijoitukset laskivat poikkeusolojen ja koronapandemian myötä voimakkaasti ja seurauksena tästä myös uusien huostaanottojen määrä väheni syksyllä 2020. Tämän vuoksi sijaishuollon kustannusten kasvu jäi maltilliseksi v. 2020.

Espoo

Osa tapaamisista sekä sosiaalityössä, että liikkuvissa palveluissa muuttui etäyhteyksin tehtäväksi. Perhekuntoutus ja laitokset toimivat normaalisti vuoden 2020 aikana. Koronapandemian aikana asiakkaat ovat ottaneet vähemmän vastaan muun muassa kotipalvelua.

Espoossa perustettiin väliaikainen osasto, johon siirrettiin henkilöstöä muualta mm. sosiaaliohjaajia avohuollon palveluista. Vahvistettiin omia laitoksia sivistystoimesta vapautuneella henkilökunnalla.

Laitoshoidon hoitovuorokausien määrä kasvoi vuonna 2020, mikä nosti laitoshoidon ostopalvelujen kustannuksia noin 6% edelliseen vuoteen verrattuna. Koronan vaikutuksia on vaikea arvioida, mutta laitoshoidon ostoissa näkyi tarve sijoittaa päihdeosaamista tarjoaviin sijaishuoltopaikkoihin. Koronasta johtuva varautuminen nosti jonkin verran oman palvelujen kustannuksia.

Koronasta johtuva varautuminen nosti jonkin verran oman palvelujen kustannuksia.

Vantaa

Lastensuojelun avo-, sijais- ja jälkihuollossa sekä kotiin vietävissä palveluissa siirryttiin osittaiseen etätyöhön ja asiakastapaamisia toteutettiin etäyhteyksien avulla. Päivystykselliset ja välttämättömät kotikäynnit toteutettiin pandemiasta huolimatta. Laitosten ja perhekuntoutuksen toiminta säilyi ennallaan.

Kotipalvelun ja sosiaalihuoltolain mukaisten palveluiden tarve ja siten myös ostopalveluiden tarve on ollut kasvussa. Avohuollon asiakkuuksissa on havaittu kasvua vuoden 2021 alusta. Syntyvyyden kasvu näkyy vauvaperheiden palveluiden tarpeen kasvuna muun muassa perhekuntoutuksessa.

Turku

Pandemian aikana osa asiakastapaamisista toteutettiin etäyhteyksien avulla, lisäti asiakaiden tapaamisia ulkotiloissa, joka edisti uudenlaisen työskentelytavan lisääntymistä. Eriytisesti nuoret ovat kokeneet tapaamiset muualla kuin toimistoympäristössä positiivisena.

Keväällä 2020 perhekuntoutusyksikköön ei otettu uusia asiakkaita, koska tilat olivat tarpeen varata eristystilaksi koronaan sairastuneille/ altistuneille ja sijoituksen tarpeessa oleville lapsille ja perheille. Lastenkodin yhteydessä oleva itsenäistymisasunto otettiin myös koronavalmiuskäyttöön. Palvelua tarjottiin lyhyen aikaa myös ympäristökuntiin. Koska sijaisista oli pulaa, nk. koronasijoitukset toteutettiin siirtämällä omien laitosten vakituista henkilöstöä tarpeen mukaan.

Omien lastenkotien toimintaan ei tehty muutoksia, varautumissuunnitelmia altistumisen ja sairastumisen varalta tehtiin yhteistyössä infektioyöryhmän kanssa. Lastenkotien kustannuksissa koronan vaikutus näkyy siivous ja henkilöstökuluissa kasvavasti.

Yhteydenpitoon liittyviin kysymyksiin haettiin ratkaisuja lapsikohtaisesti lapsen asioista vastaavan sosiaalityöntekijän kanssa.

Ympäri vuorokautisissa laitoksissa etäkouluun siirtyminen kuormitti hoito- ja kasvatushenkilöstöä. Sivistystoimesta lastensuojeluun siirtyneet koulunkäyntiavustajat toivat helpotusta laitoksen arkeen. Koulunkäyntiavustajia työskenteli myös lastensuojelun avohuollon asiakasperheissä niissä tilanteissa, joissa tarvittiin lisätukea lapsen etäkoulun käymiseen.

Ilmoituksenvaraisten palveluntuottajien varautuminen poikkeusoloihin havaittiin puutteelliseksi – palvelua ei saatu altistuneisiin tai sairastuneisiin perheisiin.

Tampere

Lastensuojelun palvelut ovat toimineet pääasiassa normaalilla tasolla koko vuoden. Osa avopalveluista ja ryhmätoiminnasta jouduttiin väliaikaisesti keskeyttämään keväällä 2020 pahimmassa pandemiatilanteessa. Toisaalta samalla pilotoitiin etäryhmätoimintaa. Kotiin tehtävää työtä on lisätty joidenkin palveluiden osalta.

Oulu

Oulun ainoana vastaanotto- ja arviointiyksikkönä toimivaan Metsolan lastenkotiin siirtyi maaliskuusta kesäkuun puoliväliin koronapoikkeusolon aikana sivistys- ja kulttuuritoimen nuorisotaloilta kaksi nuoriso-ohjaajaa tukemaan sijoituksessa olevia lapsia koulunkäynnissä.

Oulun kaupunki on tehnyt varautumissuunnitelmaa Oulun kaupungin alueella olevien lastensuojeluyksiköiden osalta tilanteita varten, joissa yksikön henkilökuntaa sairastuisi koronaan tai määrättäisiin karanteeniin, eikä sijaisia tilanteessa olisi saada.

3 LASTENSUOJELUN KOKONAISUUS

Lastensuojelulain mukaiset palvelut ja tukimuodot on jaettu raportissa avohuoltoon, lasten sijoituksiin kodin ulkopuolelle sekä jälkihuoltoon. Lukuun ottamatta lukua 1.3, jossa tarkastellaan sosiaalihuollon asiakkaana olevia erityistä tukea tarvitsevia lapsia, raportissa ei käsitellä palveluja ja tukitoimia, joilla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia silloin, kun lapsi ei ole lastensuojelun asiakkaana. Yleisen sosiaalihuoltolain mukaiset lapsiperheiden palvelut sekä muu ennaltaehkäisevä työ, jota tehdään muun muassa äitiys- ja lastenneuvoloissa, varhaiskasvatuksessa, kouluissa ja nuorisotyössä, on rajattu tarkastelun ulkopuolelle.

3.1 Lastensuojeluasian vireille tulo

Lastensuojeluasia tulee vireille, kun sosiaalityöntekijä tai muu sosiaalihuollon työntekijä on vastaanottanut lastensuojeluilmoituksen. Lastensuojeluasia voi tulla vireille myös hakemuksesta tai kun sosiaalityöntekijä tai muu lastensuojelun työntekijä on saanut muutoin tietää mahdollisesta lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta. Lisäksi 1.3.2010 alkaen on ollut voimassa ennakkollista lastensuojeluilmoitusta koskeva säännös. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä ennen lapsen syntymää, jos on perusteltua syytä olettaa, että lapsi tarvitsee lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen.

Useimmiten lastensuojeluasia tuli kuutoskaupungeissa vireille lastensuojeluilmoituksen perusteella. Lastensuojeluilmoituksia tehtiin kuutoskaupungeissa vuonna 2020 kaikkiaan 57 342 yhteensä 28 877 lapsesta. Lastensuojeluilmoitusten lisäksi lastensuojeluasia voi tulla vireille myös yhteydenotolla sosiaalihuoltoon lastensuojelutarpeen arvioimiseksi. Tällaisia yhteydenottoja tehtiin yhteensä 2 747 kaikkiaan 2 602 lapsesta. Hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi tehtiin 404 ja ne kohdistuivat 383 lapseen. Ennakollisia lastensuojeluilmoituksia tehtiin 873. (Liite 3C/1)

Edellisten lisäksi lastensuojelutarve voi tulla esiin esimerkiksi toimeentulotukiasiakkuudessa tai ennalta ehkäisevässä sosiaalityössä, jolloin sosiaalityöntekijä itse havaitsee lastensuojelutarpeen ja voi alkaa tehdä palvelutarpeen arvioita. Tällaisia tapauksia oli kuutoskaupungeissa vuonna 2020 yhteensä 1 072 ja ne kohdistuivat 1 036 lapseen. (Liite 3C/1)

Taulukko 2. Lastensuojeluasian vireille tulo kuutoskaupungeissa vuonna 2020¹

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset	18 023	8 460	10 580	7 048	4 773	8 458	57 342
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	1 444	88	385	252	267	311	2 747
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	192	..	153	..	58	..	403
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	510	26	324	0	199	13	1 072
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset	273	94	139	193	91	83	873

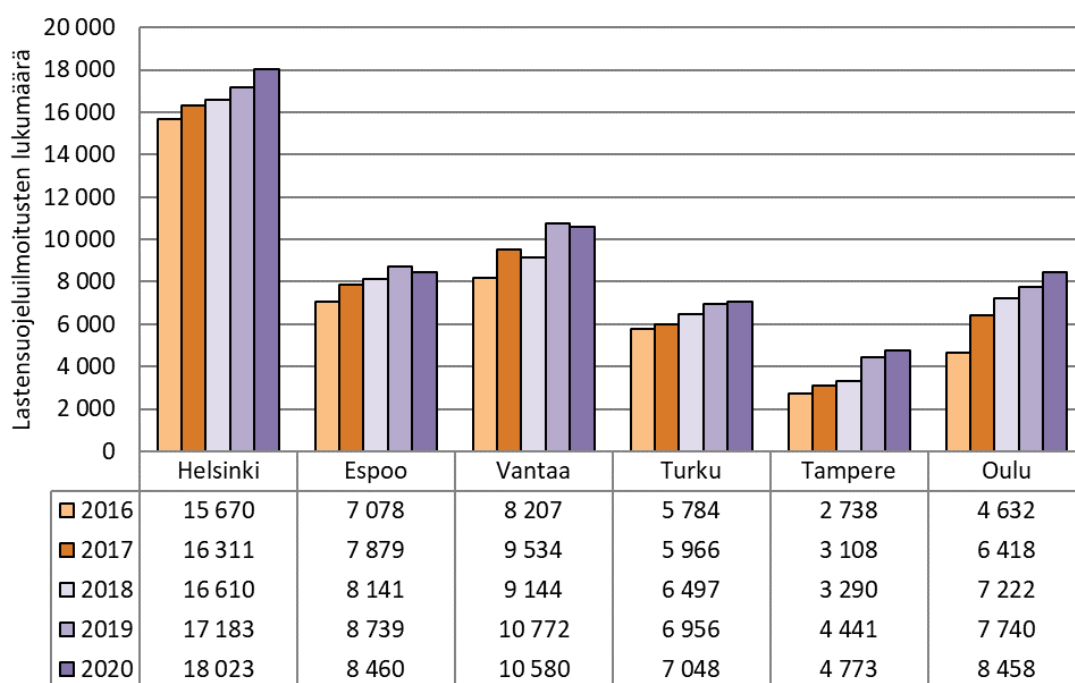
¹ Sama lapsi voi olla luvuissa useaan kertaan.

3.1.1 Lastensuojeluilmoitukset

Vuoden 2020 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 57 342 lastensuojeluilmoitusta. Edellisvuoteen verrattuna lastensuojeluilmoitusten lukumäärä lisääntyi Oulussa (+9,3 %) Tampereella (+7,5 %), Helsingissä (+4,9 %) ja Turussa (+1,3 %). Lastensuojeluilmoitusten määrä väheni Espoossa (-3,2 %) ja Vantaalla (-1,8 %). Lastensuojeluilmoituksista neljä viidestä oli viranomaisen tekemiä. Pääkaupunkiseudulla viranomaisen tekemien lastensuojeluilmoitusten osuus oli 80,8-83,8 prosenttia, muissa kaupungeissa 74,1–78,2 prosenttia. Viranomaisista eniten ilmoituksia tekivät terveystalvelut. (Liitteet 3C/1 ja 4E)

Kuutoskaupungeissa on koulutettu mm. varhaiskasvatuksen, peruskoulun ja terveydenhuollon henkilökuntaa lastensuojeluilmoitusten tekemisen ja siihen kohdistuvan velvollisuuden osalta. Tämä selittää osaltaan sitä, että lastensuojeluilmoituksia tehdään vuosittain enenevissä määrin. Kaikissa kuutoskaupungeissa lastensuojeluilmoituksen voi tehdä sähköisenä tai puhelimitse.

Kuvio 4. Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä vuosina 2016–2020



Lastensuojelulaki velvoittaa kuntia pitämään rekisteriä lastensuojeluilmoituksista. Rekisteriin täytyy kirjata lastensuojeluilmoitusten lukumäärätietojen lisäksi muun muassa syyt, joiden perusteella ilmoitukset on tehty. Taulukossa 3 on esitetty kuutoskaupungeissa vuoden 2020 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset sosiaalityöntekijän arvioiman tärkeimmän ilmoituksen syyn mukaan. Eniten ilmoituksia oli kaikissa kaupungeissa tehty kehitystä vaarantavien olosuhteiden perusteella.

Taulukko 3. Vuoden 2020 aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset syyn mukaan

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lastensuojeluilmoitukset yhteensä	18 023	8 460	10 580	7 048	4 773	8 458	57 342
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve (%)	10,3	12,9	19,1	15,4	18,8	18,4	14,8
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet (%)	58,7	46,8	40,4	55,9	49,8	47,9	50,9
03 Lapsen oma käyttäytyminen (%)	31,0	40,3	35,1	28,7	31,4	33,7	33,3

Samasta lapsesta ja tilanteesta voidaan vuoden aikana tehdä lastensuojeluilmoitus useaan kertaan ja lastensuojeluilmoituksen samasta lapsesta voi tehdä useampi eri ilmoittaja. Vuonna 2020 kuutoskaupungeissa tehtiin keskimäärin 2,0 lastensuojeluilmoitusta lasta kohden. Osa lastensuojeluilmoituksen kohteena olleista lapsista on jo ennestään lastensuojelun asiakkaana.

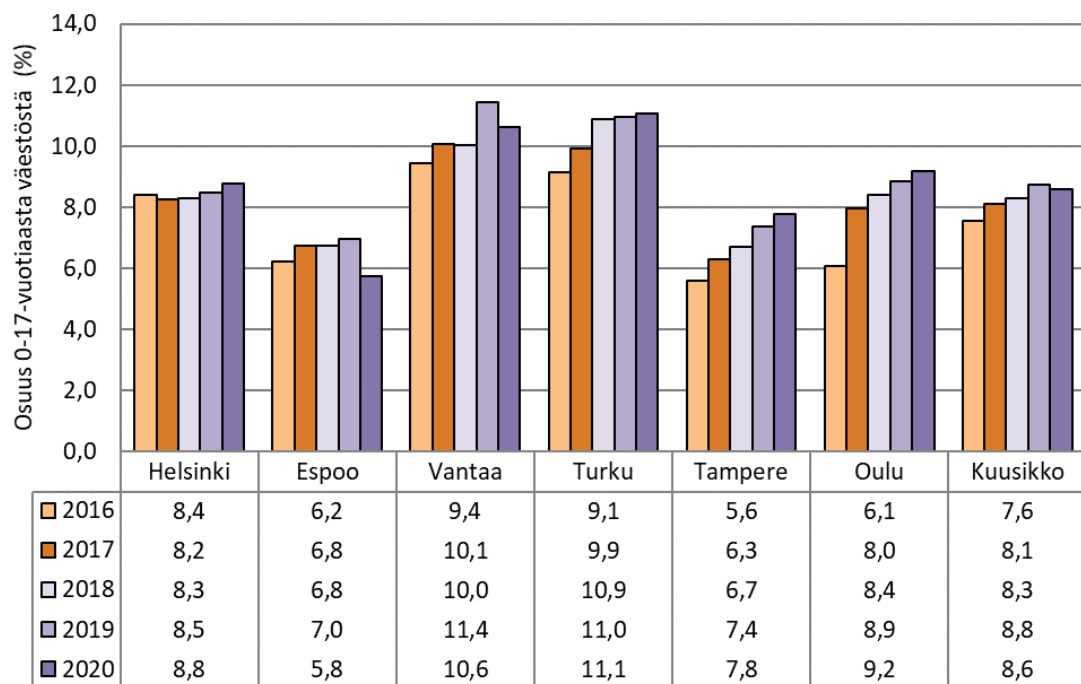
Vuonna 2020 keskimäärin 8,6 prosenttia kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista oli lastensuojeluilmoituksen kohteena. Osuus oli korkein Turussa (11,1 %) ja Vantaalla (10,6 %). Taulukossa 4 on tarkasteltu lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden lasten lukumäärää suhteessa saman ikäiseen väestöön ikäryhmittäin vuonna 2020. Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden väestöosuus nousee yläkouluun siirryttäessä. Kuutoskaupunkien 13–15-vuotiaista keskimäärin 12,2 prosenttia oli lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2020 16–17-vuotiaiden kohdalla väestöosuus oli vielä suurempi, 13,1 prosenttia.

Taulukko 4. Lastensuojeluilmoituksen kohteena vuonna 2020 olleiden lasten osuus saman ikäisestä väestöstä ikäluokittain

	Helsinki	Espoo ¹	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	8,8	5,8	10,6	11,1	7,8	9,2	8,6
0–2-vuotiaat	5,2	3,4	8,0	7,4	5,6	6,1	5,6
3–6-vuotiaat	6,6	4,6	8,4	9,5	7,0	7,4	6,9
7–12-vuotiaat	8,3	5,3	9,8	10,0	7,4	8,6	8,0
13–15-vuotiaat	13,1	8,8	15,6	14,5	9,6	12,6	12,2
16–17-vuotiaat	15,0	8,1	14,1	18,3	11,5	12,4	13,1
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset	9 729	3 770	5 159	3 224	2 975	4 020	28 877
<i>Lastensuojeluilmoituksia lasta kohden keskimäärin</i>	<i>1,9</i>	<i>2,2</i>	<i>2,1</i>	<i>2,2</i>	<i>1,6</i>	<i>2,1</i>	<i>2,0</i>

¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

Kuvio 5. Lastensuojeluilmoitusten kohteena olleiden lasten osuus 0–17-vuotiaasta väestöstä vuosina 2016–2020¹



¹ Tässä kuviossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten vuoden 2020 luku ei ole vertailukelpoinen.

3.1.2 Palvelutarpeen arviointi

Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. Lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. Arvio on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä asian vireille tulosta ja sen on valmistuttava viimeistään kolmen kuukauden kuluessa vireille tulosta. Lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsi tarvitsee lastensuojelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia (417/2007 § 26-27).

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuonna 2020 yhteensä 16 316 palvelutarpeen arviota, jossa selvitettiin lastensuojelun tarve. Arvio tehtiin yhteensä 14 071 lapselle. Tämä oli 4,2 prosenttia kaikista kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista lapsista. Palvelutarpeen arvioita tehtiin suhteellisesti eniten 13–17-vuotiaille. Lastensuojelun tarve todettiin yhteensä 3 457 palvelutarpeen arviossa, kunnasta riippuen 6–28 prosentissa arvioita. (Liite 3C/2)

Taulukko 5. Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve, ikäryhmittäin vuonna 2020

	Helsinki	Espoo ⁴	Vantaa ³	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Lasten, joille tehty palvelutarpeen arvio¹, osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	6,0	1,1	4,3	4,6	3,7	4,3	4,2
0–2-vuotiaat	4,5	0,6	3,0	3,4	3,0	3,3	3,2
3–6-vuotiaat	5,5	1,1	3,8	4,7	3,4	3,6	3,9
7–12-vuotiaat	6,1	1,0	4,3	4,5	3,5	3,9	4,1
13–15-vuotiaat	7,2	1,3	5,1	5,1	4,3	5,8	5,0
16–17-vuotiaat	7,4	1,2	5,5	6,3	5,1	5,9	5,3
Lasten lukumäärä	6 656	689	2 065	1 353	1 415	1 893	14 071
<i>Muutos 2019–2020 (%)</i>	3,7	..	36,0	-8,4	9,9	-3,3	0,5
Palvelutarpeen arviot yhteensä^{1 2 3}	7 793	707	2 220	1 472	2 125	1 999	16 316
Arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve	1 733	198	455	85	599	387	3 457
<i>Arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve (%)</i>	22,2	28,0	20,5	5,8	28,2	19,4	21,2

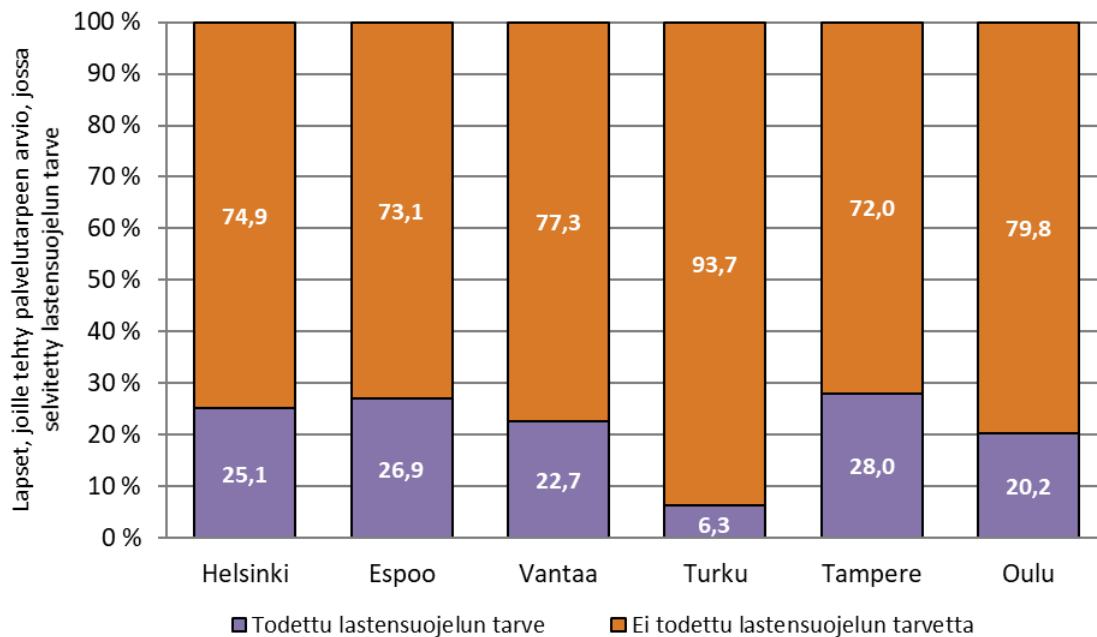
¹ Vuoden aikana valmiiksi tehtyjen palvelutarpeen arvioiden määrä. Mukana vain ne arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve.

² Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi arvio.

³ Vantaan osalta arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla, vaan luvut ovat arvion kohteena olleiden lasten määrää.

⁴ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten luvut eivät ole vertailukelpoisia.

Kuvio 6. Lapset, joille on vuoden 2020 aikana tehty palvelutarpeen arvio (jossa on selvitetty lastensuojelun tarve) sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve



Palvelutarpeenarvioiden prosessoinnissa ja tilastoinnissa on eroja kuntien välillä.

Helsingissä palvelutarpeen arvioinniksi tilastoidaan sosiaalihuoltolain mukaisesti kaikki tarvittavassa laajuudessa tehdyt palvelutarpeen arvioinnit lapsikohtaisesti.

Espoossa palvelutarpeen arvio avataan niille asiakkaille, joille on ensiarviotapaamisen tai -puhelun perusteella todettu tarve tehdä palvelutarpeen arvio. Luvuissa ei siis ole asiakkaita, joita on kontaktoitu, mutta joille ei ole sen jälkeen ollut tarvetta tehdä palvelutarpeen arviota.

Vantaalla palvelutarpeen arvioinnit on tilastoitu lapsikohtaisesti, arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla. Tilastoituna ovat varsinaiset kolmen kuukauden aikana tehdyt palvelutarpeen arvioinnit.

Turussa päätös palvelutarpeen arvioinnista tehdään sosiaalipäivystyksessä. Kaikissa aloitetuissa palvelutarpeen arvioinnissa arvioidaan myös lastensuojelun tarve. Luvuissa ei siis ole asiakkaita, joita on kontaktoitu, mutta joille ei ole sen jälkeen ollut tarvetta tehdä palvelutarpeen arviota.

Tampereella perhepalveluiden sosiaaliasemilla aloitetaan palvelutarpeen arviointi, kun on todettu ensikontaktin jälkeen tarve tehdä palvelutarpeen arviointi.

Oulun luvussa ovat mukana kaikki alle 18-vuotiaille tehdyt palvelutarpeen arviot. Osa tehdään lastensuojelussa ja osa muissa sosiaalityön yksiköissä.

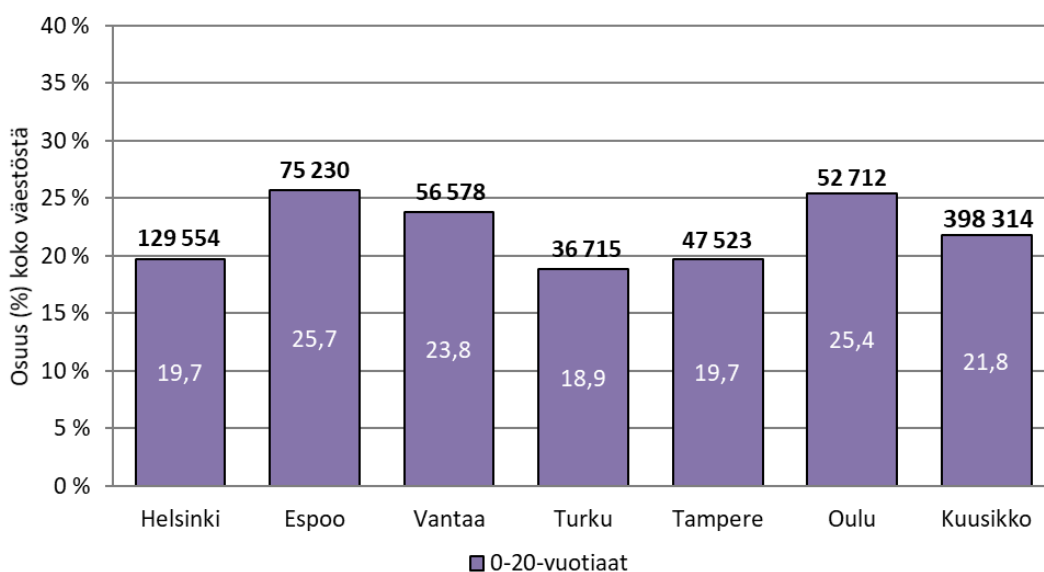
3.2 0-24-vuotias väestö kuutoskaupungeissa

Vuoden 2020 lastensuojelulaissa lapsena pidetään alle 18-vuotiasta ja nuorena 18–24-vuotiasta.

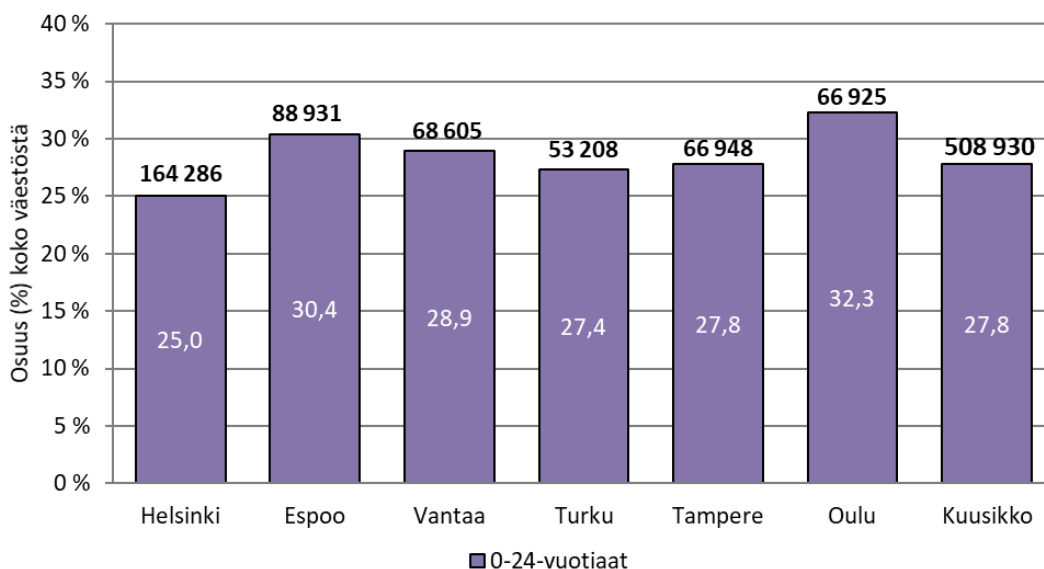
Kuviossa 7 on kuvattu kunnittain 0-20-vuotiaan ja 0-24-vuotiaan väestön osuuksia kuutoskaupungeissa vuoden 2020 lopussa. Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2020 lopussa 0-20-vuotiaita yhteensä 398 314. 0-20-vuotiaiden väestöosuudet kuntien koko väestöstä vaihtelivat Turun hieman alle viidenneksestä Espoon ja Oulun noin neljännekseen.

0-24-vuotiaiden väestöosuudet vaihtelivat kuutoskaupungeissa Helsingin 25 prosentista Oulun 32 prosenttiin. (Kuvio 8)

Kuvio 7. 0-20 vuotiaan väestön osuus koko väestöstä sekä 0-20-vuotiaiden lukumäärä kuutoskaupungeissa vuonna 2020



Kuvio 8. 0-24 vuotiaan väestön osuus koko väestöstä sekä 0-24-vuotiaiden lukumäärä kuutoskaupungeissa vuonna 2020



3.3 Lastensuojelun asiakkaat

3.3.1 Lastensuojelun asiakasmäärät

Lastensuojelun asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuonna 2020 yhteensä 17 394 lasta. Avohuollon asiakkaana oli 13 416 lasta ja sijoitettuna 5 599 lasta. Lisäksi kuutoskaupungeissa 18–20-vuotiaita nuoria oli jälkihuollossa 2 125 ja 21–24-vuotiaita 190.

Yhteensä lastensuojelun 0–20-vuotiaita asiakkaita oli kuutoskaupungeissa 19 574.

Lastensuojelun asiakasmäärä kasvoi vuodesta 2020 Tampereella (+6,6, %) ja pysyi Helsingissä, Vantaalla ja Oulussa lähes edellisvuoden tasolla. Asiakasmäärä laski Turussa (-6,0 %). Vuoteen 2015 ja sitä aiempiin vuosiin verrattuna avohuollon asiakasmäärä ja sitä myöten lastensuojelun kokonaisasiakasmäärä on kaikissa kaupungeissa vähentynyt selvästi 1.4.2015 voimaan astuneiden lakimuutosten vuoksi. Nyt lastensuojelun asiakkuus alkaa, mikäli palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille, kun aiemmin asiakkuus alkoi jo silloin, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun alle kuuluneista palveluista on nykyisin mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. (Liite 4A)

Taulukko 6. Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä sekä avohuollon asiakkaana, sijoitettuna olleet lapset ja jälkihuollon piirissä olleet nuoret vuonna 2020

	Helsinki	Espoo ³	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
0–17-vuotiaat asiakkaat yhteensä¹	5 620	2 533	2 721	1 641	2 192	2 687	17 394
<i>Muutos 2019–2020 (%)</i>	<i>0,0</i>	<i>..</i>	<i>0,6</i>	<i>-6,0</i>	<i>6,6</i>	<i>-0,7</i>	<i>-1,3</i>
0–20-vuotiaat asiakkaat yhteensä²	6 601	2 888	3 021	1 854	2 322	2 888	19 574
<i>Muutos 2019–2020 (%)</i>	<i>-0,4</i>	<i>..</i>	<i>0,5</i>	<i>-4,7</i>	<i>9,1</i>	<i>-0,6</i>	<i>-0,9</i>
Avohuollon asiakkaat, 0–17v.	4 474	2 151	1 720	1 258	1 588	2 225	13 416
Sijoitetut lapset, 0–17v.	1 857	825	900	684	629	704	5 599
Jälkihuollossa olleet nuoret, 18–20v.	851	255	300	273	256	190	2 125
Jälkihuollossa olleet nuoret, 21–24v.	24	80	0	15	0	71	190

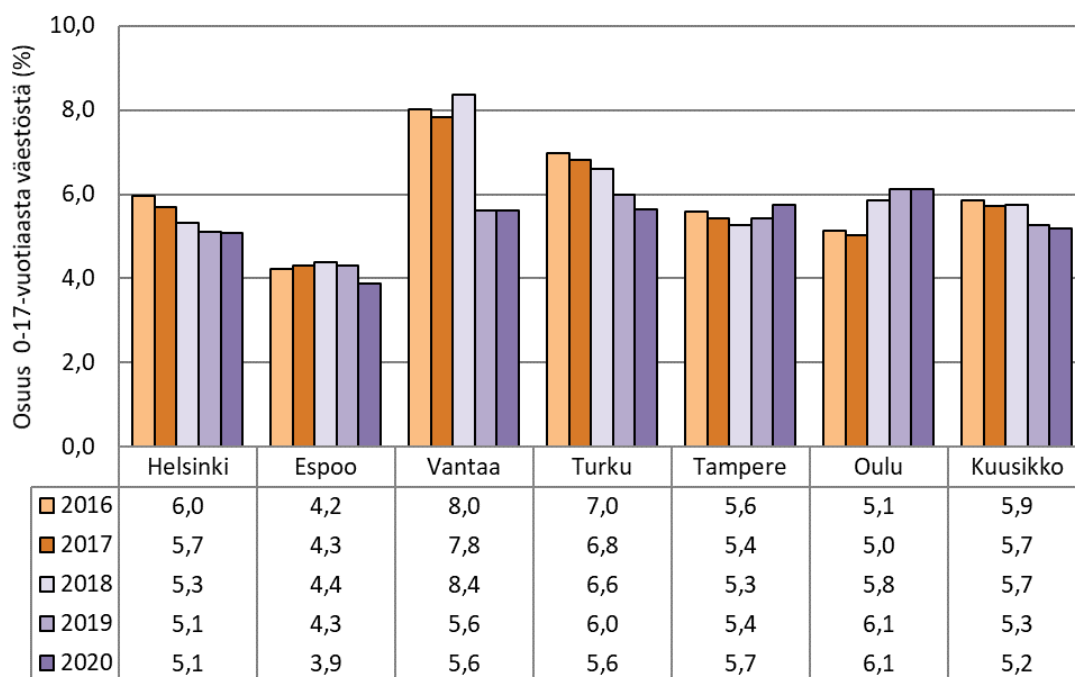
¹ Luvussa mukana kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0–17 v.) henkilötunnus kertaalleen. Luvussa eivät ole mukana nuoret (18–24 v.). Sama lapsi on voinut olla vuoden aikana avohuollon asiakkaana, sijoitettuna ja/tai jälkihuollon asiakkaana.

² Luvussa mukana kaikki vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret (0–20 v.) henkilötunnus kertaalleen.

³ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

Kuviossa 9 on kuvattu lastensuojelun asiakasmäärän kehitystä suhteessa saman ikäiseen väestöön vuosina 2016–2020. Vuonna 2020 kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista 5,2 prosenttia oli lastensuojelun asiakkaana.

Kuvio 9. Lastensuojelun 0–17-vuotiaiden asiakkaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2016–2020^{1 2}



¹ Tässä kuviossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon vuoden 2020 luku ei ole vertailukelpoinen.

² Vantaan vuosien 2016–2018 avohuollon asiakkaissa on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneita lapsia.

3.3.2 Asiakassuunnitelmat

Lastensuojelulaki edellyttää, että lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle tehdään asiakassuunnitelma (417/2007 § 30). Asiakassuunnitelmaan kirjataan ne olosuhteet ja asiat, joihin pyritään vaikuttamaan, lapsen ja hänen perheensä tuen tarve, palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan, sekä arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan.

Asiakassuunnitelma laaditaan yhteistyössä viranomaisen sekä lapsen ja hänen huoltajiensa kanssa. Se on tärkeä asiakirja sekä työntekijälle että asiakkaalle, sillä se perustelee kaikille osapuolille, miksi lasta on tarpeen suojella, sekä antaa tiedon missä asiassa ja millä keinoin pyritään muutokseen. Asiakassuunnitelman tekeminen huolellisesti, siihen aikaa käyttäen ja yhteisesti suunnitellen on edellytys lapsen ja hänen perheensä tukemiselle ja auttamiselle. Asiakassuunnitelma laaditaan myös huostaanotetun lapsen vanhemmille (kerätään vuodelta 2021). Suunnitelma laaditaan tarvittaessa yhteistyössä muun sosiaali- ja terveydenhuollon kuten päihde- ja mielenterveyshuollon kanssa.

Kuutoskaupunkien asiakassuunnitelmien lukumäärätietoja on koottu liitteeseen 3C/2. Asiakassuunnitelmien vertailu on haasteellista johtuen muun muassa kaupunkien erilaisista asiakastietojärjestelmistä. Eri kunnista kerätyt tiedot eivät ole täysin vertailukelpoisia.

3.4 Kokonaiskustannukset

Lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa 422,1 miljoonaa euroa vuonna 2020. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta lähes kaikissa kuutoskaupungeissa: Oulussa (+13,0 %), Tampereella (+7,2 %), Vantaalla (+5,8 %), Espoossa (+4,7 %) ja Turussa (+4,4 %). Helsingissä kustannukset pysyivät lähes edellisvuoden tasolla. Viimeisen neljän vuoden aikana lastensuojelun kustannukset ovat kokonaisuudessaan nousseet kaikissa kuutoskaupungeissa. (Liite 4D/1)

Suurin osa lastensuojelun kustannuksista syntyy lasten sijoituksista. Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli vuonna 2020 Oulun 72,5 prosentista Turun 85,5 prosenttiin. Luvussa 5.7 on tarkasteltu tarkemmin sijoitusten kustannuksia. Sijoitusten hoitomuodot vaikuttavat lastensuojelun kokonaiskustannuksiin. Suurimmat kustannukset syntyvät kaikissa kaupungeissa laitoshoidosta – mitä suurempi on laitoshoidon osuus, sitä suuremmat ovat sijoitusten kustannukset.

Ympäri vuorokautinen perhekuntoutus on huomioita Kuusikko-raportissa kunnittain seuraavasti:

Helsingin ympäri vuorokautinen perhekuntoutus on mukana laitoshoidon kustannuksissa.

Espoossa perhekuntoutuksen vuorokaudet on sisällytetty laitoshoidon vuorokausiin omiin palveluihin ja ostopalveluihin. Kustannukset ovat jaettu perhekuntoutuksen ostopalvelujen ja oman toiminnan osalta 50% avohuoltoon ja 50% sijaishuoltoon, ensikotien osalta 30% avohuoltoon ja 70% sijaishuoltoon.

Vantaan ympäri vuorokautinen perhekuntoutus sisältyy Kuusikko-raportin kustannuksiin ja hoitovuorokausiin.

Turun ympäri vuorokautisen laitosperekuntoutuksen (omat ja ostopalveluna hankittu) kustannukset on huomioitu sijoitusten kustannuksissa.

Tampereen perhekuntoutus sisältyy omaan lastenosastohoitoon lasten lukumääränä, vuorokausina ja kustannuksina.

Oulun ympäri vuorokautinen perhekuntoutus ei sisälly Kuusikko-raportin kustannuksiin ja hoitovuorokausiin.

Taulukko 7. Lastensuojelun vuoden 2020 kokonaiskustannusten erittely avohuollon ja sijoitusten kustannuksiin sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuodesta 2019

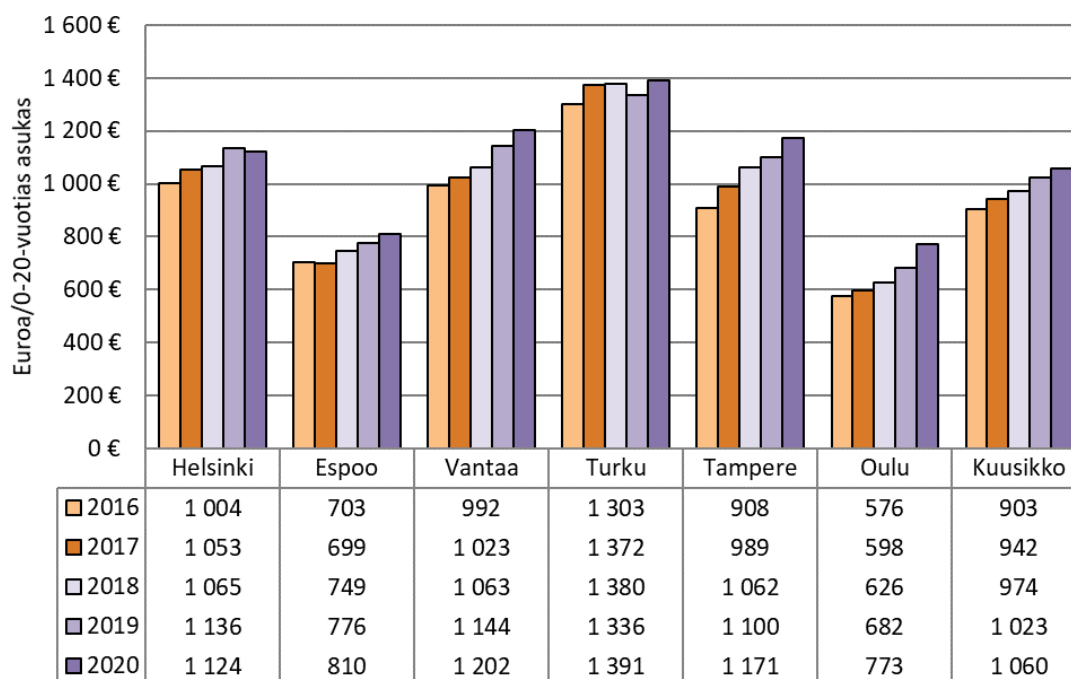
	Helsinki ²	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kokonaiskustannukset (€)	145 615 082	60 973 581	68 011 578	51 087 359	55 668 602	40 735 358	422 091 560
Avohuollon kustannukset	25 841 752	11 033 033	13 234 466	7 415 715	12 436 602	11 183 564	81 145 131
Sijoitusten kustannukset	119 773 330	49 940 548	54 777 112	43 671 644	43 232 000	29 551 794	340 946 428
josta toimeksiantoon perustuva perhehoito	30 078 110	7 607 994	10 786 376	9 926 925	12 606 000	13 016 827	84 022 232
Kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Avohuollon kustannukset	17,7	18,1	19,5	14,5	22,3	27,5	19,2
Sijoitusten kustannukset	82,3	81,9	80,5	85,5	77,7	72,5	80,8
Muutos 2019–2020 (% defl.)¹							
Kokonaiskustannukset	-0,2	4,7	5,8	4,4	7,2	13,0	4,1
Avohuollon kustannukset	6,0	-1,5	-4,9	0,2	6,0	0,6	-0,8
Sijoitusten kustannukset	-1,4	6,2	8,7	5,2	13,2	18,6	5,4
Toimeksiantoon perustuva perhehoito	-4,3	1,6	1,3	5,4	40,2	-0,2	3,7

¹ Vuoden 2019 kustannukset on korotettu vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

² Helsingin vuoden 2019 sijaishuollon kustannukset on ilmoitettu liian suurina.

Kuviossa 10 on tarkasteltu lastensuojelun kokonaiskustannuksia suhteessa 0–20-vuotiaaseen väestöön. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta asukasta kohden vaihtelivat vuonna 2020 Oulun 773 eurosta Turun 1 391 euroon. Kustannukset asukasta kohden ovat pääosin kasvaneet kaikissa kuutoskaupungeissa vuodesta 2016 eteenpäin.

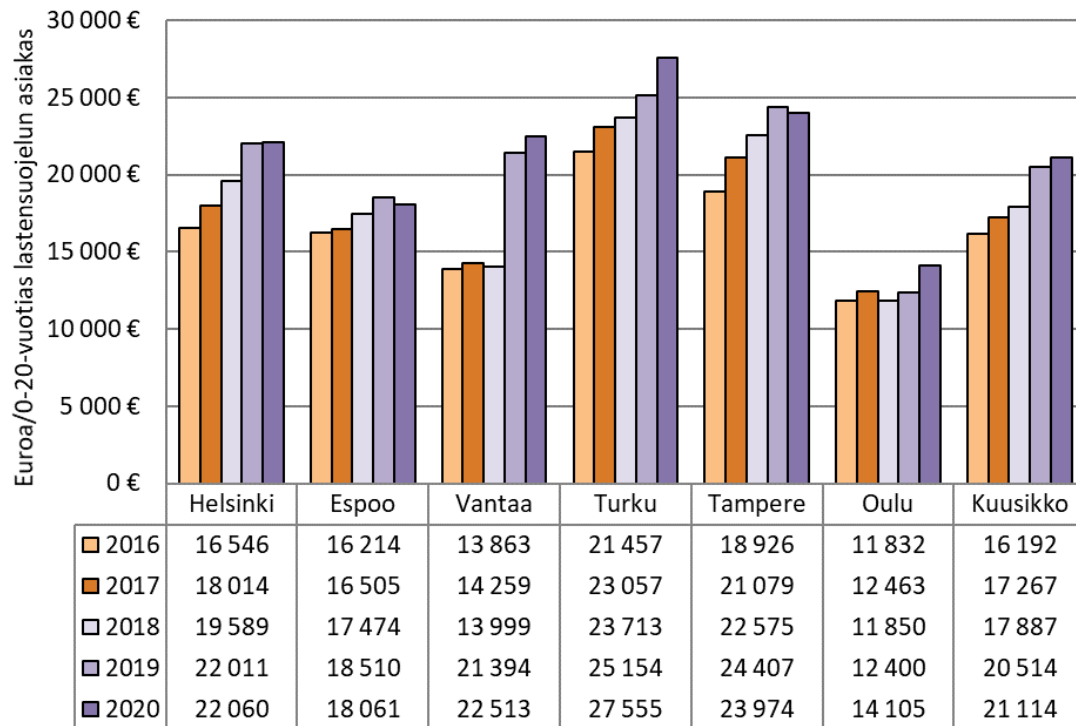
Kuvio 10. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2016–2020 (korotettuna vuoden 2019 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)¹



¹ Helsingin vuoden 2019 sijaishuollon kustannukset on ilmoitettu liian suurina.

Kuviossa 11 on esitetty lastensuojelun kokonaiskustannukset suhteessa 0–20-vuotiaisiin lastensuojelun asiakkaisiin. Kustannukset 0–20-vuotiaasta asiakasta kohden vaihtelivat vuonna 2020 Oulun 14 105 eurosta Turun 27 555 euroon. Asiakaskohtaisten kustannukset ovat nousseet vuosina 2016–2019. Espoossa ja Tampereella kustannukset hieman laskivat edellisvuoteen verrattuna.

Kuvio 11. Lastensuojelun kokonaiskustannukset 0–20-vuotiaasta lastensuojelun asiakasta kohden vuosina 2016–2020 (korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)^{1 2}



¹ Helsingin vuoden 2019 sijaishuollon kustannukset on ilmoitettu liian suurina.

² Vantaan vuoden 2019-2020 asiakaskohtaisten kustannusten nousun syynä on lastensuojelun asiakasmäärän tietopohjan muutos. Vuosina 2016-2018 asiakasmäärässä on mukana nyt raportin asiakasmäärän ulkopuolella olevat sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saavat lapset eli palvelutarpeenarvioprosessissa olevat lapset sekä perhesosiaalityön palvelussa olevat lapset.

4 AVOHUOLTO

Lastensuojelun avohuollon tukitoimien tarkoituksena on edistää ja tukea lapsen myönteistä kehitystä sekä tukea ja vahvistaa vanhempien, huoltajien ja lapsen hoidosta ja kasvatuksesta vastaavien henkilöiden kasvatuskyyä ja -mahdollisuuksia. Niihin on ryhdyttävä viipymättä, kun lastensuojelun tarve on todettu. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Lapsen ja perheen tilanteeseen sopivia tukimuotoja tulee järjestää lapsen tarpeita vastaavasti ja yksilökohtainen tilanne huomioiden.

Laissa mainittuja avohuollon tukitoimia ovat (417/2007 § 36):

- 1) tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen;
- 2) lapsen taloudellinen ja muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökohtaisten tarpeiden tyydyttämisessä;
- 3) lapsen kuntoutumista tukevat hoito- ja terapiapalvelut;
- 4) tehostettu perhetyö;
- 5) perhekuntoutus; sekä
- 6) muut lasta ja perhettä tukevat palvelut ja tukitoimet.

Lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle ja perheelle voidaan edelleen järjestää tukitoimia, joista oli aiemmin säädetty lastensuojelulaissa, mutta 1.4.2015 alkaen sosiaalihuoltolaissa. Näitä ovat tukihenkilö ja -perhe, perhetyö, vertaisryhmätoiminta sekä loma- ja virkistystoiminta (Lastensuojelun käsikirja 2021; Hämeen-Anttila 2017, 231-232).

4.1 Avohuollon asiakkaat

Lastensuojelun avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2020 aikana yhteensä 13 416 lasta. Edellisvuoteen verrattuna asiakasmäärä laski Turussa (-7,5 %), Tampereella (-3,5 %), Vantaalla (-2,3 %), Helsingissä (-0,7 %) ja Oulussa (-0,4 %).

Avohuollon asiakasmäärä on laskenut kaikissa kuutoskaupungeissa viimeisen viiden vuoden aikana. Vuonna 2014 kuutoskaupungeissa oli avohuollon asiakkaana vielä yli 27 000 lasta ja vuonna 2015 noin 21 000 lasta (Liite 4A/1). Asiakasmäärän lasku selittyy 1.4.2015 voimaan astuneilla lainsäädännön muutoksilla. Osa aiemmin lastensuojelun alle kuuluneista palveluista on nykyisin mahdollista saada yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta. Lisäksi asiakkuus ei enää ala siitä, kun aloitetaan lastensuojelutarpeen selvitys, vaan vasta siinä tapauksessa, että palvelutarpeen arvioissa todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

Taulukossa 8 on esitetty lastensuojelun avohuollon asiakasmäärät sekä heidän osuutensa saman ikäisestä väestöstä. Kuutoskaupunkien 0–17-vuotiaista väestöstä 4,0 prosenttia oli lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuonna 2020. Avohuollon asiakkaana olevien osuus väestöstä kasvaa iän myötä. Kuutoskaupunkien 0–2-vuotiaista avohuollon asiakkaana oli 2,8 prosenttia, mutta 16–17-vuotiaista 5,7 prosenttia.

Taulukko 8. Lastensuojelun avohuollon asiakkaana vuoden aikana olleiden lukumäärä ikäryhmittäin vuonna 2020

	Helsinki	Espoo ¹	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet							
0–17-vuotiaat yhteensä	4 474	2 151	1 720	1 258	1 588	2 225	13 416
0–2-vuotiaat	479	190	274	147	200	214	1 504
3–6-vuotiaat	836	394	334	248	278	381	2 471
7–12-vuotiaat	1 610	808	552	391	541	728	4 630
13–15-vuotiaat	912	458	388	232	334	447	2 771
16–17-vuotiaat	637	301	172	240	235	455	2 040
<i>Muutos 2019–2020 (%)</i>	<i>-0,7</i>	<i>..</i>	<i>-2,3</i>	<i>-7,5</i>	<i>-3,5</i>	<i>-0,4</i>	<i>-3,8</i>

Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden osuus väestöstä (%)

0–17-vuotiaat yhteensä	4,0	3,3	3,5	4,3	4,2	5,1	4,0
0–2-vuotiaat	2,6	2,0	3,6	3,1	3,3	3,5	2,8
3–6-vuotiaat	3,2	2,7	3,1	3,7	3,3	4,2	3,3
7–12-vuotiaat	4,2	3,5	3,3	4,0	4,1	4,6	4,0
13–15-vuotiaat	5,4	4,1	4,8	5,1	5,4	5,7	5,1
16–17-vuotiaat	5,7	4,3	3,3	7,5	5,7	8,9	5,7

¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

4.1.1 Alkaneet ja päättyneet asiakkuudet

Lastensuojelun asiakkuuden määritelmän muutoksen jälkeen 1.4.2015 myös alkaneet lastensuojelun avohuollon asiakkuudet vähenivät selvästi. Viime vuosina asiakasmäärien lasku on jatkunut edelleen osassa kuutoskaupungeissa, mutta osassa myös kääntynyt pie-noiseen kasvuun. Vaikka asiakasmäärät ovat silti kaikissa kunnissa alhaisempia kuin ennen lakimuutosta, ei itse työmäärä ole vastaavalla tavalla vähentynyt. Lastensuojelussa tehdään paljon palvelutarpeen arvioita, jotka eivät näy lastensuojelun asiakasmäärässä. Vuoden 2020 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä noin 16 316 palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve. Lastensuojelun tarvetta joudutaan selvittämään vä-hintään yhtä usein kuin ennenkin.

Taulukko 9. Vuoden aikana alkaneiden uusien avohuollon asiakkuuksien lukumäärä ja väes-töosuudet ikäryhmittäin vuonna 2020

	Helsinki	Espoo ¹	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vuoden 2020 aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus väestöstä (%)							
0–17-vuotiaat yhteensä	1,5	1,4	1,6	1,4	1,5	1,6	1,8
0–2-vuotiaat	1,4	1,0	1,7	1,3	1,8	1,8	1,7
3–6-vuotiaat	1,1	1,1	1,4	1,4	1,1	1,1	1,4
7–12-vuotiaat	1,5	1,3	1,2	1,4	1,5	1,5	1,7
13–15-vuotiaat	2,1	1,7	2,0	1,5	1,9	2,2	2,3
16–17-vuotiaat	1,9	1,8	3,0	1,7	1,9	1,8	2,3
Uudet asiakkuudet vuonna 2020	1 691	884	801	416	591	716	5 099
Uudet asiakkuudet vuonna 2019	1 586	937	..	432	482	712	4 149
<i>Muutos 2019–2020 (%)</i>	<i>6,6</i>	<i>..</i>	<i>..</i>	<i>-3,7</i>	<i>22,6</i>	<i>0,6</i>	<i>3,6</i>
Vuoden 2020 aikana tehdyt palvelutarpeen arviot	7 793	707	2 220	1 472	2 125	1 999	16 316

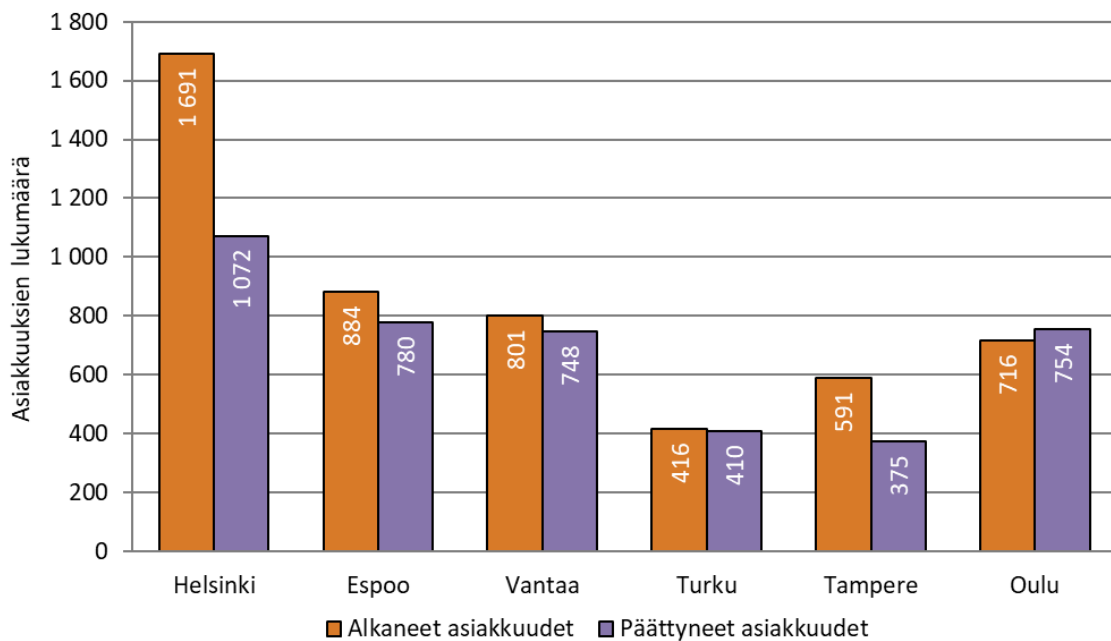
¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

.. Tietoa ei ole saatavissa.

Sosiaalihuoltolain mukaan (34 §) asiakkuus päättyy, kun sosiaalihuollon asiakasasiakirjaan merkitään tiedoksi, että sosiaalihuollon järjestämiselle ei ole perustetta. Käytännössä asiakkuuden päättämisestä informoidaan asiakasta ja asia merkitään lapsen asiakaskertomukseen ja -suunnitelmaan. Asiakirjoihin kirjataan ne seikat, joiden perusteella asiakkuuden lopettamiseen päädyttiin. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä vastaa asiakkuuden päättämisestä (1301/2014; Lastensuojelun käsikirja 2021).

Kuviossa 12 on kuvattu vuoden 2020 aikana alkaneiden ja päättyneiden avohuollon asiakkuuksien lukumäärä. Asiakkuuksia alkoi kuutoskaupungeissa vuonna 2020 yhteensä 5 099. Päättäneitä asiakkuuksia oli kuutoskaupungeissa yhteensä 4139. (Liite 4A/1)

Kuvio 12. Vuoden 2020 aikana alkaneet ja päättyneet avohuollon asiakkuudet (0–17-vuotiaat)



¹ Tässä kuviossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

4.2 Avohuollon kustannukset

Avohuollon kustannukset on tässä raportissa jaoteltu avohuollon sosiaalityön, avohuollon tukitoimien ja lastensuojelun taloudellisten tukitoimien kustannuksiin. Myös jälkihuollon kustannukset ja läheisverkostoratkaisujen kustannukset sisältyvät avohuollon kustannuksiin.

Kuutoskaupunkien avohuollon kustannukset olivat vuonna 2020 yhteensä 81,1 miljoonaa euroa. Edellisvuoteen verrattuna deflatoidut kustannukset nousivat Helsingissä (+6,0 %), pysyivät lähes edellisvuoden tasolla Turussa ja Oulussa ja laskivat Tampereella (-9,6 %), Vantaalla (-4,9 %) ja Espoossa (-1,5 %).

Taulukko 10. Avohuollon kustannusten jakautuminen toiminnoittain vuonna 2020 sekä deflatoitujen kokonaiskustannusten muutos vuosista 2019 ja 2016

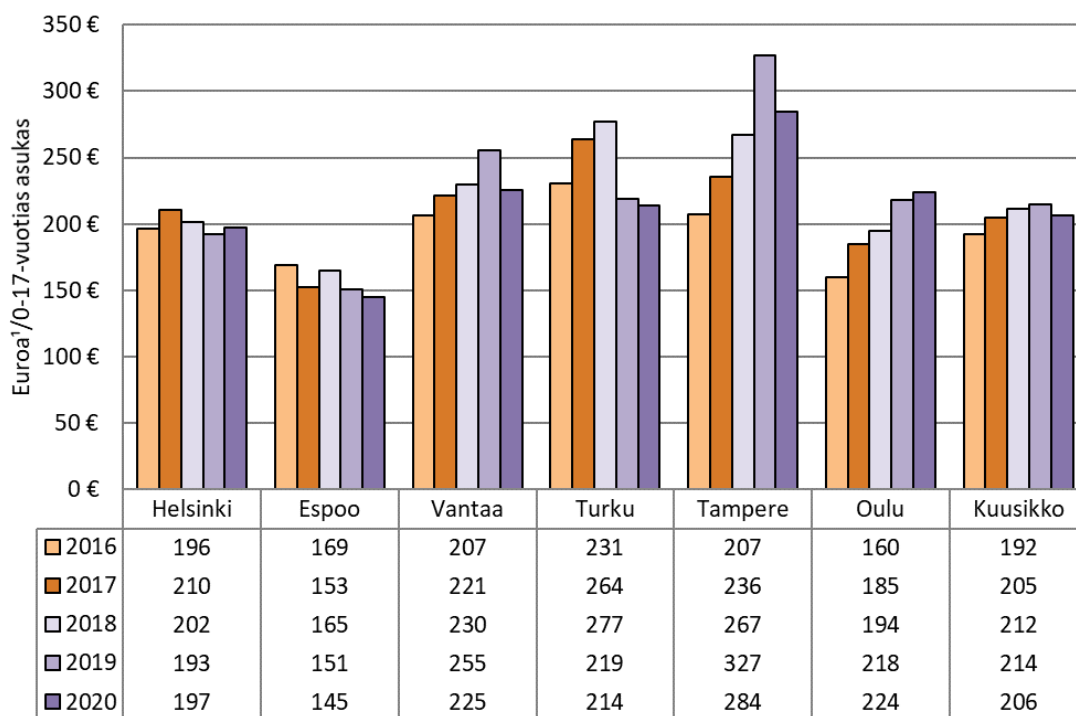
	Helsinki ¹	Espoo	Vantaa	Turku ¹	Tampere ¹	Oulu	Kuusikko
Avohuollon kokonaiskustannukset (€)	25 841 752	11 033 033	13 234 466	7 415 715	12 436 602	11 183 564	81 145 131
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	7 904 241	4 047 349	3 487 660	718 560	3 076 000	3 414 904	22 648 714
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	3 972 952	1 528 685	2 284 685	1 200 205	1 576 000	1 359 319	11 921 847
Avohuollon tukitoimet	13 004 409	5 002 155	6 506 059	4 973 253	7 181 602	5 220 814	41 888 292
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35, §36)	960 150	197 112	293 084	523 697	603 000	801 393	3 378 436
Läheisverkostoratkaisut ¹	0	257 732	662 978	0	0	387 133	1 307 843
Avohuollon kokonaiskustannukset (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	30,6	36,7	26,4	9,7	24,7	30,5	27,9
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	15,4	13,9	17,3	16,2	12,7	12,2	14,7
Avohuollon tukitoimet	50,3	45,3	49,2	67,1	57,7	46,7	51,6
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35, §36)	3,7	1,8	2,2	7,1	4,8	7,2	4,2
Läheisverkostoratkaisut	0,0	2,3	5,0	0,0	0,0	3,5	1,6
Kokonaiskustannukset, muutos 2019–2020 (% defl.)²	6,0	-1,5	-4,9	0,2	-9,6	0,6	-0,8
Kokonaiskustannukset, muutos 2016–2020 (% defl.)	5,8	-11,4	22,0	-3,3	14,7	42,1	9,5

¹ Helsingin, Turun ja Tampereen läheisverkostoratkaisukustannukset sisältyvät perhehoidon kustannuksiin.

² Vuosien 2016 ja 2019 kustannukset on korotettu vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle.

Kuviossa 13 on esitetty avohuollon kustannukset suhteutettuna 0–17-vuotiaaseen väestöön. Vuonna 2020 kustannukset asukasta kohden vaihtelivat Espoon 145 eurosta Tampereen 284 euroon. Kustannuksissa ei ole mukana jälkihuollon kustannuksia. Deflatoidut kustannukset asukasta kohden nousivat edellisvuodesta Oulussa (+2,8 %) ja Helsingissä (+2,5 %). Kustannukset laskivat Tampereella (-13,0 %), Vantaalla (-11,7 %), Espoossa (-3,8 %) ja Turussa (-2,4 %).

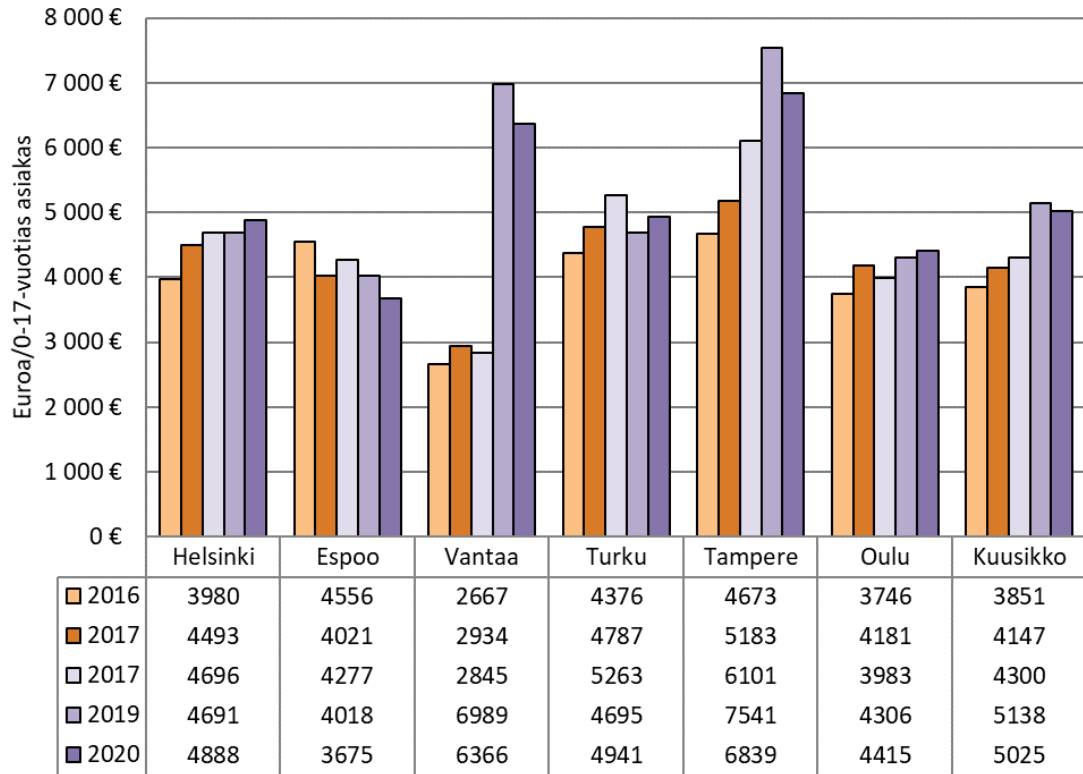
Kuvio 13. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2016–2020 (korotettua vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)



¹ Ilman jälkihuollon kustannuksia

Avohuollon kustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaista avohuollon asiakasta kohden vaihtelivat Espoon 3 675 eurosta Tampereen 6 839 euroon (Kuvio 14).

Kuvio 14. Avohuollon kokonaiskustannukset ilman jälkihuoltoa 0–17-vuotiaista avohuollon asiakasta kohden vuosina 2016–2020 (korotettua vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)¹



¹ Vantaan vuosien 2019-2020 asiakaskohtaisten kustannusten nousun syynä on lastensuojelun asiakasmäärän tietopohjan muutos. Vuosina 2016-2018 asiakasmäärässä ovat mukana nyt raportin asiakasmäärän ulkopuolella olevat sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saavat lapset eli palvelutarpeenarvioprosesseissa olevat lapset sekä perhesosiaalityön palvelussa olevat lapset.

5 SIOITETUT LAPSET

Sijoitettuihin lapsiin lasketaan mukaan lapset, joiden huostaanotto tai avohuollon sijoitus on sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen perustuva. Kuusikko-raportissa tarkastellaan erikseen sijoituspäätösten mukaan eriteltynä avohuollon tukitoimena sijoitettuja, kiireellisesti sijoitettuja sekä huostaanotettuja lapsia. 1.4.2015 alkaen avohuollon sijoitus on ollut mahdollinen myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. Lapselle voidaan siis järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta (Lastensuojelun käsikirja 2021). Kaikissa kuutoskaupungeissa on vuoden 2020 aikana tehty avohuollon kiireellisiä sijoituksia, mutta niiden määrää ei ole mahdollista eritellä. Avohuollon kiireelliset sijoitukset sisältyvät raportissa avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrään.

Lapsia sijoitetaan kodin ulkopuolelle kunnan omiin laitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin, luvvanvaraiseen perhehoitoon (ns. ammatillisiin perhekoteihin) sekä toimeksiantosopimukseen perustuvaan perhehoitoon eli sijaisperheisiin. Toimeksiantoon perustuva perhehoito pitää sisällään myös lasten sijoitukset läheisverkostoon silloin, kun lapsen sijoitus perustuu sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätökseen ja kunta on tehnyt lapsen sijoituksesta toimeksiantosopimuksen perhehoitajan kanssa. Läheisverkostoon sijoitusten lisäksi lastensuojelun asiakkaiden tilannetta voidaan auttaa myös ns. läheisverkostoratkaisulla. Tällöin kyseessä ei ole lapsen sijoitus kodin ulkopuolelle vaan lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona huoltajuusjärjestelyin (Puustinen-Korhonen 2012). Läheisverkostoratkaisut eivät sisälly Kuusikko-raportissa kodin ulkopuolelle sijoitettuihin lapsiin. Myöskään turvakoteihin sijoitetut lapset eivät ole luvuissa mukana.

5.1 Sijoitettujen lasten määrä

Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2020 aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna yhteensä 5 599 lasta. Sijoitettujen lukumäärä nousi edellisvuodesta Espoossa ja Oulussa ja laski muissa kuutoskaupungeissa. Vuodesta 2016 kodin ulkopuolelle sijoitettujen määrä on kasvanut kuutoskaupungeissa 10 prosenttia. (Liite 4B)

Kuutoskaupungeissa 1,7 prosenttia 0–17-vuotiaasta väestöstä oli kodin ulkopuolelle sijoitettuna. Sijoitettujen osuus väestöstä on viimeisen viiden vuoden aikana säilynyt melko vakana. Väestöosuus nousee iän myötä. 13–17-vuotiaista sijoitettuna on suhteessa selvästi useampi kuin nuoremmista lapsista.

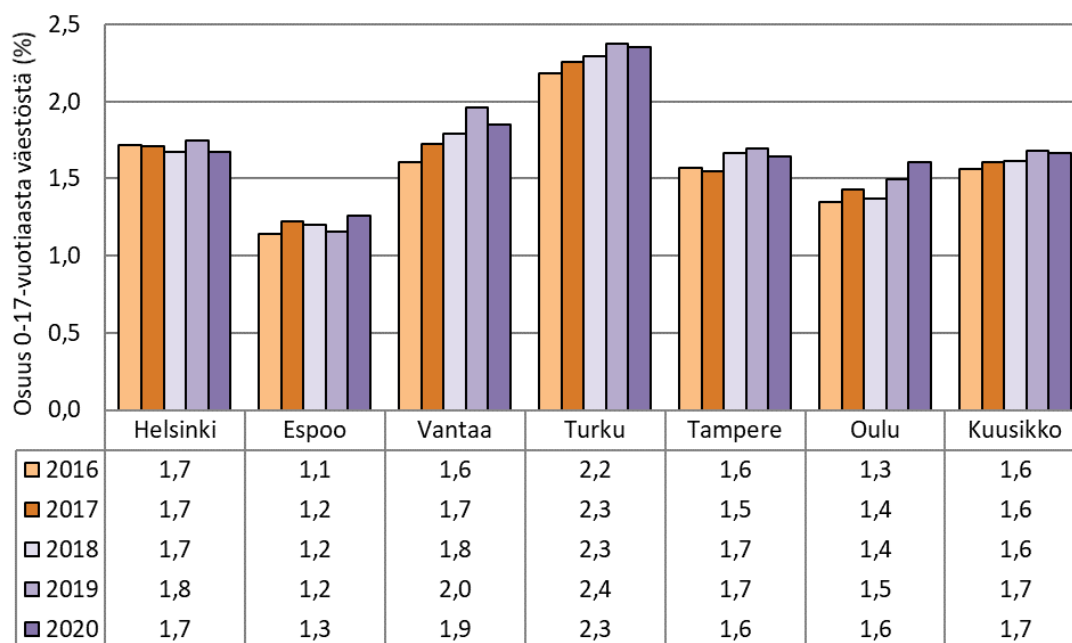
Taulukko 11. Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettujen lasten lukumäärä ja väestöosuudet ikäryhmittäin vuonna 2020 sekä lukumäärän muutos vuosista 2019 ja 2016

	Helsinki	Espoo ¹	Vantaa	Turku ²	Tampere	Oulu	Kuusikko
<i>Sijoitettuna olleiden osuus väestöstä (%)</i>							
0–17-vuotiaat yhteensä	1,7	1,3	1,9	2,3	1,6	1,6	1,7
0–2-vuotiaat	0,6	0,8	0,9	1,0	0,6	0,8	0,8
3–6-vuotiaat	0,8	0,6	0,8	1,2	0,9	1,1	0,9
7–12-vuotiaat	1,5	0,9	1,3	1,9	1,6	1,4	1,4
13–15-vuotiaat	2,9	2,2	3,0	3,4	2,3	2,3	2,7
16–17-vuotiaat ²	4,3	3,0	5,4	6,5	3,9	3,2	4,2
Sijoitetut yhteensä vuonna 2020	1 857	825	900	684	629	704	5 599
Sijoitetut yhteensä vuonna 2019	1 921	751	945	692	645	660	5 614
<i>Sijoitetut yhteensä, muutos 2019–2020 (%)</i>	<i>-3,3</i>	<i>..</i>	<i>-4,8</i>	<i>-1,2</i>	<i>-2,5</i>	<i>6,7</i>	<i>-0,3</i>
<i>Sijoitetut yhteensä, muutos 2016–2020 (%)</i>	<i>2,7</i>	<i>..</i>	<i>20,2</i>	<i>8,9</i>	<i>8,6</i>	<i>16,0</i>	<i>10,0</i>

¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

² 16–17-vuotiaiden ikäluokassa Turun luvuissa mukana tukiasunnoissa asuvat nuoret (14 nuorta).

Kuvio 15. Kodin ulkopuolelle vuoden aikana sijoitettuna olleiden 0–17-vuotiaiden osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2016–2020



¹ Tässä kuviossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon vuoden 2020 luku ei ole vertailukelpoinen.

5.2 Sijoituspäätökset

Päätökset kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista voidaan jakaa sijoituksiin avohuollon tukitoimena, kiireellisiin sijoituksiin ja huostaanottoihin. Lastensuojelulaissa puhutaan sijaishuollosta, kun tarkoitetaan huostaan otetun tai kiireellisesti sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämisestä kodin ulkopuolella. Lapsi voidaan sijoittaa kodin ulkopuolelle myös avohuollon tukitoimena, jolloin kyseessä on aina rajallinen ja lyhyt ajanjakso, joka kirjataan asiakassuunnitelmaan (Hämeen-Anttila 2017, 234, 243).

Taulukossa 12 on tarkasteltu vuoden 2020 aikana tehtyjä sijoituspäätöksiä. Sijoituspäätöksiä tehtiin kuutoskaupungeissa yhteensä 4 305, mikä oli 42 päätöstä (+1,0 %) enemmän

kuin edellisvuonna. Turussa tehtiin eniten päätöksiä sijoituksesta avohuollon tukitoimena ja Espoossa, Tampereella ja Oulussa eniten päätöksiä kiireellisistä sijoituksista.

Samasta lapsesta voidaan vuoden aikana tehdä useampikin sijoituspäätös – esimerkiksi ensin päätös kiireellisestä sijoituksesta ja sen jälkeen huostaanottopäätös. Taulukon luvut eivät siis kerro sijoitettujen lasten lukumäärää. Sijoitettujen lasten lukumäärää tarkastellaan sijoituspäätöslajeittain seuraavissa luvuissa (luvut 5.3–5.5).

Taulukko 12. Vuoden 2020 aikana tehdyt sijoituspäätökset sijoitusperusteen mukaan

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 391	485	745	665	382	637	4 305
Sijoitus avohuollon tukitoimena	623	108	365	431	86	203	1 816
Kiireellinen sijoitus	562	283	273	171	210	338	1 837
Huostaanotto	206	94	107	63	86	96	652
Suostumukseen perustuvat	143	70	62	39	52	63	429
Hallinto-oikeuden päättämät	63	24	45	24	34	33	223
 Huostaanottojen jatkopäätökset	24	alle 10	0	alle 10	alle 10	10	57
Huostaanottojen lopettamispäätökset ¹	64	18	0	17	48	22	169
 <i>Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>
<i>Sijoitus avohuollon tukitoimena</i>	<i>44,8</i>	<i>22,3</i>	<i>49,0</i>	<i>64,8</i>	<i>22,5</i>	<i>31,9</i>	<i>42,2</i>
<i>Kiireellinen sijoitus</i>	<i>40,4</i>	<i>58,4</i>	<i>36,6</i>	<i>25,7</i>	<i>55,0</i>	<i>53,1</i>	<i>42,7</i>
<i>Huostaanotto</i>	<i>14,8</i>	<i>19,4</i>	<i>14,4</i>	<i>9,5</i>	<i>22,5</i>	<i>15,1</i>	<i>15,1</i>

¹ Huostaanottojen lopettamispäätökset, ei raukeamiset.

5.3 Avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava ajanjakso, ja lapsi pyritään sijoittamaan ensisijaisesti yhdessä huoltajansa kanssa. Avohuollon tukitoimena järjestettävän sijoituksen lähtökohtana on lapsen ja perheen kuntoutuminen, ei pitempiaikainen sijoitus kodin ulkopuolelle. Avohuollon sijoitus on mahdollinen myös tilanteissa, joissa esimerkiksi lapsen vanhemman sairastumisen vuoksi on tarkoituksenmukaista sijoittaa lapsi kodin ulkopuolelle (Lastensuojelun käsikirja 2021, Hämeen-Anttila 2017, 234). 1.4.2015 alkaen lapselle on voitu myös järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta. Avohuollon kiireelliset sijoitukset sisältyvät raportissa avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrään.

Avohuollon tukitoimena sijoitettiin kuutoskaupungeissa vuonna 2020 yhteensä 1 181 lasta eli 87 lasta (-6,9 %) vähemmän kuin edeltävänä vuonna. Avohuollon tukitoimena sijoitettujen kohdalla 0–2-vuotiaiden lasten osuus sijoitetuista on suurempi kuin kiireellisesti sijoitettujen tai huostaan otettujen lasten kohdalla. Kuntatasolla avohuollon tukitoimena sijoitettujen määrä kasvoi edellisestä vuodesta Vantaalla ja Oulussa ja laski muissa kuutoskaupungeissa.

Taulukkoon 13 on kerätty myös tieto siitä, onko lapsi sijoitettu avohuollon tukitoimena yksin vai yhdessä huoltajansa kanssa. Kaikissa kuutoskaupungeissa enemmistö lapsista sijoitettiin yksin vuonna 2020. Tampereella huoltajan kanssa sijoitettuja lapsia ei ollut lainkaan.

Taulukko 13. Vuoden 2020 aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset (sisältäen avohuollon kiireelliset sijoitukset). Turvakoteihin sijoitetut eivät sisälly lukuihin.

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitetut 0–17-vuotiaat yhteensä	385	148	215	156	68	209	1 181
joista yksin sijoitetut (%)	78,4	50,7	58,1	57,5	100,0	70,5	72,6
joista huoltajan kanssa sijoitetut (%)	21,6	49,3	41,9	42,5	0,0	29,5	34,5
<i>Avohuollon tukitoimena sijoitetut 0–17v., osuus väestöstä (%)</i>	0,3	0,2	0,4	0,5	0,2	0,5	0,4
<i>Muutos 2019–2020 (%)</i>	-13,7	-15,4	32,7	-17,9	-40,9	16,1	-6,9
<i>Sijoitettujen ikäjakauma (%)</i>							
0–2-vuotiaat	20,3	25,7	22,3	14,1	16,2	21,5	20,5
3–6-vuotiaat	17,4	24,3	14,0	19,2	20,6	12,0	17,1
7–12-vuotiaat	27,8	27,0	23,7	24,4	30,9	24,9	26,2
13–15-vuotiaat	19,7	23,0	23,3	22,4	17,6	23,4	21,7
16–17-vuotiaat	14,8	0,0	16,7	19,9	14,7	18,2	14,6
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

5.4 Kiireellisesti sijoitetut lapset

Kiireelliseen sijoitukseen päädytään silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan ja tämä välittömästi vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä (Lastensuojelun käsikirja 2021).

Kuutoskaupungeissa sijoitettiin vuonna 2020 kiireellisesti yhteensä 1 536 lasta eli 35 lasta (+2,3 %) enemmän kuin edeltävänä vuonna. Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä nousi edellisvuodesta Oulussa, Vantaalla ja Tampereella ja väheni Helsingissä ja Turussa.

Taulukko 14. Vuoden 2020 aikana kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

	Helsinki	Espoo ¹	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitetut 0–17-vuotiaat yhteensä	461	220	239	151	176	289	1 536
<i>Muutos 2019–2020 (%)</i>	-10,3	..	25,1	-4,4	15,0	30,8	2,3
<i>Sijoitettujen ikäjakauma (%)</i>							
0–2-vuotiaat	8,5	4,1	12,1	9,9	7,4	12,5	9,2
3–6-vuotiaat	8,9	10,9	12,6	13,9	5,7	12,1	10,5
7–12-vuotiaat	23,4	23,2	21,8	15,9	22,7	23,5	22,3
13–15-vuotiaat	34,1	38,6	31,0	29,8	34,1	30,8	33,2
16–17-vuotiaat	25,2	23,2	22,6	30,5	30,1	21,1	24,8
Yhteensä	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0

¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

5.5 Huostaanotetut lapset

Huostaanotto on tilanne, jossa lapsi otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, etteivät avohuollon tukitoimet ole riittäviä turvaamaan lapsen terveyttä ja kehitystä (Lastensuojelun käsikirja 2021).

Vuonna 2020 kuutoskaupungeissa otettiin huostaan yhteensä 646 lasta eli 40 lasta (+6,6 %) enemmän kuin edeltävänä vuonna. Huostaanotettujen lasten määrä lisääntyi edellisvuodesta Oulussa, Vantaalla ja Turussa ja väheni muissa kuutoskaupungeissa.

Taulukko 15. Vuoden 2020 aikana huostaanotetut lapset

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Huostaanotetut 0–17-vuotiaat yhteensä	205	92	107	63	86	93	646
<i>Vuonna 2020 huostaanotetut 0–17v., osuus väestöstä (%)</i>	<i>0,2</i>	<i>0,1</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>	<i>0,2</i>
<i>Muutos 2019–2020 (%)</i>	<i>-8,1</i>	<i>-9,8</i>	<i>35,4</i>	<i>31,3</i>	<i>-11,3</i>	<i>63,2</i>	<i>6,6</i>
<i>Huostaanotettujen ikäjakauma (%)</i>							
<i>0–2-vuotiaat</i>	<i>4,9</i>	<i>3,3</i>	<i>6,5</i>	<i>6,3</i>	<i>9,3</i>	<i>7,5</i>	<i>6,0</i>
<i>3–6-vuotiaat</i>	<i>15,1</i>	<i>6,5</i>	<i>7,5</i>	<i>15,9</i>	<i>4,7</i>	<i>9,7</i>	<i>10,5</i>
<i>7–12-vuotiaat</i>	<i>15,6</i>	<i>14,1</i>	<i>21,5</i>	<i>19,0</i>	<i>24,4</i>	<i>17,2</i>	<i>18,1</i>
<i>13–15-vuotiaat</i>	<i>33,7</i>	<i>38,0</i>	<i>31,8</i>	<i>30,2</i>	<i>22,1</i>	<i>36,6</i>	<i>32,5</i>
<i>16–17-vuotiaat</i>	<i>30,7</i>	<i>38,0</i>	<i>32,7</i>	<i>28,6</i>	<i>39,5</i>	<i>29,0</i>	<i>32,8</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

Vuonna 2020 kuutoskaupungeissa oli yhteensä 4 063 lasta huostaanotettuna, mikä on 1,2 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. 0-17-vuotiaaseen väestöön suhteutettuna vuonna 2020 huostassa olleiden osuudet vaihtelivat Espoon 0,9 prosentista Tampereen 1,5 prosenttiin. Edeltävään vuoteen verrattuna huostassa olleiden määrä kasvoi kuutoskaupungeissa 95 lapsella (+2,9 %).

Taulukko 16. Huostassa olleiden lasten lukumäärä vuonna 2020

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Huostassa olleet 0–17-vuotiaat yhteensä	1 307	573	680	422	582	499	4 063
<i>Huostassa olleet 0–17v. osuus väestöstä (%)</i>	<i>1,2</i>	<i>0,9</i>	<i>..</i>	<i>1,4</i>	<i>1,5</i>	<i>1,1</i>	<i>1,2</i>
<i>Muutos 2019–2020 (%)</i>	<i>0,8</i>	<i>1,4</i>	<i>..</i>	<i>0,7</i>	<i>6,8</i>	<i>8,0</i>	<i>2,9</i>
<i>Huostaanotettujen ikäjakauma (%)</i>							
<i>0–2-vuotiaat</i>	<i>1,5</i>	<i>2,6</i>	<i>..</i>	<i>1,4</i>	<i>4,0</i>	<i>2,2</i>	<i>1,8</i>
<i>3–6-vuotiaat</i>	<i>8,9</i>	<i>7,9</i>	<i>..</i>	<i>9,5</i>	<i>11,3</i>	<i>12,4</i>	<i>8,1</i>
<i>7–12-vuotiaat</i>	<i>28,5</i>	<i>27,6</i>	<i>..</i>	<i>29,9</i>	<i>34,2</i>	<i>31,5</i>	<i>24,9</i>
<i>13–15-vuotiaat</i>	<i>24,0</i>	<i>31,1</i>	<i>..</i>	<i>23,7</i>	<i>27,0</i>	<i>21,4</i>	<i>21,1</i>
<i>16–17-vuotiaat</i>	<i>37,2</i>	<i>30,9</i>	<i>..</i>	<i>35,5</i>	<i>23,5</i>	<i>32,5</i>	<i>27,4</i>
<i>Yhteensä</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>..</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>83,3</i>

..Tietoa ei ole saatavissa.

5.6 Sijaishuoltopaikan muutospäätökset

Sijoituksen aikana sijaishuoltopaikkaa voidaan muuttaa lapsen tarvetta paremmin vastaavaksi. Päätöksen sijaishuoltopaikan muuttamisesta voi valmistella lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä ja sen allekirjoittaa johtava viranhaltija. Lasta ei voida siirtää ilman päätöstä uuteen sijaishuoltopaikkaan. (Lastensuojelulaki § 43)

Kiireellisesti sijoitettu lapsi sijoitetaan vastaanottoperheeseen tai -laitokseen. Osalla lapsista pitkäaikaisen sijaishuoltopaikan etsiminen kestää ja huostaanotetulle lapselle joudutaan tekemään sijaishuoltopaikan muutos siirtymästä vastaanottopaikasta varsinaiseen pitkäkestoiseen sijaishuoltopaikkaan. Tämä selittää osin sijaishuollon muutospäätösten määrää. Sijaishuollon muutospäätöksiä tehdään tilanteissa, jossa lapsen sen hetkinen sijaishuoltopaikka ei kykene vastamaan lapsen tarpeisiin. Sijaishuollon muutospäätösten tavanomaisia syitä ovat esim. tarve vahvempaan sijaishuoltopaikkaan tai lapsen siirtyminen opiskelemaan toiselle paikkakunnalle.

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2020 aikana sijaishuoltopaikan muutospäätös 887 huostassa olleelle lapselle. Suhteellisesti eniten sijaishuoltopaikan muutospäätöksiä huostassa olleille lapsille tehtiin Vantaalla ja Helsingissä ja vähiten Tampereella.

Taulukko 17. Huostassa olleille lapsille tehty sijaishuoltopaikan muutospäätökset¹ vuonna 2020

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Lapset (0-17-vuotiaat), joille tehty sijaishuoltopaikan muutospäätös	333	117	208	74	55	100	887
<i>Huostassa olleiden lasten osuus, joille on tehty sijaishuoltopaikan muutospäätös¹ (%) kaikista vuoden aikana huostassa olleista lapsista</i>							
0-17-vuotiaat (%)	25,5	20,4	30,6	17,5	9,5	20,0	16,7
0-2-vuotiaat	26,3	6,7	..	0,0	0,0	27,3	12,2
3-6-vuotiaat	12,9	13,3	..	12,5	3,0	22,6	12,8
7-12-vuotiaat	12,1	14,6	..	8,7	3,5	12,7	10,5
13-15-vuotiaat	24,5	18,5	..	25,0	12,1	26,2	21,3
16-17-vuotiaat	39,3	30,5	..	22,0	19,7	21,6	30,6

¹ pois lukien sijaishuoltopaikan muutospäätökset kotiin

.. Tietoa ei ole saatavissa.

5.7 Sijoitusten hoitomuotojen kehitys

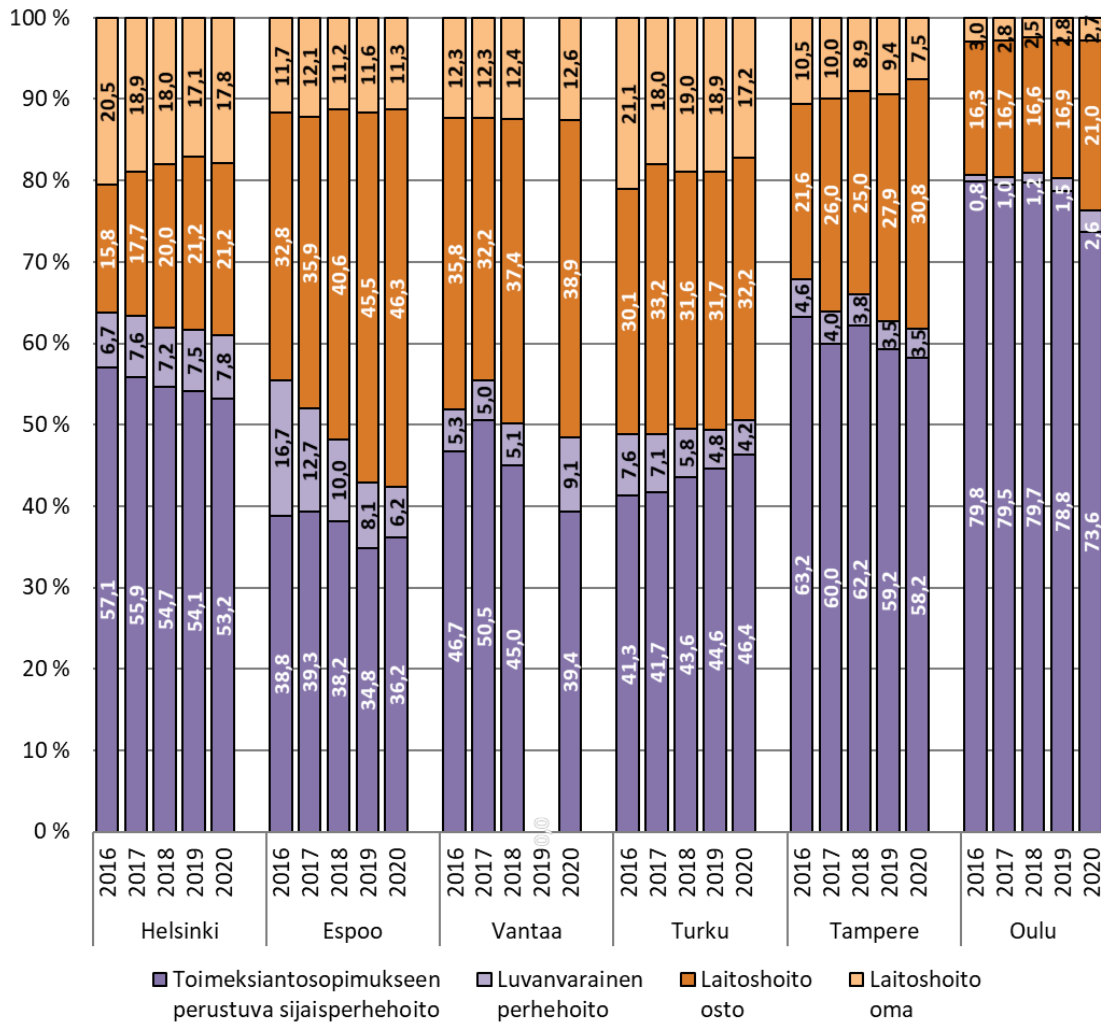
Vuoden 2012 alussa astui voimaan lastensuojelulain muutos, jonka mukaan lapsen sijaishuolto on järjestettävä ensisijaisesti perhehoidossa. Kuviossa 16 on esitetty sijoitusten hoitovuorokausien jakautuminen laitoshuoltoon ja perhehoitoon vuosina 2016–2020. Laitoshuolto on eritelty kuntien omiin hoitolaitoksiin ja ostopalvelulaitoksiin. Perhehoito on eritelty luvanvaraisen perhehoitoon (ammattilliset perhekodit) ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoidon (sijoitukset sijaisperheisiin sisältäen sijoitukset läheisverkostoon). Hoitomuotoihin liittyvät muutokset tulevat näkyviksi vasta pidemmän ajan kuluessa, sillä suuri osa sijoituksista on pitkäaikaisia sijoituksia.

Perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista laski edellisvuoteen verrattuna eniten Oulussa (-4 %-yksikköä). Espoossa, Helsingissä ja Tampereella perhehoidon osuus laski 0,5-1 %-yksikköä. Turussa vastaava osuus nousi 1,2 %-yksikköä.

Oulussa perhehoidon osuus on ollut kuutoskaupunkien korkein – vuonna 2020 se oli 76,3 prosenttia. Laitoshoidon osuus hoitovuorokausista vaihteli paljon kuntien välillä. Oulussa laitoshoidon osuus hoitovuorokausista oli 23,7 prosenttia, kun taas Espoossa osuus oli 57,6 prosenttia - kuutoskaupunkien korkein.

Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Vuoden 2020 aikana sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä sukulais- ja läheisverkostoon sijoitettiin kuutoskaupungeissa yhteensä 330 lasta. Läheisverkostoon sijoitettujen lasten osuus kaikista vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetuista lapsista oli kuutoskaupungeissa 5,9 prosenttia. Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetuista heitä oli 11,4 prosenttia. (Liite 3G)

Kuvio 16. Sijoitusten eri hoitomuotojen osuus sijoitusten hoitovuorokausista vuosina 2016–2020¹



¹ Vuoden 2019 tietoa ei ole saatavissa Vantaalta.

5.8 Sijoitusten kustannukset

Sijoitusten kustannukset ovat suurin menoerä lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Kuutoskaupunkien sijoitusten kustannukset olivat lähes 340,9 miljoonaa euroa vuonna 2020. Tämä oli kaikkiaan 80,8 prosenttia lastensuojelun kokonaiskustannuksista. Sijoitusten deflatoidut kokonaiskustannukset nousivat edellisvuodesta Oulussa (+18,6 %), Tampereella (+13,2 %), Vantaalla (+8,7 %), Espoossa (+6,2 %) ja Turussa (+5,2 %). Helsingissä sijoitusten kustannukset laskivat (-1,4 %) edellisvuoteen verrattuna.

Taulukko 18. Sijoitusten kokonaiskustannukset vuonna 2020 sekä deflatoitujen kustannusten muutos vuosista 2019 ja 2016

	Helsinki ²	Espoo	Vantaa ³	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Sijoitusten kustannukset yhteensä sisältäen sosiaalityön (€)	119 773 330	49 940 548	54 777 112	43 671 644	43 232 000	29 551 794	340 946 428
Hoitolaitosten kustannukset (ilman sos.työtä, €)	75 108 826	37 548 847	39 419 249	30 244 579	27 213 000	14 415 325	223 949 826
Kunnalliset laitokset (%)	43,9	18,8	28,2	35,8	28,3	11,9	31,9
Ostopalvelulaitokset (%)	56,1	81,2	71,8	64,2	71,7	88,1	68,1
Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä, €)	9 218 151	2 270 885	3 059 155	2 002 077	1 673 000	1 168 746	19 392 014
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset (ilman sos.työtä, €)	30 078 110	7 607 994	10 786 376	9 926 925	12 606 000	13 016 827	84 022 232
Kunnan oma toiminta (%)	77,0	91,3	82,1	75,7	76,6	95,5	81,6
Ostopalvelutoiminta (%)	23,0	8,7	17,9	24,3	23,4	4,5	18,4
Sijaishoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset (€) ³	5 368 243	1 524 918	1 512 332	1 498 062	1 740 000	950 897	12 594 452
Laitoshoidon aikainen sosiaalityö ⁴ (%)	73,3	56,5	..	41,1	36,2	28,5	50,1
Perhehoidon aikainen sosiaalityö (%)	26,7	43,5	..	58,9	63,8	71,5	49,9
Kustannukset yhteensä, muutos 2019–2020 (% defl.) ¹	-1,4	6,2	8,7	5,2	13,2	18,6	5,4
Kustannukset yhteensä, muutos 2016–2020 (% defl.) ¹	19,2	29,6	28,3	10,7	40,6	29,3	24,1

¹ Vuosien 2016 ja 2019 kustannukset on korotettu vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalityöille.

² Helsingin vuoden 2019 sijaishuollon kustannukset on ilmoitettu liian suurina.

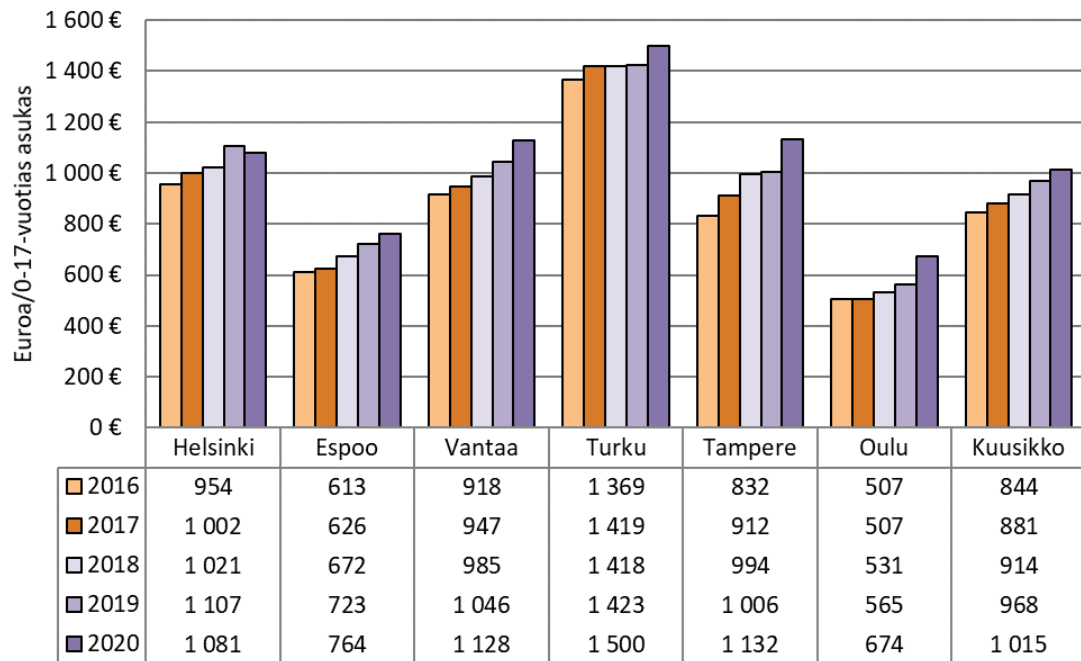
³ Vantaan sijaishuollon sosiaalityön kustannukset sisältävät sekä perhehoidon että laitoshoidon sosiaalityön, mutta näitä ei ole mahdollista eritellä.

⁴ Luvut eivät ole täysin vertailukelpoisia, koska sisältävät eri laitoshoidon muotoja/tuotteita.

Kuvioissa 17 ja 18 on esitetty sijoitusten kustannukset 0–17-vuotiaasta asukasta kohden ja sijoitettuna ollutta lasta kohden. Vuonna 2020 koko 0–17-vuotiaaseen väestöön suhteutettuna kustannukset olivat kuutoskaupungeissa 1 015 euroa, mikä on 4,8 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna. Kustannukset vaihtelivat Oulun 674 eurosta Turun 1 500 euroon.

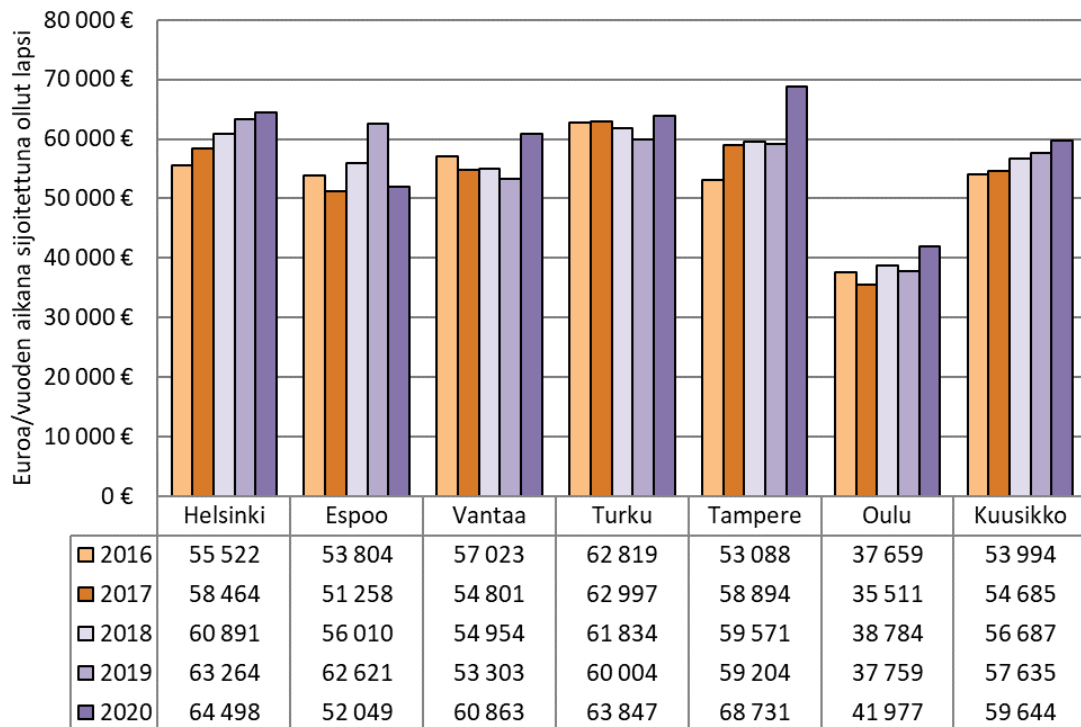
Sijoitettuna ollutta lasta kohden kuutoskaupunkien kustannukset olivat 59 644 euroa. Kustannukset vaihtelivat Oulun 41 977 eurosta Tampereen 68 731 euroon.

Kuvio 17. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta asukasta kohden vuosina 2016–2020 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)



¹ Helsingin vuoden 2019 sijaishuollon kustannukset on ilmoitettu liian suurina.

Kuvio 18. Sijoitusten (avohuollon sijoitukset, kiireelliset sijoitukset ja huostaanotot) kustannukset 0–17-vuotiaasta sijoitettuna ollutta lasta kohden vuosina 2016–2020 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)

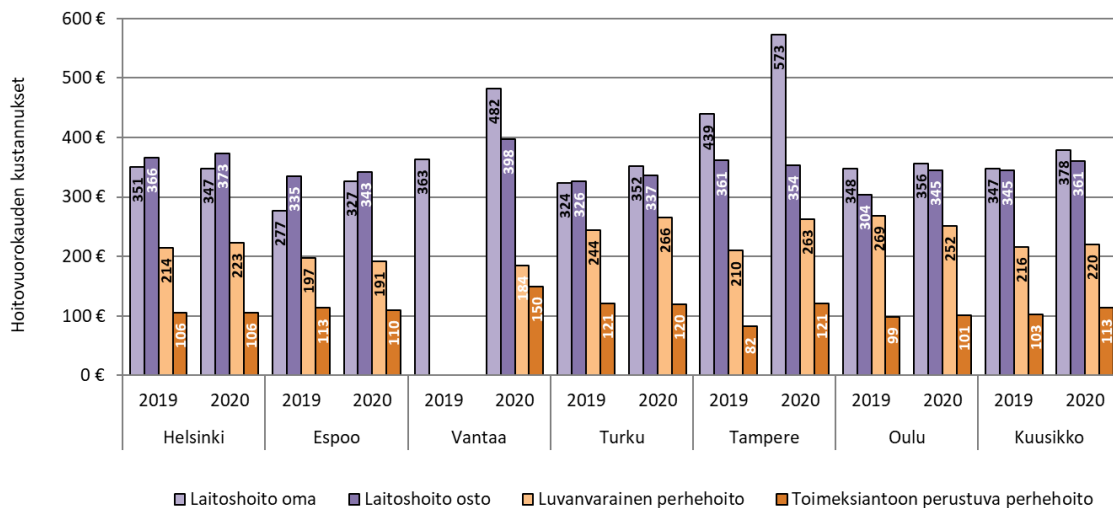


¹ Helsingin vuoden 2019 sijaishuollon kustannukset on ilmoitettu liian suurina.

Sijoitusten kokonaiskustannuksiin vaikuttaa muun muassa se, miten sijoitusten hoitovuorokaudet jakautuvat eri hoitomuotojen välille. Kuviossa 19 vertaillaan sijoitusten hoitovuorokausien keskimääräisiä kustannuksia vuosina 2019 ja 2020. Hoitovuorokaudet on jaettu kuntien omiin laitoksiin, ostopalvelulaitoksiin, luvanvaraiseen perhehoitoon sekä toimeksiantoon perustuvaan sijaisperhehoitoon. Suurimmat vuorokausikustannukset ovat kunnallisissa ja ostopalvelulaitoksissa, pienimmät toimeksiantoon perustuvassa sijaisperhehoidossa. Luvussa 3.4 on kuvattu kuntakohtaisesti, miten ympärivuorokautinen perhekuntoutus on huomioitu kustannuksissa ja hoitovuorokausissa.

Oman laitoshoidon kustannukset olivat vuonna 2020 kuutoskaupungeissa keskimäärin 378 euroa. Ostopalvelulaitoshoidon kustannukset olivat 294 euroa hoitovuorokautta kohden. Perhehoidon kustannukset ovat huomattavasti laitoshoidoa pienemmät. Kuutoskaupungeissa luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokausi maksoi keskimäärin 185 euroa ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausi 99 euroa.

Kuvio 19. Sijoitusten hoitovuorokauden keskimääräiset kustannukset vuosina 2019 ja 2020 (ilman sijaishuollon aikaista sosiaalityötä, korotettuna vuoden 2020 arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle)^{1 2 3}



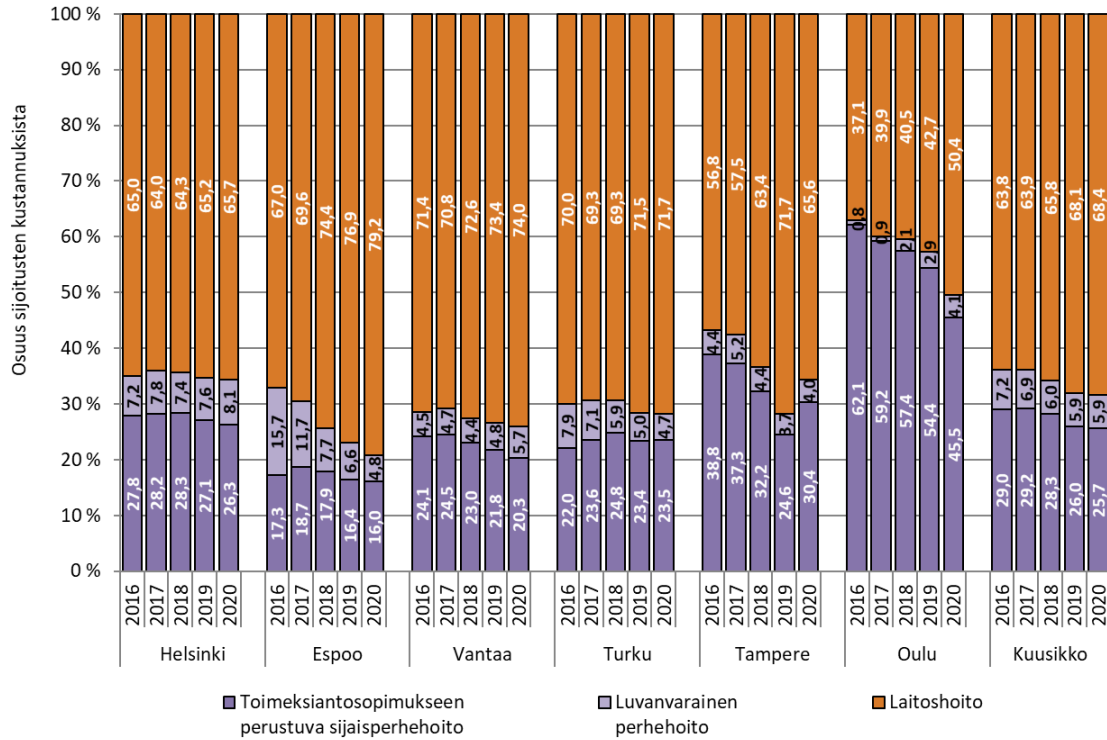
¹ Helsingin vuoden 2019 sijaishuollon kustannukset on ilmoitettu liian suurina.

² Vantaalla laitoshoidon kustannuksissa ovat mukana laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset. Vantaan tietoja ostopalveluna hankitun laitoshoidon sekä perhehoidon hoitovuorokausista ei ole saatavissa vuodelta 2019.

³ Toimeksiantoon perustuva perhehoito sisältää läheisverkostosijoitukset. Korjattu 8.11.2021 Kuusikon vuosien 2019 ja 2020 lukuja.

Kuviossa 20 on tarkasteltu sijoitusten eri hoitomuotojen osuutta sijoitusten kokonaiskustannuksista. Oulussa, jossa laitoshoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista on pieni, myös laitoshoidon osuus sijoitusten kustannuksista (ilman sosiaalityötä) on alhaisin: vuonna 2020 osuus oli 50,4 prosenttia. Muissa kuutoskaupungeissa osuus vaihteli 65,6–79,2 prosentin välillä.

Kuvio 20. Toimeksiantoon perustuvan ja luvanvaraisen perhehoidon sekä laitoshoidon kustannusten osuus sijoitusten kokonaiskustannuksista vuosina 2016–2020



¹ Helsingin vuoden 2019 sijaishuollon kustannukset on ilmoitettu liian suurina.

6 JÄLKIHUOLTO

Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. Sitä järjestetään myös avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin. Nuorta voidaan myös tukea itsenäistymisessä järjestämällä hänelle jälkihuoltoa, vaikka edellä mainitut edellytykset eivät täytyisikään eikä ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta näin olisi.

Velvollisuus jälkihuollon järjestämiseen päättyy nuoren täyttäessä 25 vuotta tai viiden vuoden kuluttua siitä, kun lapsi on sijoittamisen päättymisen jälkeen ollut viimeksi lastensuojelun asiakkaana. Jälkihuollon päättymisen ikäraja nousi 21 ikävuodesta 25 ikävuoteen 1.1.2020. Ikärajan korotusta sovelletaan niihin lapsiin ja nuoriin, jotka ovat oikeutettuja jälkihuoltoon 1.1.2020 (Lastensuojelun käsikirja 2021).

Kuutoskaupungeissa oli vuoden 2020 aikana yhteensä 2 125 jälkihuollon 18–20-vuotiaista asiakasta eli 3,9 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Osuus oli suurin Helsingissä. Jälkihuollon piirissä olleiden 18-20-vuotiaiden nuorten määrä nousi edellisvuodesta Tampereella (+43,8 %) ja Turussa (+7,9 %). Nuorten määrä laski Oulussa (-26,9 %) ja Helsingissä (-1,2 %). 21-24-vuotiaita jälkihuollon asiakkaita oli kuutoskaupungeissa vuoden 2020 aikana 190. (Liite 4A/2)

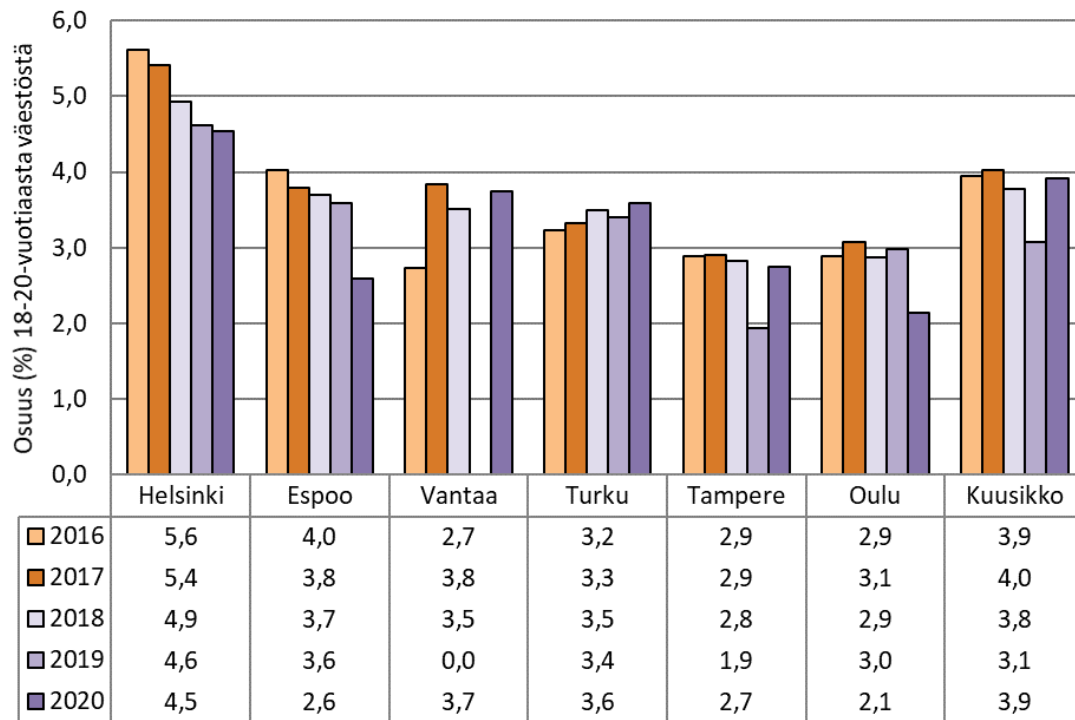
Jälkihuollon kustannukset on kerätty osana avohuollon kustannuksia. Vuonna 2020 jälkihuollon kustannusten osuus avohuollon kustannuksista oli kuutoskaupungeissa yhteensä lähes 12 miljoonaa euroa eli 14,7 prosenttia kaikista avohuollon kustannuksista. Jälkihuollon kustannusten erittely avohuollon kustannuksista on vaikeaa, ja kuntien käytännöt kustannusten kirjaamisessa vaihtelevat. (Luku 4.2, taulukko 10; liite 4D/1)

Taulukko 19. Jälkihuollon piirissä olleet 18-20-vuotiaat ja 21-24-vuotiaat asiakkaat vuonna 2020

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku	Tampere	Oulu	Kuusikko
Jälkihuollon piirissä olleet nuoret 18-20-vuotiaat	851	255	300	273	256	190	2 125
Jälkihuollon piirissä olleet nuoret 21-24-vuotiaat	24	80	0	15	0	71	190

¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

Kuvio 21. Jälkihuollon asiakkaana olleiden 18-20-vuotiaiden nuorten osuus saman ikäisestä väestöstä vuosina 2016–2020^{1 2}



¹ Tässä kuviossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon vuoden 2020 luku ei ole vertailukelpoinen.

² Vuoden 2019 tietoja ei ole saatavissa Vantaalta.

7 LASTENSUOJELUN HENKILÖSTÖ

Lainsäädäntöä koskevien muutosten myötä henkilöstön erittely lastensuojelun ja yleisen sosiaalihuollon perhepalvelujen välillä on haastavaa. Tästä syystä raporttia varten on ke-
rätty ainoastaan vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärät.

Taulukossa 20 on esitetty vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit vuoden lopun poikkileik-
kaustietona eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin. Vuonna 2020 lastensuojelun
0–20-vuotiaita asiakkaita (koko vuoden asiakasmäärä) oli 42,7 yhtä vastuusosiaalityönte-
kijän vakanssia kohden ja 0–17-vuotiaita asiakkaita (koko vuoden asiakasmäärä) oli 44,3
yhtä avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijän vakanssia kohden. Luku on suuntaa an-
tava eikä siitä voi suoraan päätellä, kuinka monta asiakasta yhdellä vastuusosiaalityönteki-
jällä on kerrallaan.

**Taulukko 20. Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit 31.12.2020 ja lastensuojelun asiakkaat
koko vuoden 2020 ajalta**

	Helsinki	Espoo	Vantaa	Turku ²	Tampere	Oulu	Kuusikko
Vastuusosiaalityöntekijät¹ yhteensä	169	74	56	42	46	55	442
josta avohuollossa	100	57	35	23	35	45	295
josta sijaishuollossa	48	13	17	14	11	10	113
josta jälkihuollossa (jos erikseen)	21	4	5	5	0	0	35
<i>0–17-vuotiaat asiakkaat/avo- ja sijaishuollon vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>38,0</i>	<i>36,2</i>	<i>53,4</i>	<i>44,4</i>	<i>47,7</i>	<i>48,9</i>	<i>42,7</i>
<i>0–20-vuotiaat asiakkaat/ vastuusosiaalityöntekijät</i>	<i>39,1</i>	<i>39,0</i>	<i>53,9</i>	<i>44,1</i>	<i>50,5</i>	<i>52,5</i>	<i>44,3</i>

¹ Lapsen asioista vastaavien sosiaalityöntekijöiden vakanssien määrä (avohuollossa, sijaishuollossa ja jälkihuollossa). Ei lasketa mukaan esim. päivystyksessä työskentelevää henkilöstöä.

² Turussa uusien asiakkaiden palvelutarpeen arviointeja tekevien sosiaalityöntekijöiden lukumäärä 25.

8 YHTEENVETO

Koronapandemian vuoksi vuosi 2020 oli poikkeuksellinen. Pandemia on vaikuttanut perheiden tilanteisiin monella tapaa lisäämällä kuormittavia tekijöitä ja muutoksia perheiden taloudellisiin tilanteisiin johtuen vanhempien lomautuksista ja irtisanomisista aiheutuvista vaikutuksista. Koronapandemia on vaikuttanut myös lasten ja nuorten harrastuksiin ja sosiaalisiin suhteisiin lisäten yksinäisyyden ja ahdistuksen tunnetta. Koronapandemian vaikutukset näkyvät pidemmällä aikavälillä, mutta voitaneen ennustaa sillä olevan laajoja vaikutuksia lasten ja perheiden hyvinvointiin ja siten lastensuojelun asiakasmääriä kasvattava vaikutus.

Olemassa olevan tiedon (Lastensuojelun Keskusliiton ja Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen kysely) perusteella tiedetään jo nyt, että pandemian vuoksi harrastusten sulkeminen, etäkoulu, sosiaalinen eristäytyminen ja peruspalveluiden toimimattomuus ovat jo vaikuttaneet myös lapsiperheisiin. Koronapandemian tiedetään myös lisänneen huono-osaisuuden kasaantumista ja kriisejä perheissä (mielenterveys- ja päihdeongelmat, väkivalta, vanhempien toimeentulo-ongelmat ja työttömyys/lomautukset), jonka vaikutuksista voidaan aiemman tutkimustiedon (Esim. Kohortti -87) perusteella ennustaa olevan pitkäaikaisvaikutuksia lapsiin ja lapsiperheisiin.

Vaikka kaikissa kuutoskaupungeissa vuonna 2020 koronan välittömiä vaikutuksia lastensuojelussa ei asiakas- tai ilmoitusmäärissä välttämättä näkynyt samalla tavalla, tulevat ylempänä mainitut tekijät vaikuttamaan pidemmällä aikavälillä lastensuojelun asiakkuuden tarpeisiin ja mahdollisesti sijaishuollon tarpeeseen kasvavana trendinä, sillä lastensuojelun tarpeen tiedetään liittyvän kasautuviin riskitekijöihin ja toimeentulovaikeuksiin.

Koronavarautumisesta on tullut osa jokapäiväistä työskentelyä – tartunta- ja leviämiskäsit otetaan huomioon päivittäin kaikessa työskentelyssä. Koronapandemian pysyvinä vaikutuksina on etäyhteyksien suurempi hyödyntäminen jatkossa asiakas- ja kokouskäytössä. Etäneuvottelut ja digitaaliset palvelut ovat muodostuneet pysyväksi osaksi asiakastyötä silloin, kun se on tarkoituksen mukaista.

Koronapandemian myötä kuutoskaupungeille on kehittynyt valmius uusien yksiköiden perustamiseen kriisitilanteissa nopeallakin aikataululla ja yleisesti kaupunkien kriisijohtamiskyky on kehittynyt koronapandemian aikana.

Kuutoskaupungeissa tehtiin vuoden 2020 aikana yhteensä 57 342 lastensuojeluilmoitusta. Lastensuojeluilmoituksen kohteena oli 28 877 lasta eli 8,6 prosenttia kuutoskaupunkien 0-17-vuotiaasta väestöstä. Lastensuojeluilmoituksista neljä viidestä oli viranomaisen tekemiä. Eniten ilmoituksia tekivät terveyspalvelut. Vuoden 2020 aikana kuutoskaupungeissa tehtiin yhteensä 16 316 palvelutarpeen arviota, joissa selvitettiin lastensuojelun tarve. Palvelutarpeen arvio tehtiin kaikkiaan 14 071 lapselle. Lastensuojelun tarve todettiin joka viidennessä arviossa.

Kuutoskaupungeissa oli vuonna 2020 yhteensä 17 394 lastensuojelun 0-17-vuotiaasta asiakasta eli 5,2 prosenttia vastaavan ikäisestä väestöstä. Huhtikuusta 2015 alkaen lastensuojelun asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että palvelutarpeen arvion perusteella

todetaan tarve lastensuojelun palveluille. Aiemmin asiakkuus alkoi siitä, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Lisäksi osa aiemmin lastensuojelun asiakkaana olleista lapsista saa palvelut nyt yleisen sosiaalihuollon kautta ilman lastensuojelun asiakkuutta.

Avohuollon asiakkaana oli kuutoskaupungeissa vuoden 2020 aikana yhteensä 13 416 lasta. Avohuollon asiakkaiden määrä laski edellisvuodesta kaikissa kuutoskaupungeissa.

Vuonna 2020 kuutoskaupungeissa oli kodin ulkopuolelle sijoitettuna yhteensä 5 599 lasta. Suhteellisesti eniten sijoitettuna väestöstä on 13-17-vuotiaita.

Kuutoskaupungeissa sijoitettiin vuonna 2020 kiireellisesti yhteensä 1 536 lasta. Kiireellisesti sijoitettujen lasten määrä nousi edellisvuodesta Oulussa, Vantaalla ja Tampereella ja väheni Helsingissä ja Turussa. Vuoden 2020 aikana kuutoskaupungeissa otettiin huostaan yhteensä 646 lasta.

Vuonna 2020 perhehoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista laski Oulussa, Tampereella, Helsingissä ja Espoossa ja kasvoi Turussa. Oulussa perhehoidon osuus on ollut kuutoskaupunkien suurin – vuonna 2020 se oli noin 76,3 prosenttia.

Laitoshoidon osuus sijoitusten hoitovuorokausista vaihtelee paljon kuntien välillä. Vuonna 2020 laitoshoidon osuus hoitovuorokausista oli Oulussa 23,7 prosenttia, kun taas Espoossa osuus oli 57,6 prosenttia - kuutoskaupunkien korkein. Lastensuojelulaki edellyttää, että lapsen sijoitustarvetta arvioitaessa selvitetään aina ensimmäiseksi sijoitusmahdollisuus lapsen läheisverkostoon. Vuoden 2020 aikana läheisverkostoon sijoitettiin kuutoskaupungeissa yhteensä 330 lasta.

Vuonna 2020 lastensuojelun kokonaiskustannukset olivat kuutoskaupungeissa yhteensä 422,1 miljoonaa euroa. Deflatoidut kustannukset nousivat edellisvuodesta lähes kaikissa kuutoskaupungeissa: Oulussa (+13,0 %), Tampereella (+7,2 %), Vantaalla (+5,8 %), Espoossa (+4,7 %) ja Turussa (+4,4 %). Sijoitusten osuus kustannuksista vaihteli vuonna 2020 Oulun 72,5 prosentista Turun 85,5 prosenttiin.

Sijaishuollon valvontaa tehostettiin kuutoskaupungeissa edelleen vuonna 2020. Seutukunnallisten kilpailutusten seurauksena valvontakäytäntöjä on yhtenäistetty ja kehitetty. Muutoksia valvontavelvoitteisiin tuli myös 1.1.2020 voimaan astuvan lastensuojelulain muutosten myötä.

Lapsiperheiden palvelut ovat vuoden 2015 lakimuutoksen jälkeen monipuolistuneet. Kunnissa on perustettu perhesosiaalityön virkoja sosiaalihuoltolain mukaisiin palveluihin. Lastensuojeluun ohjautuu asiakkaita, joiden tuen tarve edellyttää raskaita ja kalliita tukitoimia. Erityisen ja vaativan tason laitoshoidon tarve on kasvavaa ja myös päihdehoidon tarve on kasvanut erityisesti nuorilla. Sijoitukseen tulevat ja sijoituksessa olevat lapset ovat entistä huonokuntoisempia. Nykyinen palvelurakenne ei tue näiden lasten kuntoutumista riittävästi. Lastensuojelun, psykiatrian ja perusopetuksen palveluita ei aina pystytä yhteen sovittamaan riittävän hyvin. Sijoituksilla ei saada aina aikaan tavoiteltavaa muutosta. Lastensuojelussa korostuu vanhempien saamaan tukeen liittyvät ongelmat - joko vanhemmat eivät itse kykene sitoutumaan tai palveluita on hankala saada ja järjestää.

LÄHTEET

Hämeen-Anttila, Lotta (2017). Lastensuojelu. Teoksessa Aulikki Kanaoja, Martti Lähteinen ja Pirjo Marjamäki (toim.): Sosiaalityön käsikirja. 4. uudistettu painos. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Laiho, Kristiina (2010). Lastensuojelu. Teoksessa Aulikki Kanaoja, Martti Lähteinen ja Pirjo Marjamäki (toim.): Sosiaalityön käsikirja. Tietosanoma Oy, Helsinki.

Lastensuojelun käsikirja (2021). THL. Osoitteessa <https://www.thl.fi/fi/web/lastensuojelun-kasikirja>. Luettu 16.4.2021.

Puustinen-Korhonen, Aila (2012). Sukulais- ja läheisverkostosijoitukset lastensuojelussa ja asumisen järjestäminen huoltajuusjärjestelyin kodin ulkopuolisen sijoituksen vaihtoehtona. Muistio 28.6.2012. Kuntaliitto, Helsinki.

STM (2015). Sosiaalihuoltolaki uudistuu. Uusi sosiaalihuoltolaki (1301/2014) ja siihen liittyvät muut lainsäädäntöuudistukset. Sosiaalihuoltolain aluekierros, kevät 2015/ Lapsiperheet.

STM, 9.3.2015. Koulutuskierroksen diaesitys.
Osoitteessa: <https://www.slideshare.net/stmslide/sosiaalihuoltolaki-uudistuu-lapsiperheet>.

Lainsäädäntö:

HE 164/2014. Hallituksen esitys eduskunnalle sosiaalihuoltolaiksi ja eräiksi siihen liittyviksi laeiksi. Osoitteessa: <http://www.finlex.fi/fi/esitykset/he/2014/20140164.pdf>.

417/2007. Lastensuojelulaki.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2007/20070417>.

1301/2014. Sosiaalihuoltolaki.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141301>.

1302/2014. Laki lastensuojelulain muuttamisesta.
Osoitteessa <http://www.finlex.fi/fi/laki/alkup/2014/20141302>.

LIITTEET

Raportin taulukot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi

Liite 1 Tiedonkeruun määritelmät

Raporttiin on kerätty tietoja lastensuojelulain (417/2007) mukaisten palvelujen toimintatietoja ja kustannuksia. Useimmissa kuutoskaupungeissa lastensuojelu on hallinnollisesti osana perheiden ja lapsiperheiden sosiaalipalveluja. Jotta eri kunnista kerätyt tiedot olisivat vertailukelpoisia keskenään, ovat kuutoskaupunkien asiantuntijat yhdessä sopineet toimintoittain, mitä kustannuksia tässä vertailussa otetaan mukaan lastensuojelun kustannusvertailuun. Erityisen haastavaa on henkilöstötietojen kerääminen, sillä sama työntekijä tekee usein työtä niin lastensuojelun kuin yleisten perhepalveluiden puolella. Kunnat arvioivat tiedonkeruussa itse parhaaksi katsomallaan laskennallisella mallilla esimerkiksi sen, minkä verran henkilöstökustannuksia jyvitetään lastensuojelun palveluihin.

Tietolähteet ja –järjestelmät

Helsingissä on käytössä Effic YPH, josta tiedot siirretään ja ladataan kuukausittain SOSDW-tietokantaan. Tietokantaa ylläpitää kaupungin ulkopuolinen it-alan palveluyritys. Tilastojen raportointivälineenä on käytössä BO (SAP BusinessObjects). Helsingissä otetaan käyttöön uusi asiakastietojärjestelmä Apotti (Epic) loppuvuonna 2021.

Espoossa siirryttiin Kantaan 1.3.2020 alkaen ja tästä johtuen otettiin käyttöön uusi Sosiaali-Effica.

Vantaalla vuoden 2019 tiedot on otettu Vatj-järjestelmästä ajalta 1.1-9.5 sekä 10.5 alkaen käyttöönotetusta Apotti - järjestelmästä. Apotti - järjestelmän sosiaalihuollon kehitys on ollut osittain vielä kesken ja tämän vuoksi Vantaan tiedot raportissa ovat osin puutteellisia vuoden 2019 osalta.

Turussa tiedot on otettu Sosiaali-Efficasta, SAP BI tietovarastosta sekä soteDW:stä.

Tampereella tiedot ladataan Effic YPH:sta välitietovaraston kautta SAP BW:n infokuutuihin, josta tiedot raportoidaan määrämuotoisilla BEx Query raporteilla. Tietojen raportointi tapahtuu toistaiseksi nykyisellä toimintamallilla. Myös taloustiedot raportoidaan SAP BW:n kautta.

Oulussa tiedonkeruu tapahtuu kaupungin omasta tietovarastointijärjestelmästä (DW). Asiakastietojärjestelmänä on Effic YPH.

Kerättävät tiedot

Sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset

Kaikki vuoden aikana sosiaalihuoltolain asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana alkaneet asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana alkaneet erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalihuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana päättyneet asiakkuudet

Kaikki vuoden aikana päättyneet erityistä tukea tarvitsevien lasten sosiaalihuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen.

Lastensuojeluilmoitukset

Lastensuojeluilmoitusten lukumäärä

Vuoden aikana tehtyjen lastensuojeluilmoitusten (LsL 25 §) kokonaismäärä. Ilman ennakollisia lastensuojeluilmoituksia (LsL 25 c §), yhteydenottoja sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §), hakemuksia lastensuojelutarpeen selvittämiseksi ja tapauksia, joissa lastensuojelutarve on tullut esiin muilla tavoin. Yhtä lasta kohden voidaan tehdä useita ilmoituksia eli ilmoitusten lukumäärä ei ole sama kuin ilmoitusten kohteena olleiden lasten lukumäärä.

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen syyn mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä:

01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve

jokapäiväisten tarpeiden laiminlyönti (01), heitteillejätto (02), pahoinpitely (03), seksuaalinen hyväksikäyttö (04), huolenpidossa puutteita tai osaamattomuutta (05), kaappausuhka (06), muu (07)

02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet

vanhemman päihteidenkäyttö (01), vanhemman mielenterveysongelmat (02), jaksamattomuus (03), oman hoidon laiminlyönti (04), arjen tukiverkoston puuttuminen (05), vakava vuorovaikutusongelma vanhemman ja lapsen välillä (06), lapsen liian suuri vastuunkantaminen (07), perheen erittäin huono taloudellinen tilanne (08), kriisitilanne perheessä (09), vanhemman rikollinen toiminta (10), huolto- ja tapaamisriita (11), muu (12), perheväkivalta (aikuisten välinen) (13)

03 Lapsen oma käyttäytyminen

lapsen päihteidenkäyttö (01), lapsen mielenterveysongelma (02), rikoksilla oireilu (03), väkivaltainen käyttäytyminen (04), itsetuhoisuus (05), välinpitämättömyys itsensä ja muiden suhteen (06), vakava koulunkäynnin laiminlyönti (07), lapsen fyysinen oireilu tai tapaturma-alttius (08), kotoa karkaaminen (09), muu (10)

Lastensuojeluilmoitukset ilmoituksen tekijän mukaan

Lastensuojeluilmoitukset eriteltynä pääluokkiin yksityiset ilmoittajat, viranomaiset ja tuntematon. Lisäksi viranomaisista kerätään eriteltynä sosiaalipalvelut, varhaiskasvatus, terveyspalvelut (joista äitiysneuvola erikseen), poliisi, koulu ja muu viranomainen. Hätätarkuuden tekemät lastensuojeluilmoitukset kirjataan kohtaan ”muu viranomainen”.

Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset

Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset yhteensä sekä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi lastensuojeluilmoitus, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset

Vuoden aikana tehdyt muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset:

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: Lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset (LsL 25 c §)

Muiden lastensuojelutarpeen ilmoitusten kohteena olleet lapset

Vuoden aikana seuraavien ilmoitusten kohteena olleet lapset henkilötunnus kertaalleen:

Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi (LsL 25 a §)

Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi (Lapsi itse tai lapsen vanhempi ottaa yhteyttä)

Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve (LsL 26 §: lastensuojelun työntekijä saa muutoin tiedon lastensuojelun tarpeesta olevasta lapsesta)

Palvelutarpeen arviot (joissa selvitetty lastensuojelun tarve)

Palvelutarpeen arvioinnin (joissa selvitetty lastensuojelun tarve) kohteena olleiden lasten lukumäärä

Niiden lasten lukumäärää joille on valmiiksi tehty palvelutarpeen arviointi ja jonka yhteydessä on selvitetty lastensuojelun tarve LsL 26 § 3 momentti. (Aiemmin kerättiin tieto lastensuojelutarpeen selvityksistä.) Lasten kokonaismäärä sekä tieto ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Palvelutarpeen arviot, joissa on selvitetty lastensuojelun tarve

Vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot yhteensä. Samalle lapselle on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

Palvelutarpeen arviot, joissa todettu tarve lastensuojelun palveluihin

Niiden palvelutarpeen arvioiden lukumäärä, joissa on todettu tarve lastensuojelulain mukaisille palveluille.

Palvelutarpeen arvioinnin kohteena olleiden lasten lukumäärä sen mukaan, onko todettu lastensuojelun tarve

Lapset, joiden palvelutarpeen arviossa on selvitetty lastensuojelun tarve eriteltynä sen mukaan, onko todettu tarve lastensuojelulle vai ei, henkilötunnus kertaalleen.

Asiakassuunnitelmat

Vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat

Vuoden aikana laaditut asiakassuunnitelmat henkilötunnus kertaalleen sisältäen sekä uudet että tarkistettut suunnitelmat seuraavasti:

Avohuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Sijaishuollon asiakassuunnitelmat yhteensä

Jälkihuollon asiakassuunnitelmat yhteensä (sekä erikseen 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat)

Vanhemmille tehtyt asiakassuunnitelmat

Lapset, joille on vuoden aikana laadittu asiakassuunnitelma

Niiden lasten lukumäärää joille on vuoden aikana laadittu (ml. uudet ja tarkistettut) asiakassuunnitelma (sisältäen avo-, sijais- ja jälkihuollon asiakassuunnitelmat). Lasten kokonaismäärä sekä tieto ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v, 18 vuotta täytäneet, henkilötunnus kertaalleen. Mikäli samaa henkilöä koskien on vuoden aikana tehty

useampi palvelutarpeen arvio, ikä poimitaan viimeisimmän tapahtuman kohdalla. (Ikä voidaan poimia myös 31.12.)

Lastensuojelun asiakkaat

Lastensuojelun asiakkuus (Lastensuojelulaki 417/2007, 27 §) 1.4.2015 alkaen:

- 1) mikäli asian vireille tulon johdosta ryhdytään kiireellisiin lastensuojelutoimiin.
- 2) kun sosiaalityöntekijä toteaa palvelutarpeen arvioinnin perusteella, että lapsen kasvuolosuhteet vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä taikka lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään ja kehitystään ja että lapsi tarvitsee lastensuojelun mukaisia palveluja ja tukitoimia.

Lisäksi lastensuojelun asiakkuus alkaa, kun perheelle muutoin annetaan lastensuojelulaissa tarkoitettuja palveluja tai muuta tukea ennen palvelutarpeen arvioinnin valmistumista.

Lastensuojelun asiakkaiden kokonaismäärä

Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret yhteensä, henkilötunnus kertaalleen. Sama lapsi on voinut olla niin avo-, sijais- kuin jälkihuollon asiakkaana vuoden aikana. Tiedot kerätään ikäryhmittäin 0–20-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 21-vuotiaita) ja 0–17-vuotiaat (sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita).

Avohuollon toimintatiedot

Avohuollon asiakkaat

Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet

Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet

Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen, ilman jälkihuollon asiakkaita.

Lapset, joille on tehty läheisverkostoratkaisu

Niiden lasten lukumäärä, joiden asuminen ja huolenpito järjestetty läheisverkostoratkaisulla vuoden aikana.

Ei lastensuojelulain nojalla tehdyt sijoitukset läheisverkostoon vaan ratkaisut, joissa lapsen asuminen ja huolenpito järjestetään toisen vanhemman, sukulaisen tai muun läheisen luona. Ratkaisuun päädytään silloin sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkostokartoituksen perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijais-huoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus on tarkoitus lopettaa. Hoitopalkkio ja kulu-korvaus maksetaan kuten sijaisperheille. Kaikki, jotka vuoden aikana asuneet läheisverkos-toratkaisulla, henkilötunnus kertaalleen.

Ympäri vuorokautisessa perhekuntoutuksessa olleiden lasten lukumäärä

Lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Tehostetun perhetyön piirissä olleiden lasten lukumäärä

Lasten kokonaismäärä henkilötunnus kertaalleen.

Sijoitusten toimintatiedot

Sijoituspäätökset

Vuoden aikana alkaneiden sijoitusten päätökset yhteensä (sisältäen kaikki päätökset kos-kien lapsia, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita). Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi päätös.

Päätösten lukumäärä yhteensä ja eriteltynä sijoitukseen avohuollon tukitoimena (LsL 37 §), kiireelliseen sijoitukseen (LsL 38 §) ja huostaanottoon (LsL 40 §). Huostaanottojen osalta päätökset kerätään lisäksi eriteltynä suostumukseen perustuviin huostaanottoihin ja hal-linto-oikeuden päättämiin huostaanottoihin, lisäksi kerätään hallinto-oikeuden hylkäämien hakemusten lukumäärä.

Huostaanottojen jatko- ja purkupäätökset yhteensä. Purkupäätöksellä tarkoitetaan huos-taanoton lopettamispäätöstä, ei huostaanoton raukeamista.

Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet lapset yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. si-sältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset, henkilötunnus kertaalleen.

Vuoden aikana huostassa olleet lapset yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet yhteensä

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. si-sältäen avohuollon tukitoimena sijoitetut, kiireellisesti sijoitetut ja huostaanotetut lapset, henkilötunnus kertaalleen.

Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle avohuollon tukitoimena sijoitetut lapset

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen. Sisältää myös avohuollon kiireellisen tukitoimen (37 b §).

Uudet kodin ulkopuolelle kiireellisesti sijoitetut lapset

Lasten lukumäärä yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Uudet kodin ulkopuolelle huostaanotetut lapset

Vain huostaanotetut, yhteensä ja ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., henkilötunnus kertaalleen.

Kodin ulkopuolelle 31.12. sijoitettuna olleet

Lasten lukumäärä yhteensä.

Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset hoitomuodoittain

Tiedot kerätään henkilötunnus kertaalleen sisältäen kaikki, jotka ovat palvelua saadessaan olleet alle 18-vuotiaita.

Laitoshoito

Vuoden aikana laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

31.12. laitoksiin sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Luvanvarainen perhehoito

Vuoden aikana luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

31.12. luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä kunnan omiin laitoksiin sekä ostopalvelutoimintaan.

Toimeksiantoon perustuva perhehoito

Vuoden aikana toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanotto-perheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

31.12. toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitettuna olleet lapset yhteensä (0–17-v.) ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kun-

nan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten lukumäärä

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävät sijoitukset (myös sijoitukset avohuollon tukitoimena), ei esimerkiksi niitä tapauksia, joissa lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin kodin ulkopuolella vaihtoehtona sijoitukselle tai joissa lapsen huoltaja sopii itsenäisesti lapsen asumisen järjestämisestä esim. isovanhempien kanssa. Sisältyvät toimeksiantoon perustuvien sijoitusten lukuun.

Huostassa olleille lapsille tehdyt sijoituspaikan muutospäätökset

Päätösten lukumäärä yhteensä sekä eriteltynä päätösten kohteena olleiden lasten lukumäärä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v. Ei sisällä sijoituspaikan muutospäätöksiä kotiin.

Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet

Kunnan omien lastensuojelulaitosten hoitovuorokausiin lasketaan mukaan laitokseen tulo-päivä ja läsnäolovuorokaudet, lähtöpäivää ei lasketa mukaan.

Perhehoidon (toimeksiantoon perustuva perhehoito ja luvanvarainen perhehoito) ja ostopalvelulaitosten hoitopäiviin sisältyvät myös lähtöpäivät.

Hoitovuorokausia ovat ne päivät, jotka lapsi/nuori/perhe on ollut laitoksessa/perhehoitossa kirjoilla, vaikka olisikin tilapäisesti poissa laitoksesta esimerkiksi loman, karkumatkan tai muun poissaolon vuoksi, koska hoitovastuu on laitoksella. Hoitopaikka on tällöin varattuna ja laitokselle syntyy kustannuksia.

Koko perheen ympärivuorokautisen hoidon hoitovuorokaudet lasketaan mukaan hoitovuorokausiin.

Jälkihuollon tukitoimien piirissä olevien nuorten asumisvuorokausia ei lasketa mukaan hoitovuorokausiin.

Laitoshoidon hoitovuorokaudet

Hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien laitosten ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet

Hoitovuorokaudet yhteensä sekä eriteltynä kunnan omien perhekotien ja ostopalvelutoiminnan hoitovuorokausiin.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokaudet yhteensä ja eriteltynä pitkäaikaiseen perhehoitoon (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta) sekä päivystys- ja vastaanottoperheisiin (erikseen kunnan oma toiminta ja ostopalvelutoiminta). Päivystys- ja vastaanottoperheet eivät sisällä lyhytaikaista tai tilapäistä viikonloppuhoitoa, jonka tarkoituksena antaa vanhemmalle levähdystauko.

Läheisverkostoon sijoitettuna olleiden lasten hoitovuorokaudet

Vain lastensuojelulain nojalla tehtävien sijoitusten hoitovuorokaudet. Lukumäärä sisältyy toimeksiantoon perustuvan perhehoidon hoitovuorokausien lukumäärään.

Kunnallisten lastensuojelulaitosten hoitopaikat

Ilmoitetaan laitosten vahvistettu paikkamäärä, josta eriteltynä vastaanottopaikkojen lukumäärä.

Lisäksi kerätään lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympärivuorokautisten kunnallisten hoitopaikkojen lukumäärä.

Jälkihuollon asiakkaat

Jälkihuollon asiakkaat

Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet (asiakkaat, joilla jälkihuolto-oikeus, LsL 75 §) yhteensä ja eriteltynä ikäryhmittäin 0–2-v., 3–6-v., 7–12-v., 13–15-v. ja 16–17-v., 18–20-v. ja 21–24-v., henkilötunnus kertaalleen.

Henkilöstö

Vastuusosiaalityöntekijöiden vakanssit

Kerätään vakanssien lukumäärä 31.12. yhteensä sekä eriteltynä avo-, sijais- ja jälkihuollon vakansseihin.

Kustannukset

Kerätään kokonaiskustannukset, jotka muodostuvat avohuollon ja sijaishuollon kustannuksista seuraavan erittelyn mukaisesti:

Avohuollon kustannukset

Kokonaiskustannukset vuoden aikana sekä erikseen oman toiminnan ja ostopalvelutoiminnan kustannukset seuraavalla erittelyllä:

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö

Sosiaalityöntekijöiden ja johtavien sosiaalityöntekijöiden palkat, henkilöstökulut (vain henkilöstökulut, ei tilakuluja, matkakuluja tai työnohjauskuluja tms.).

Jälkihuollon kokonaiskustannukset

Sisältää jälkihuollon sosiaalityön, sosiaaliohjauksen, tukiasumisen sekä taloudellisen tuen (ei toimeentulotukea).

Avohuollon tukitoimet

Ne avohuollon tukitoimet, jotka annettu lastensuojelun päätöksellä (Perhe voi saada sosiaalihoitolain perusteella myös muita palveluja, mutta tähän otetaan mukaan vain lastensuojelun päätöksellä annetut palvelut).

Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (35 § ja 36 §)

Ei sijaishuoltoa. Mukaan ei lasketa mitään toimeentulotuen kustannuksia.

Läheisverkostoratkaisujen kustannukset

Kunnat arvioivat parhaaksi katsomallaan tavalla, mikä on lastensuojelun osuus henkilöstökustannuksista.

Sijaishuollon kustannukset

Kokonaiskustannukset vuoden aikana sekä kustannukset eriteltyinä hoitolaitosten, luvanvaraisen perhehoidon ja toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannuksiin. Sijaishuollon kustannuksiin kohdistuvat sosiaalityön kustannukset kootaan omana kokonaisuutenaan kohtaan sijoitusten aikainen sosiaalityö.

Laitoshoidon kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen oma ja ostopalvelutoiminta seuraavasti:

Kunnallisten lastensuojelulaitosten kustannukset pitävät sisällään:

- Henkilöstö-, tila- ja muut kustannukset ilman hallinnon vyörytyskustannuksia.
- Omien laitosten kustannuksiin otetaan mukaan myös kesäkotien ja vastaavien virkistyspaikkojen kustannukset sekä autojen käyttö.
- Pelkästään avohoitoa antavien osastojen kustannukset otetaan mukaan avohuollon kustannuksiin, ei sijaishuollon kustannuksiin. Osittain avotyötä tekevät osastot otetaan mukaan sijaishuollon kustannuksiin.
- Laitoksissa työskentelevien työllistettyjen kustannuksia ei oteta mukaan sijaishuollon kustannuksiin.

Ostopalvelulaitosten kustannukset

Ostopalvelulaitosten kustannukset ja sosiaalityön kustannukset pitävät sisälleen:

- Sisältää laitoksille maksetut korvaukset.
- SPR:n (tai muiden vastaavien) turvatalojen kustannuksia ei lasketa mukaan laitoshoidon kustannuksiin.

Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen omien perhekotien kustannukset ja ostopalvelutoiminnan kustannukset.

Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset

Toimeksiantoon perustuvan sijaisperhetoiminnan kustannukset

- Sisältävät sekä sijaisperheille maksetut korvaukset - alkuavustukset, kulkukorvaukset ja palkkiot - että sijaisperheille harkinnanvaraisena taloudellisenä tukena maksettavat kustannukset.
- Sijaisperhetoiminnan kustannuksiin sisältyy eräillä kunnilla lasten biologisten perheiden matkakuluja ym.
- Kunnan kirjanpidon, palkanlaskennan ja muita yleishallinnon kuluja ei vyyrytetä.
- Sosiaalityön (kustannukset merkitään erikseen kohtaan Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset) ja toimistotyön kustannukset sisältävät mm. työntekijöiden henkilöstömenot, huoneistomenot, koulutuskustannukset, matkakulut sekä työnohjauksen ym. kustannukset.

Läheisverkostoon sijoitettujen lasten kustannukset

Kustannukset sisältyvät toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon.

Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset

Kokonaiskustannukset sekä erikseen laitoshoidon aikaisen ja perhehoidon (sis. luvanvarainen ja toimeksiantoon perustuva) sosiaalityön kustannukset.

Liite 2 Lastensuojelun käsitteitä

AMMATILLINEN PERHEKOTI. Ks. luvanvarainen perhehoito.

ASIAKASSUUNNITELMA. Jos lastensuojelun asiakkuus jatkuu lastensuojelutarpeen selvitksen jälkeen, laaditaan avohuollon asiakassuunnitelma. Sen tulee sisältää seuraavat asiat: lapsen ja perheen palvelujen ja tuen tarve; tieto olosuhteista ja asioista, joihin pyritään vaikuttamaan; palvelut ja muut tukitoimet, joilla tuen tarpeeseen pyritään vastaamaan; arvioitu aika, jonka kuluessa tavoitteet pyritään toteuttamaan; asianosaisten eriävät näkemykset tuen tarpeesta ja tukitoimien järjestämisestä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

AVOHUOLLON TUKITOIMENA SIJOITETUT. Avohuollon tukitoimena tapahtuva sijoitus on rajattu, tuen tarvetta arvioiva tai kuntouttava jakso. Se on suunnitelmallinen tukitoimi, joka järjestetään asiakassuunnitelmassa tarkoitetulla tavalla. Avohuollon sijoituksen tulisi tapahtua ensisijaisesti siten, että lapsi sijoitetaan yhdessä hänen vanhempansa, huoltajansa tai muun hänen hoidostaan ja kasvatuksesta vastaavan henkilön kanssa. Koko perheen sijoitus voi tapahtua laitoksessa tai sitä voidaan järjestää perhehoidossa. Sijoitus voi liittyä myös perheen aikuiselle annettavaan hoitoon, jolloin voi olla tarkoituksenmukaista, että lapsi voi jatkaa yhdessä asumistaan vanhempansa kanssa. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

AVOHUOLTO. Lastensuojelun avohuollolla tarkoitetaan tukitoimia, joihin sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen on viipymättä ryhdyttävä jos 1) kasvuolot vaarantavat tai eivät turvaa lapsen terveyttä tai kehitystä tai 2) jos lapsi omalla käyttäytymisellään vaarantaa terveyttään tai kehitystään. Avohuollon tukitoimet ovat ensisijaisia huostaanottoon ja sijaishuoltoon nähden. Avohuollon tukitoimia ovat toimeentulon ja asumisen turvaaminen lapselle ja hänen perheelleen, tuki lapsen ja perheen ongelmatilanteen selvittämiseen, lapsen muu tukeminen koulunkäynnissä, ammatin ja asunnon hankinnassa, työhön sijoittumisessa, harrastuksissa, läheisten ihmissuhteiden ylläpitämisessä sekä muiden henkilökoh- taisten tarpeiden tyydyttämisessä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

EHKÄISEVÄ LASTENSUOJELU. Ehkäisevää lastensuojelua on tuki ja erityinen tuki silloin, kun lapsi tai perhe ei ole lastensuojelun asiakkaana. Ehkäisevällä lastensuojelulla edistetään ja turvataan lasten ja nuorten kasvua, kehitystä ja hyvinvointia sekä tuetaan vanhemmuutta. Ehkäisevää lastensuojelua toteutetaan kunnan palveluissa kuten äitiys- ja lastenneuvolassa sekä muussa terveydenhuollossa, päivähoidossa, opetuksessa ja nuorisotyössä. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

ENNAKOLLINEN LASTENSUOJELUTARPEEN ILMOITUS. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus on tehtävä tilanteissa, joissa on perusteltua syytä epäillä, että syntyvä lapsi tulee tarvitsemaan lastensuojelun tukitoimia välittömästi syntymänsä jälkeen. Ennakollinen lastensuojeluilmoitus tulee siis tehdä tilanteissa, joissa ilmoittajalla on varmaa tietoa esimerkiksi tulevan äidin tai isän päihdeongelmasta, vakavasti mielenterveyden häiriöstä tai vapausrangaistuksesta. Pelkkä päihteidenkäytön epäily ei riitä ennakollisen ilmoituksen tekemiseen. *(Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)*

ENSIKODIT. Ensikoti on paikka, jossa tuetaan perheitä vanhemmuudessa ja elämänhallinnassa. Äiti voi tulla ensikotiin odotusaikana tai pienen vauvan kanssa. Tarvittaessa myös isä

voi asua ensikodissa. Asumisaika sovitaan perheen tarpeiden mukaan. Ensikotityö on ennaltaehkäisevää ja korjaavaa lastensuojelutyötä sekä vanhemmuuden tukemista. Tavoite on turvata kasvavalle lapselle hänen ikätasonsa ja tarpeidensa mukainen hoito ja huolenpito. (Lähde: *Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi*)

HAKEMUS LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa. Kun lapsi, nuori tai vanhemmat ottavat itse yhteyttä lastensuojeluun, käytetään tästä nimitystä hakemus. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

HUOSTAANOTTO. Huostanotolla tarkoitetaan tilannetta, jossa lapsi otetaan sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen huostaan ja hänelle järjestetään sijaishuolto. Lapsi on otettava huostaan, mikäli 1) puutteet lapsen huolenpidossa tai muut kasvuolosuhteet uhkaavat vakavasti vaarantaa lapsen terveyttä tai kehitystä; tai 2) lapsi vaarantaa vakavasti terveyttään tai kehitystään käyttämällä päihteitä, tekemällä muun kuin vähäisenä pidettävän rikollisen teon tai muulla niihin rinnastettavalla käyttäytymisellään vaarantaa kehitystään ja terveyttään. Huostaanottoon voidaan ryhtyä vain, jos katsotaan, että avohuollon tukitoimet eivät ole sopivia, mahdollisia tai riittäviä turvaamaan lapsen edun mukaista huolenpitoa. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

JÄLKIHUOLTO. Jälkihuollolla tarkoitetaan tukea, jota annetaan sijaishuollossa olleelle lapselle tai nuorelle, hänen vanhemmilleen ja huoltajilleen sekä henkilöille, joiden hoidossa ja kasvatuksessa lapsi tai nuori on ollut. Jälkihuoltoa järjestetään 1) sijaishuollon päättymisen jälkeen; 2) avohuollon tukitoimena tapahtuneen sijoituksen päättymisen jälkeen, jos sijoitus on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään puoli vuotta ja kohdistunut lapseen yksin; 3) nuorelle voidaan järjestää jälkihuoltoa, vaikka häntä ei olisi aiemmin sijoitettu kodin ulkopuolelle tai sijoitus olisi kestänyt alle puoli vuotta. Näin voidaan tukea nuorta itsenäistymisessä, vaikka ehdotonta jälkihuoltovelvollisuutta ei olisikaan. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

KIIREELLINEN AVOHUOLLON SIJOITUS. Avohuollon sijoitus on 1.4.2015 lukien mahdollista myös silloin, kun huostaanoton edellytykset täyttyvät. On siten mahdollista, että lapselle voidaan järjestää kiireellinen avohuollon sijoitus kiireellisen sijoituksen sijasta. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

KIIREELLINEN SIJOITUS. Kiireellinen sijoitus on oikeusvaikutuksiltaan verrattavissa huostaanottoon, joten edellytykset sen käyttämiselle ovat tiukat. Kiireellisen sijoituksen tarve voi syntyä esimerkiksi silloin, kun kodin olosuhteet tai puutteet lapsen huolenpidossa välittömästi vaarantavat lapsen terveyttä tai kehitystä tai silloin, kun lapsen huoltajat ovat väliaikaisesti kykenemättömiä hoitamaan lastaan. Päätöksen kiireellisestä sijoituksesta ja sen lopettamisesta tekee sosiaalihuollosta vastaavan toimielimen määräämä ammatillisen kelpoisuuden omaava sosiaalityöntekijä. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LAITOSHOITO. Laitoshoidolla tarkoitetaan sitä, että lapsen sijaishuolto järjestään sijoittamalla lapsi lastensuojelulaitokseen. Lastensuojelulaitoksia, joissa voidaan järjestää lapsen sijaishuoltoa ja laitoshuoltoa ovat lain mukaan lastenkodit ja nuorisokodit sekä koulukodit. Lisäksi lastensuojelulaitoksina pidetään muita näihin rinnastettavia yksiköitä, esimerkiksi vastaanottokoteja. Lastensuojelulaitoksia ylläpitävät lähinnä valtio, kunnat tai yksityiset yhteisöt. (Lähde: *Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LAPSET. 0 – 17-vuotiaat. (*Lastensuojelulaki, 6§*)

LASTENSUOJELUILMOITUS. Lastensuojeluilmoituksen voi tehdä kuka tahansa silloin kun havaitsee tai saa tietää sellaisia seikkoja, joiden vuoksi lapsen lastensuojelun tarve on syytä selvittää. Kyseessä on siis henkilön oma arvio tarpeesta selvittää lapsen lastensuojelun tarve. Ilmoitus tehdään kunnan sosiaalitoimistoon. Ilmoituksen voi tehdä puhelimitse, kirjallisesti tai käymällä virastossa henkilökohtaisesti. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LASTENSUOJELUN ASIAKKUUDEN ALKAMINEN. Ennen huhtikuuta 2015 lastensuojelun asiakkuus alkoi, kun ryhdyttiin selvittämään lastensuojelun tarvetta. Huhtikuusta 2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta siinä tapauksessa, että lastensuojelutarpeen selvityksen tai palvelutarpeen arvioinnin perusteella todetaan tarve lastensuojelun palveluille.

LASTENSUOJELUNTARPEEN SELVITYS. Katso kohta ”palvelutarpeen arvio”.

LUVANVARAINEN PERHEHOITO. Luvanvarainen perhehoito (ent. ammatilliset perhekodit) on perhehoidon ja laitoksen väliin sijoittuva sijaishuoltomuoto. Perhekodeissa hoidetaan sellaisia lapsia, joita ei esimerkiksi vaikeahoitoisuuden takia voi sijoittaa sijaisperheeseen. Perhekodin perustamiseen tarvitaan lupa. Perhekodissa sijoitettujen lasten kanssa asuu pääsääntöisesti kaksi hoidosta ja kasvatuksesta vastaavaa henkilöä. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

LÄHEISVERKOSTOON SIJOITTAMINEN. Läheisverkostosijoittamisella tarkoitetaan sukulaisten ja muiden lapselle läheisten henkilöiden luokse lastensuojelulain nojalla tehtäviä sijoituksia (lastensuojelulaki 37 § ja 40 §). Lapsi voidaan sijoittaa läheisverkostoon huostaanotettuna sosiaaliviranomaisen tai hallinto-oikeuden päätöksellä tai avohuollon sijoituksena sosiaaliviranomaisen päätöksellä. Kunta tekee läheisverkostosijoittamisesta toimeksiantosopimuksen. Läheisverkostosijoittaminen on toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (*Lähde: Puustinen-Korhonen 2012*)

LÄHEISVERKOSTORATKAISUT. Lapsen asuminen järjestetään huoltajuusjärjestelyin (lsl 32 §). Läheisverkostoratkaisut toteutetaan sosiaaliviranomaisen tekemän läheisverkostokartoituksen (lsl 32 §) perusteella, kun lapsen tilanteessa harkitaan kodin ulkopuolista sijoitusta, sijaishuoltopaikkaa on tarvetta muuttaa tai sijoitus lopettaa. Jos lapsen tilanne voidaan turvata siten, että hänen läheisverkostostaan löytyy lapsen kannalta sopiva henkilö tai perhe huolehtimaan hänen hoidostaan tai huollostaan, on ensisijaisesti haettava lapsen huoltoa ja asumista koskevaa määräystä eikä huostaanottoa näin ollen tarvita. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (*Lähde: Puustinen-Korhonen 2012*)

NUORET. 18- 24-vuotiaat. (*Lastensuojelulaki, 6§*)

OSTOPALVELU. Sosiaali- ja terveydenhuollon suunnittelusta ja valtionavustuksesta annetun lain 4 §:n mukaan kunta voi täyttää lakiin perustuvan järjestämisvastuunsa esim. hankkimalla palveluja valtiolta, toiselta kunnalta, kuntayhtymältä tai muulta julkiselta taikka yksityiseltä palvelujen tuottajalta. (*Lähde: www.kunnat.net*)

PALVELUTARPEEN ARVIO. Kun lastensuojeluasia on tullut vireille, sosiaalityöntekijän tai muun lastensuojelun työntekijän on arvioitava välittömästi lapsen mahdollinen kiireellinen lastensuojelun tarve. 1.4.2015 alkaen lastensuojelulaki on edellyttänyt, että lastensuojeluasian vireille tulon jälkeen on tehtävä sosiaalihuoltolain 36 §:n mukainen palvelutarpeen

arviointi, ellei arvioinnin tekeminen ole ilmeisen tarpeetonta. Palvelutarpeen arvioinnin yhteydessä selvitetään lastensuojelun tarve, ellei asia ole selvästi luonteeltaan sellainen, ettei lastensuojelun tukitoimia tarvita. (*Lastensuojelulaki, 26§*)

PERHEHOITO. Ks. toimeksiantoon perustuva perhehoito

PERHEKUNTOUTUS. Perhekuntoutuksella tarkoitetaan koko perheen sijoitusta laitostyösköön. Sijoituksen on tarkoitus olla kuntouttava. Perhekuntoutus työmuotona soveltuu hyvin osaksi lastensuojelun avohuollon työskentelyä sekä huostaanoton lakkautustyöskentelyä. Sen on käytännössä todettu olevan tehokas apu myös tilanteissa, joissa on olemassa kodinulkopuolisen sijoituksen riski, mutta perhe on motivoitunut perhekuntoutukseen ja perhekuntoutusta on oikea-aikaisesti mahdollista perheelle tarjota (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

PYYNTÖ LASTENSUOJELUTARPEEN SELVITTÄMISEKSI. Katso kohta ”yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi”.

PÄÄTÖS SIIJAISHUOLTOPAIKAN MUUTTAMISESTA. Kun lapsi on otettu huostaan ja sijoitettu sijaishuoltoon, sosiaalihuollosta vastaavalla toimielimellä on oikeus huostaanoton tarkoituksen toteuttamiseksi päättää lapsen olinpaikasta sekä hoidosta, kasvatuksesta, valvonnasta ja muusta huolenpidosta. Lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä valmistelee asian, jonka jälkeen sosiaalihuollon johtava viranhaltija tekee päätöksen sijaishuoltopaikan muuttamisesta. Päätöksessä on tuotava esiin perusteet sijaishuoltopaikan muuttamiselle ja selvitys siitä, miksi nykyinen sijaishuoltopaikka ei ole lapsen edun mukainen. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

SIIJAISHUOLTO. Lapsen sijaishuollolla tarkoitetaan huostaan otetun, kiireellisesti sijoitetun tai lastensuojelulain 83 §:ssä tarkoitetun väliaikaismääräyksen nojalla sijoitetun lapsen hoidon ja kasvatuksen järjestämistä kodin ulkopuolella. Poikkeuksellisesti huostaanotettu lapsi voidaan sijoittaa myös kotiin. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

SOSIAALI- JA KRIISIPÄIVYSTYS. Sosiaalipäivystys vastaa kiireelliseen avuntarpeeseen kaikin vuorokauden aikoina ja viikonpäivinä. Sosiaalipäivystys perustuu perustuslain säädökseen välttämättömästä toimeentulosta ja huolenpidosta. Se edellyttää, että kunnissa on valmius vastata kiireellisen avun tarpeeseen. (*Lähde: Sosiaali- ja terveysministeriö, www.stm.fi/sosiaalipaivystys*)

TOIMEKSIANTOON PERUSTUVA PERHEHOITO. Perhehoidolla tarkoitetaan lapsen hoidon, kasvatuksen ja muun ympärivuorokautisen huolenpidon järjestämistä hänen kotinsa ulkopuolella yksityiskodissa eli sijaisperheessä. Ennen lapsen sijoittamista perheeseen tulee tehdä toimeksiantosopimus perhehoitajan ja sijoittavan kunnan tai kuntayhtymän välillä. Osapuolet sitoutuvat sopimuksen sisältämiin oikeuksiin ja velvollisuuksiin. Perhehoitajan toimeksiantosopimuksen tehnyt henkilö ei ole työsuhteessa sopimuksen tehneeseen kuntaan tai kuntayhtymään. Perhehoitajana toimiminen ei kerrytä työssäoloa eikä kunnalla ole velvollisuutta kustantaa tai järjestää työterveyshuoltoa. (*Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL*)

TURVAKODIT. Turvakoti on tarkoitettu perhe- tai lähisuhteessa väkivaltaa tai sen uhkaa kokeneille, jotka tarvitsevat tukea väkivallasta selviämiseen sekä väliaikaisen asuinpaikan. Turvakotien tavoitteena on väkivaltakierteen katkaiseminen, sen seurausten hoitaminen ja väkivallan ennaltaehkäiseminen. Turvakodit tarjoavat kriisiapua ja välittömän suojan sekä

mahdollisuuksien mukaan pitkäjänteistä tukea perheväkivaltaa kokeneille. (Lähde: Ensi- ja turvakotien liitto, www.ensijaturvakotienliitto.fi)

TURVATALOT. Turvatalot tarjoavat apua 12-21-vuotiaille nuorille ja heidän perheilleen. Nuori voi tarvittaessa myös yöpyä tilapäisesti turvatalolla. Turvatalojen toiminnasta vastaa Suomen Punainen Risti. (Lähde: Punainen Risti, www.punainenristi.fi)

VASTUUSOSIAALITYÖNTEKIJÄ. Lastensuojelulain 13 §:n mukaan lastensuojelun asiakkaana olevalle lapselle on nimettävä hänen asioistaan vastaava sosiaalityöntekijä (lapsen asioista vastaava sosiaalityöntekijä). Lapsen asioista vastaavalla sosiaalityöntekijällä tulee olla sosiaalihuollon ammatillisen henkilöstön kelpoisuusvaatimuksista annetun lain 3 §:n mukainen sosiaalityöntekijän ammatillinen kelpoisuus. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)

YHTEYDENOTTO SOSIAALIHUOLTOON TUEN TARPEEN ARVIOIMISEKSI. Yhteydenotto voidaan tehdä salassapitosäännösten estämättä. Lastensuojeluasian vireille laittamisessa on aina pyrittävä yhteistyöhön lapsen ja vanhempien kanssa. Jos yhteydenottoa yhdessä ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista tehdä (esimerkiksi kiireen vuoksi), tehdään lastensuojeluilmoitus. Taustalla on ajatus, että lapsen ja hänen vanhempiansa kanssa yhteisymmärryksessä tehty yhteydenotto turvaa paremmin yhteistyötä jatkossakin ja siten palvelujen jatkuvuutta. (Lähde: Lastensuojelun käsikirja, THL)

YKSITYINEN SIJOITUS. Yksityinen sijoitus on huoltajien päätökseen perustuva sijoitus, johon sosiaalihuollosta vastaava toimielin ei ole vaikuttanut (lsl 81 §). Lapsen vanhempi voi sopia lapsensa asumisesta esimerkiksi isovanhempien kanssa ja järjestää lapsen hoidon itsenäisesti. Huoltajan tai henkilön, jonka hoitoon lapsi on sijoitettu, on ilmoitettava sijoituksesta sen kunnan sosiaalihuollon toimielimelle, jonka alueelle lapsi on sijoitettu. Kunta ei laadi toimeksiantosopimusta, ei ole toimeksiantoon perustuvaa perhehoitoa. (Lähde: Puustinen-Korhonen 2012)

Liite 3 Lastensuojelun tietoja vuonna 2020

Taulukot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi

3A Lastensuojelun asiakkaat ja vastuusosiaalityöntekijöiden lukumäärä vuonna 2020

LASTENSUOJELUN ASIAKKAAT (lkm)	HELSINKI	ESPOO ¹	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Lastensuojelun asiakkaat yhteensä vuoden aikana (0–17-v.)	5 620	2 533	2 721	1 641	2 192	2 687	17 394
joista avohuollon palveluja saaneet lapset ¹	4 474	2 151	1 720	1 258	1 588	2 225	13 416
joista sijoitettuna olleet lapset	1 857	825	900	684	629	704	5 599
Jälkihuollossa olleet nuoret vuoden aikana (18–20-v.)	851	255	300	273	256	190	2 125
Jälkihuollossa olleet nuoret vuoden aikana (21–24-v.)	24	80	0	15	0	71	190
<i>Lastensuojelun asiakkaiden osuus (%) samanikäisestä väestöstä (0–17v.)</i>	<i>5,1</i>	<i>3,9</i>	<i>5,6</i>	<i>5,6</i>	<i>5,7</i>	<i>6,1</i>	<i>5,2</i>

¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

HENKILÖSTÖ (lkm)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vastuusosiaalityöntekijät yhteensä	169	74	56	42	46	55	442
joista avohuollossa	100	57	35	23	35	45	295
joista sijaishuollossa	48	13	17	14	11	10	113
joista jälkihuollossa (jos erikseen)	21	4	5	5	0	0	35

3B Lastensuojelun kustannukset vuonna 2020

LASTENSUOJELUN KOKONAISKUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kokonaiskustannukset yhteensä	145 615 082	60 973 581	68 011 578	51 087 359	55 668 602	40 735 358	422 091 560
€/lastensuojelun asiakkaana ollut 0–20-vuotias	22 059,5	18 061,5	22 512,9	27 555,2	23 974,4	14 105,0	21 113,7
Kokonaiskustannukset (%)	100,0	98,4	100,0	100,0	100,0	100,0	99,8
joista avohuollon kustannukset (%)	17,7	18,1	19,5	14,5	22,3	27,5	19,2
joista sijaishuollon kustannukset (%)	78,6	77,8	78,3	82,6	74,5	70,2	77,6
joista sosiaalityön kustannukset (%)	3,7	2,5	2,2	2,9	3,1	2,3	3,0
AVOHUOLLON KUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Kokonaiskustannukset yhteensä	25 841 752	11 033 033	13 234 466	7 415 715	12 436 602	11 183 564	81 145 131
€/avohuollon palveluja saanut 0–20-vuotias	4 852,9	3 832,5	6 551,7	4 843,7	6 744,4	4 630,9	5 104,8
Avohuollon oman toiminnan kustannukset yhteensä	23 856 453	9 017 717	9 454 195	4 870 278	7 904 602	5 399 354	60 502 598
Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö	7 904 241	4 047 349	3 487 660	718 560	3 076 000	3 414 904	22 648 714
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	3 425 685	788 658	1 010 190	873 507	360 000	202 252	6 660 292
Avohuollon tukitoimet	11 566 377	3 726 866	4 293 367	2 754 514	3 865 602	593 672	26 800 398
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	960 150	197 112	0	523 697	603 000	801 393	3 085 352
Läheisverkostoratkaisujen kustannukset	0	257 732	662 978	0	0	387 133	0
Avohuollon ostopalvelutoiminnan kustannukset yhteensä	1 985 299	2 015 316	3 780 271	2 545 437	4 532 000	5 784 210	20 642 533
Jälkihuollon kokonaiskustannukset	547 267	740 027	1 274 495	326 699	1 216 000	1 157 067	5 261 555
Avohuollon tukitoimet	1 438 032	1 275 289	2 212 692	2 218 738	3 316 000	4 627 143	15 087 894
Lastensuojelun taloudelliset tukitoimet (§35 ja §36)	0	0	293 084	0	0	0	293 084
SIIJOITUSTEN KUSTANNUKSET (€)	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ¹	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Sijaishuollon kokonaiskustannukset sisältäen sosiaalityön							
Sijaishuollon kokonaiskustannukset yhteensä	119 773 330	49 940 548	54 777 112	43 671 644	43 232 000	29 551 794	340 946 428
Lasten sijoitusten kustannukset ilman sosiaalityötä							
Sijoitusten kustannukset yhteensä, ilman sosiaalityötä	114 405 087	47 427 726	53 264 780	42 173 582	41 492 000	28 600 897	327 364 072
joista laitoshoidon osuus	75 108 826	37 548 847	39 419 249	30 244 579	27 213 000	14 415 325	223 949 826
joista luvanvaraisen perhehoidon osuus	9 218 151	2 270 885	3 059 155	2 002 077	1 673 000	1 168 746	19 392 014
joista toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus	30 078 110	7 607 994	10 786 376	9 926 925	12 606 000	13 016 827	84 022 232
joista laitoshoidon osuus (%)	65,7	79,2	74,0	71,7	65,6	50,4	68,4
joista luvanvaraisen perhehoidon osuus (%)	8,1	4,8	5,7	4,7	4,0	4,1	5,9
joista toimeksiantoon perustuvan perhehoidon osuus (%)	26,3	16,0	20,3	23,5	30,4	45,5	25,7
€/vuoden aikana sijoitettuna ollut 0–17-vuotias	61 607,5	50 477,4	59 183,1	61 657,3	65 965,0	40 626,3	57 435,3
€/31.12. sijoitettuna ollut 0–17-vuotias	79 337,8	89 486,3	121 609,1	91 087,6	75 577,4	56 523,5	83 341,2
Laitoshoidon (ilman sosiaalityötä)¹							
Kokonaiskustannukset yhteensä	75 108 826	37 548 847	39 419 249	30 244 579	27 213 000	14 415 325	223 949 826
Laitoshoidon oman toiminnan kustannukset yhteensä	32 979 959	7 076 757	11 117 664	10 828 331	7 702 000	1 717 073	71 421 784
€/hoitovuorokausi	347,2	326,7	482,1	351,8	572,9	356,4	378,4
€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana	52 937,3	21 315,5	29 806,1	53 341,5	46 963,4	17 000,7	39 767,1
€/sijoitetut 31.12.	120 805,7	131 051,1	135 581,3	123 049,2	124 225,8	156 097,5	125 301,4
Laitoshoidon ostopalvelutoiminnan kustannukset yhteensä	42 128 867	30 472 090	28 301 585	19 416 248	19 511 000	12 698 252	152 528 042
€/hoitovuorokausi	372,9	342,6	397,7	336,8	353,8	345,0	360,7
€/hoitolaitoksiin sijoitetut vuoden aikana	103 004,6	61 809,5	84 230,9	71 646,7	67 982,6	69 012,2	77 034,4
€/sijoitetut 31.12.	141 372,0	126 440,2	119 922,0	133 905,2	116 136,9	113 377,2	90 093,4
Luvanvarainen perhehoito (ilman sosiaalityötä)							
Kokonaiskustannukset yhteensä	9 218 151	2 270 885	3 059 155	2 002 077	1 673 000	1 168 746	19 392 014
€/hoitovuorokausi	223,2	191,5	184,4	266,0	263,0	251,8	219,7
€/luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana	64 014,9	50 464,1	55 621,0	83 419,9	83 650,0	46 749,8	61 955,3
€/sijoitetut 31.12.	85 353,3	81 103,0	57 719,9	105 372,5	88 052,6	68 749,8	67 100,4
Toimeksiantoon perustuva perhehoito (ilman sosiaalityötä)							
Toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kustannukset	30 078 110	7 607 994	10 786 376	9 926 925	12 606 000	13 016 827	84 022 232
€/hoitovuorokausi	106,1	109,6	150,0	119,7	120,8	100,8	113,3
€/perheisiin sijoitetut vuoden aikana	32 693,6	28 388,0	24 348,5	30 544,4	33 616,0	23 285,9	29 073,4
€/sijoitetut 31.12.	42 785,4	42 741,5	38 799,9	47 047,0	41 196,1	39 089,6	40 048,7
Sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset							
Sosiaalityön kustannukset yhteensä	5 368 243	1 524 918	1 512 332	1 498 062	1 740 000	950 897	12 594 452
Laitoshoidon sosiaalityön kustannukset ¹	3 935 232	862 038	0	615 860	630 000	271 253	6 314 382
Perhehoidon sosiaalityön kustannukset	1 433 011	662 880	1 512 332	882 203	1 110 000	679 645	6 280 070
Sijaishuollon kokonaiskustannukset sisältäen sosiaalityön							
Sijaishuollon kokonaiskustannukset yhteensä	119 773 330	49 940 548	54 777 112	43 671 644	43 232 000	29 551 794	340 946 428

¹ Vantaalla laitoshoidon aikaisen sosiaalityön kustannukset sisältyvät laitoshoidon muihin kustannuksiin.

3C/1 Lastensuojeluilmoitukset vuonna 2020

LASTENSUOJELUILMOITUKSET	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Lastensuojeluilmoitusten määrä							
Vuoden aikana tulleet ilmoitukset yhteensä	18 023	8 460	10 580	7 048	4 773	8 458	57 342
01 Lapsen hoidon ja huolenpidon tarve	1 850	1 090	2 024	1 083	898	1 553	8 498
02 Kehitystä vaarantavat olosuhteet	10 578	3 963	4 277	3 940	2 377	4 051	29 186
03 Lapsen oma käyttäytyminen	5 595	3 407	3 715	2 025	1 498	2 854	19 094
Ilmoitukset tekijän mukaan							
Kaikki ilmoitukset yhteensä	18 023	8 460	10 580	7 048	4 773	8 458	57 342
Yksityisten tekemät ilmoitukset yhteensä	3 146	853	1 707	1 272	622	1 353	8 953
Viranomaiset yhteensä	14 877	7 086	8 547	5 475	3 731	6 264	45 980
Sosiaalipalvelut	2 435	901	1 562	2 037	29	1 408	8 372
Päivähoito	401	319	248	169	110	142	1 389
Terveyspalvelut	3 923	1 678	1 800	1 401	1 078	1 564	11 444
josta äitiys- ja lastenneuvola	240	109	..	35	0	..	384
Poliisi	3 716	1 378	2 088	845	679	757	9 463
Koulu	2 198	1 289	1 203	624	726	919	6 959
Muu viranomainen	2 204	1 521	1 646	399	1 109	1 474	8 353
Tuntematon	0	521	326	301	420	841	2 409
Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset							
0–17-vuotiaat yhteensä (lkm)	9 729	3 770	5 159	3 224	2 975	4 020	28 877
0–2-vuotiaat	974	328	613	351	344	370	2 980
3–6-vuotiaat	1 710	662	913	634	594	672	5 185
7–12-vuotiaat	3 149	1 243	1 638	989	977	1 361	9 357
13–15-vuotiaat	2 217	976	1 255	662	586	982	6 678
16–17-vuotiaat	1 679	561	740	588	474	635	4 677
0–17-vuotiaat yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
0–2-vuotiaat	10,0	8,7	11,9	10,9	11,6	9,2	10,3
3–6-vuotiaat	17,6	17,6	17,7	19,7	20,0	16,7	18,0
7–12-vuotiaat	32,4	33,0	31,8	30,7	32,8	33,9	32,4
13–15-vuotiaat	22,8	25,9	24,3	20,5	19,7	24,4	23,1
16–17-vuotiaat	17,3	14,9	14,3	18,2	15,9	15,8	16,2
MUUT LASTENSUOJELUTARPEEN ILMOITUKSET							
Muiden lastensuojelutarpeen ilmoitusten määrä							
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	1 444	88	385	252	267	311	2 747
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	192	..	153	..	58	..	404
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	510	26	324	0	199	13	1 072
Ennakolliset lastensuojeluilmoitukset	273	94	139	193	91	83	873
Muut lastensuojelutarpeen ilmoitukset: ilmoitusten kohteena olleet lapset							
Yhteydenotto sosiaalihuoltoon tuen tarpeen arvioimiseksi	1 364	71	369	244	259	295	2 602
Hakemukset suojelutarpeen selvittämiseksi	178	..	146	..	58	..	383
Muulla tavoin esiin tullut lastensuojelutarve	500	26	309	0	188	13	1 036

3C/2 Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve sekä lastensuojelutarpeen selvityksen jälkeen laaditut asiakassuunnitelmat vuonna 2020

PALVELUTARPEEN ARVIOT	HELSINKI	ESPOO ²	VANTAA ³	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve							
Lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve (0–17-vuotiaat yhteensä)	6 656	689	2 065	1 353	1 415	1 893	14 071
0–2-vuotiaat	845	59	226	160	183	199	1 672
3–6-vuotiaat	1 438	154	417	316	291	323	2 939
7–12-vuotiaat	2 329	244	722	443	469	621	4 828
13–15-vuotiaat	1 218	147	411	232	262	450	2 720
16–17-vuotiaat	826	85	289	202	210	300	1 912
Kaikki vuoden aikana valmiiksi tehdyt palvelutarpeen arviot ^{1 3}	7 793	707	2 220	1 472	2 125	1 999	16 316
Palvelutarpeen arviot, joissa todettu lastensuojelun tarve	1 733	198	455	85	599	387	3 457

¹ Ne palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve. Samaa lasta koskien on voitu tehdä useampi kuin yksi palvelutarpeen arvio.

² Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

³ Vantaan osalta arvioiden kokonaismäärää ei ole saatavilla vaan luvut ovat arvion kohteena olleiden lasten määrää.

ASIAKASSUUNNITELMAT ¹	HELSINKI	ESPOO ²	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana laadittujen uusien ja tarkastettujen asiakassuunnitelmien lukumäärä (henkilötunnus kertaalleen)							
Kaikki yhteensä	4168	1610	1772	1380	1369	1534	11 833
Avohuolto	2402	1099	872	775	600	1310	7 058
Sijaishuolto	1130	392	664	394	670	..	3 250
Jälkihuolto	636	119	236	211	99	224	1 525
joista 18 vuotta täyttäneille laaditut suunnitelmat	619	116	0	207	93	186	1 221
Vanhemmille tehdyt asiakassuunnitelmat	220	0	0	19	0	44	283

¹ Asiakassuunnitelmien lukumäärät eivät ole täysin vertailukelpoisia kuntien välillä johtuen asiakastietojärjestelmiin liittyvistä ongelmista. Kaikki kunnat eivät saa asiakassuunnitelmien lukumäärää eriteltynä. Samalle lapselle on voitu tehdä avo-, sijaishuolto- ja jälkihuollon asiakassuunnitelma.

² Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

.. Tietoa ei saatavissa.

3D Avohuollon asiakkaat vuonna 2020

AVOHUOLTO	HELSINKI	ESPOO ¹	VANTAA ²	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana alkaneet lastensuojelun avohuollon asiakkuudet²							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 691	884	801	416	591	716	5 099
0–2-vuotiaat	262	94	128	64	110	111	769
3–6-vuotiaat	293	159	147	96	92	103	890
7–12-vuotiaat	568	315	208	136	195	237	1 659
13–15-vuotiaat	360	191	162	67	116	171	1 067
16–17-vuotiaat	208	125	156	53	78	94	714
<i>Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista avohuollon 0–17-vuotiaista asiakkaista</i>	<i>37,8</i>	<i>41,1</i>	<i>46,6</i>	<i>33,1</i>	<i>37,2</i>	<i>32,2</i>	<i>38,0</i>
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset (ilman jälkihuoltoa)							
0–17-vuotiaat yhteensä	4 474	2 151	1 720	1 258	1 588	2 225	13 416
0–2-vuotiaat	479	190	274	147	200	214	1 504
3–6-vuotiaat	836	394	334	248	278	381	2 471
7–12-vuotiaat	1 610	808	552	391	541	728	4 630
13–15-vuotiaat	912	458	388	232	334	447	2 771
16–17-vuotiaat	637	301	172	240	235	455	2 040
Vuoden aikana jälkihuollon asiakkaana olleet lapset ja nuoret							
0–24 -vuotiaat yhteensä	939	356	526	317	286	346	2 581
0–17-vuotiaat	64	21	226	29	30	85	456
18–20-vuotiaat	851	255	300	273	256	190	2 125
21–24-vuotiaat	24	80	0	15	0	71	190
Vuoden aikana päättyneet avohuollon asiakkuudet							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 072	780	748	410	375	754	4 139
0–2-vuotiaat	124	64	80	43	45	65	421
3–6-vuotiaat	210	149	142	74	69	119	763
7–12-vuotiaat	389	269	198	113	124	225	1 318
13–15-vuotiaat	184	168	121	79	73	162	787
16–17-vuotiaat	165	130	207	101	64	183	850
Läheisverkostoratkaisut							
Lapset, joiden asuminen ja huolenpito järjestetty läheisverkostoratkaisulla	77	17	54	11	26	30	215
Ympäri vuorokautinen perhekuntoutus							
Lasten lukumäärä	58	84	121	101	52	29	445
Tehostettu perhetyö							
Lasten lukumäärä	1 298	640	0	512	0	787	3 237

¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

² Vantaan luvuissa ovat mukana vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset.

3E Sijoitetut ja sijoituspäätökset vuonna 2020

SIOITETUT	HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitettuna olleet ¹							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 857	825	900	684	629	704	5 599
0–2-vuotiaat	114	72	72	50	39	50	397
3–6-vuotiaat	210	91	91	82	75	96	645
7–12-vuotiaat	559	207	210	189	216	219	1 600
13–15-vuotiaat	493	244	245	154	139	176	1 451
16–17-vuotiaat	481	211	282	209	160	163	1 506
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut ¹							
0–17-vuotiaat yhteensä	774	372	480	269	375	419	2 689
0–2-vuotiaat	96	45	66	28	22	56	313
3–6-vuotiaat	112	50	66	42	31	51	352
7–12-vuotiaat	193	96	128	56	84	96	653
13–15-vuotiaat	204	108	114	61	124	125	736
16–17-vuotiaat	169	73	106	82	114	91	635
Uudet vuoden aikana kodin ulkopuolelle sijoitetut sijoitusmuodon mukaan							
Avohuollon tukitoimena sijoitetut							
0–17-vuotiaat yhteensä	385	148	215	156	68	209	1 181
0–2-vuotiaat	78	38	48	22	11	45	242
3–6-vuotiaat	67	36	30	30	14	25	202
7–12-vuotiaat	107	40	51	38	21	52	309
13–15-vuotiaat	76	34	50	35	12	49	256
16–17-vuotiaat	57	0	36	31	10	38	172
Yksin sijoitetut lapset yhteensä	302	75	125	127	68	160	857
Perheen kanssa sijoitetut lapset yhteensä	83	73	90	94	0	67	407
Kiireellisesti sijoitetut ¹							
0–17-vuotiaat yhteensä	461	220	239	151	176	289	1 536
0–2-vuotiaat	39	9	29	15	13	36	141
3–6-vuotiaat	41	24	30	21	10	35	161
7–12-vuotiaat	108	51	52	24	40	68	343
13–15-vuotiaat	157	85	74	45	60	89	510
16–17-vuotiaat	116	51	54	46	53	61	381
Huostaanotetut ¹							
0–17-vuotiaat yhteensä	205	92	107	63	86	93	646
0–12-vuotiaat	73	22	38	26	33	32	224
13–15-vuotiaat	69	35	34	19	19	34	210
16–17-vuotiaat	63	35	35	18	34	27	212
Kodin ulkopuolelle sijoitetut 31.12.							
Sijoitettujen 0–17-vuotiaiden lukumäärä	1 442	530	438	463	549	506	3 928
Huostassa olleiden lasten lukumäärä							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 307	573	680	422	582	499	3 383
0–6-vuotiaat	135	60	..	46	89	73	403
7–12-vuotiaat	372	158	..	126	199	157	1 012
13–15-vuotiaat	314	178	..	100	157	107	856
16–17-vuotiaat	486	177	..	150	137	162	1 112
SIOITUSPÄÄTÖKSET							
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä	1 391	485	745	665	382	637	4 305
Avohuollon tukitoimena sijoitetut	623	108	365	431	86	203	1 816
Kiireellisesti sijoitetut (lkm)	562	283	273	171	210	338	1 837
Huostaanotetut (lkm)	206	94	107	63	86	96	652
Suostumukseen perustuvat huostaanotot	143	70	62	39	52	63	429
Hallinto-oikeuden päättämät huostaanotot	63	24	45	24	34	33	223
Kaikki sijoituspäätökset yhteensä (%)	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Avohuollon tukitoimena sijoitetut	44,8	22,3	49,0	64,8	22,5	31,9	42,2
Kiireellisesti sijoitetut	40,4	58,4	36,6	25,7	55,0	53,1	42,7
Huostaanotetut	14,8	19,4	14,4	9,5	22,5	15,1	15,1

¹ Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

3F Sijoitusten hoitomuodot vuonna 2020

SIJOITUSTEN HOITOMUODOT (0–17-vuotiaat)	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KUUSIKKO		
Laitoshoito	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Laitoksiin sijoitetut vuoden aikana	623	409	915	332	493	825	373	336	709	203	271	474	164	287	451	101	184	226	1 796	1 980	3 776
Laitoksiin sijoitetut 31.12.	273	298	571	54	241	295	82	236	318	88	145	233	62	168	230	11	112	123	570	1 693	2 263
Laitosten hoitovuorokaudet	95 002	112 991	207 993	21 664	88 945	110 609	23 060	71 155	94 215	30 782	57 642	88 424	13 444	55 147	68 591	4 818	36 803	41 621	188 770	422 924	611 694
Hoitovuorokaudet/laitoksiin sijoitetut	152,5	276,3	227,3	65,3	180,4	134,1	61,8	211,8	132,9	151,6	212,7	186,5	82,0	192,1	152,1	47,7	200,0	184,2	105,1	213,6	162,0
Kunnallisten lastensuojelulaitosten paikat		243			56			56			99			45			14		0	180	180
joista vastaanottopaikkoja		63			28			56			25			24			14		0	0	0
vastaanottopaikkojen osuus laitospaikoista (%)		25,9			50,0			100,0			25,3			53,3			100,0				0,0
Lastensuojelun koko perheen hoitoon tarkoitettujen ympärivuorokautisten kunnallisten hoitopaikkojen lkm		11			10			14			3			6			0				44
Luvanvarainen perhehoito	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut vuoden aikana	0	144	144	0	45	45	0	55	55	0	24	24	0	20	20	0	25	25	0	313	313
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut 31.12.	0	108	108	0	28	28	0	53	53	0	19	19	0	19	19	0	17	17	0	289	289
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet		41 296			11 861			16 590			7 527			6 362			4 642				88 278
Hoitovuorokaudet/luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut		286,8			263,6			301,6			313,6			318,1			185,7				282,0
Toimeksiantoon perustuva sijoitus sijaisperheeseen	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.	oma	osto	yht.
Sijaisperhehoidon asiakkaat vuoden aikana			920			268			443			325			375			559			2 890
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat	612	126	736	141	24	165	230	42	272	216	49	265	294	0	294	349	17	366			2 098
Päivystys- ja vastaanottoperheiden asiakkaat	228	16	242	103	0	103	171	0	171	60	0	60	81	0	81	215	0	215			872
Päivystys- ja vastaanottoperheissä olleiden osuus (%) sijaisperheasiakkaista		26,3			38,4			38,6			18,5			21,6			38,5				30,2
Sijaisperhehoidon asiakkaat 31.12.			703			178			278			211			306			333			2 009
Pitkäaikaisen perhehoidon asiakkaat			655			159			249			201			278			306			1 848
Päivystys- ja vastaanottoperheissä olleet		48			19			29			10			28			27				161
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet vuoden aikana		283 542			69 443			71 910			82 923			104 355			129 192				741 365
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet		267 055			62 480			62 538			76 880			97 381			111 229				677 563
Päivystys- ja vastaanottoperheissä olleiden hoitovuorokaudet		16 487			6 963			9 372			6 043			6 974			17 963				63 802
Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin sijoitetut		308,2			259,1			162,3			255,1			278,3			231,1				256,5
Hoitovuorokaudet/sijaisperheisiin pitkäaikaisesti sijoitetut		362,8			378,7			229,9			290,1			331,2			303,9				323,0
Hoitovuorokaudet/päivystys- ja vastaanottoperheisiin sijoitetut		68,1			67,6			54,8			100,7			86,1			83,5				73,2
Läheisverkostoon sijoitettujen lasten määrä			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.
Läheisverkostoon tai sukulaisten luo sijoitettujen lasten lkm		64			24			40			48			26			128				330
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet (yhteenveto)			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.			yht.
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä (lkm)		532 831			191 913			182 715			178 874			179 308			175 455				1 441 096
Laitoshoito (%)		39,0			57,6			51,6			49,4			38,3			23,7				42,4
Luvanvarainen perhehoito (%)		7,8			6,2			9,1			4,2			3,5			2,6				6,1
Toimeksiantoon perustuva perhehoito (%)		53,2			36,2			39,4			46,4			58,2			73,6				51,4
Hoitovuorokaudet/vuoden aikana sijoitettuna olleet 0–17-vuotiaat		286,9			232,6			203,0			261,5			285,1			249,2				257,4

3G Läheisverkostoon huostaan otettuna tai avohuollon sijoituksena sijoitettujen lasten lukumäärä vuosina 2016–2020

		HELSINKI	ESPOO	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Läheisverkostoon sijoitetut lapset	2016	89	25	45	39	20	113	331
	2017	92	17	44	41	17	125	336
	2018	77	24	39	39	26	114	319
	2019	87	47	..	42	20	125	321
	2020	64	24	40	48	26	128	330

..Tietoa ei ole saatavissa.

3H Sosiaalihuollon asiakkaana olevat erityistä tukea tarvitsevat lapset vuonna 2020

	HELSINKI	ESPOO ¹	VANTAA	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
Vuoden aikana sosiaalihuollon asiakkaana olleet erityistä tukea tarvitsevat lapset							
0–17-vuotiaat yhteensä	1 859	2 534	2 361	1 454	1 943	1 216	11 367
0–2-vuotiaat	98	197	355	100	128	92	970
3–6-vuotiaat	386	429	544	315	308	224	2 206
7–12-vuotiaat	827	916	805	552	772	511	4 383
13–15-vuotiaat	354	565	442	274	422	263	2 320
16–17-vuotiaat	194	427	215	213	313	126	1 488
Vuoden aikana alkaneet asiakkuudet yhteensä yhteensä							
0–17-vuotiaat yhteensä	872	1 273	..	573	1 316	486	4 520
0–2-vuotiaat	68	421	..	51	103	58	701
3–6-vuotiaat	198	225	..	108	224	88	843
7–12-vuotiaat	363	384	..	181	540	198	1 666
13–15-vuotiaat	155	166	..	117	277	98	813
16–17-vuotiaat	88	77	..	116	172	44	497
Vuoden aikana päättäneet asiakkuudet yhteensä yhteensä							
0–17-vuotiaat yhteensä	580	699	..	573	1 444	473	3 769
0–2-vuotiaat	32	322	..	57	96	38	545
3–6-vuotiaat	121	92	..	111	230	73	627
7–12-vuotiaat	264	158	..	171	579	186	1 358
13–15-vuotiaat	117	85	..	102	317	105	726
16–17-vuotiaat	46	42	..	132	222	71	513

¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon luvut eivät ole vertailukelpoisia.

.. Tietoa ei ole saatavissa.

Liite 4 Lastensuojelun aikasarjoja vuosina 2016–2020

Taulukot voi tarvittaessa pyytää saavutettavassa muodossa sähköpostilla: kuusikko@hel.fi

4A/1 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2016–2020: Asiakkaat yhteensä ja avohuolto

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO ²	Muutos (%)	VANTAA ^{3 4 5}	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (sisältäen avohuollon, sijaishuollon ja jälkihuollon, henkilötunnus kertaalleen) ¹															
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset (0–17-vuotiaat)	2016	6 268	-19,1	2 664	-26,1	3 724	-11,6	2 013	-11,9	2 063	-33,5	2 311	-28,1	19 043	-21,2
	2017	6 124	-2,3	2 744	3,0	3 666	-1,6	1 978	-1,7	2 033	-1,5	2 250	-2,6	18 795	-1,3
	2018	5 766	-5,8	2 835	3,3	3 957	7,9	1 914	-3,2	2 000	-1,6	2 597	15,4	19 069	1,5
	2019	5 619	-2,5	2 793	-1,5	2 705	-31,6	1 745	-8,8	2 056	2,8	2 707	4,2	17 625	-7,6
	2020	5 620	0,0	2 533	-9,3	2 721	0,6	1 641	-6,0	2 192	6,6	2 687	-0,7	17 394	-1,3
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten (0–17-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2016	6,0		4,2		8,0		7,0		5,6		5,1		5,9	
	2017	5,7		4,3		7,8		6,8		5,4		5,0		5,7	
	2018	5,3		4,4		8,4		6,6		5,3		5,8		5,7	
	2019	5,1		4,3		5,6		6,0		5,4		6,1		5,3	
	2020	5,1		3,9		5,6		5,6		5,7		6,1		5,2	
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleet lapset ja nuoret (0–20-vuotiaat)	2016	7 547	-17,3	3 144	-16,9	3 863	-10,7	2 196	-11,6	2 197	-33,9	2 597	-27,1	21 544	-19,0
	2017	7 387	-2,1	3 106	-1,2	3 907	1,1	2 164	-1,5	2 176	-1,0	2 545	-2,0	21 285	-1,2
	2018	6 915	-6,4	3 179	2,4	4 186	7,1	2 118	-2,1	2 208	1,5	2 795	9,8	21 401	0,5
	2019	6 629	-4,1	3 146	-1,0	3 005	-28,2	1 945	-8,2	2 128	-3,6	2 906	4,0	19 759	-7,7
	2020	6 601	-0,4	2 888	-8,2	3 021	0,5	1 854	-4,7	2 322	9,1	2 888	-0,6	19 574	-0,9
Vuoden aikana lastensuojelun asiakkaana olleiden lasten ja nuorten (0–20-vuotiaat) osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2016	6,1		4,3		7,2		6,1		4,8		4,9		5,6	
	2017	5,8		4,2		7,2		6,0		4,7		4,8		5,5	
	2018	5,4		4,3		7,6		5,8		4,7		5,3		5,4	
	2019	5,2		4,2		5,3		5,3		4,5		5,5		5,0	
	2020	5,1		3,8		5,3		5,0		4,9		5,5		4,9	
Avohuollon tietoja ^{1 3 4} (0–17-vuotiaat)															
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleet lapset	2016	5 195	-21,9	2 335	-23,1	3 603	-11,8	1 521	-13,4	1 640	-44,7	1 929	-17,7	16 223	-22,1
	2017	5 027	-3,2	2 418	3,6	3 533	-1,9	1 600	5,2	1 703	3,8	1 980	2,6	16 261	0,2
	2018	4 660	-7,3	2 485	2,8	3 823	8,2	1 528	-4,5	1 659	-2,6	2 170	9,6	16 325	0,4
	2019	4 504	-3,3	2 444	-1,6	1 760	-54,0	1 360	-11,0	1 645	-0,8	2 234	2,9	13 947	-14,6
	2020	4 474	-0,7	2 151	-12,0	1 720	-2,3	1 258	-7,5	1 588	-3,5	2 225	-0,4	13 416	-3,8
Vuoden aikana avohuollon asiakkaana olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2016	4,9		3,7		7,7		5,3		4,4		4,3		5,0	
	2017	4,7		3,8		7,5		5,5		4,5		4,4		4,9	
	2018	4,3		3,9		8,1		5,3		4,4		4,9		4,9	
	2019	4,1		3,8		3,7		4,7		4,3		5,1		4,2	
	2020	4,0		3,3		3,5		4,3		4,2		5,1		4,0	
Vuoden aikana alkaneet avohuollon asiakkuudet	2016	1 557	-34,0	890	-23,7	466	-66,6	508	-0,6	484	-39,7	510	-16,7	4 415	-35,5
	2017	1 498	-3,8	995	11,8	385	-17,4	460	-9,4	519	7,2	607	19,0	4 464	1,1
	2018	1 453	-3,0	1 018	2,3	336	-12,7	513	11,5	478	-7,9	662	9,1	4 460	-0,1
	2019	1 586	9,2	937	-8,0	..	..	432	-15,8	482	0,8	712	7,6	4 149	0,6
	2020	1 691	6,6	884	-5,7	801	..	416	-3,7	591	22,6	716	0,6	5 099	3,6
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista avohuollon asiakkaista	2016	30,0		38,1		12,9		33,4		29,5		26,4		27,2	
	2017	29,8		41,1		10,9		28,8		30,5		30,7		27,5	
	2018	31,2		41,0		8,8		33,6		28,8		30,5		27,3	
	2019	35,2		38,3		..		31,8		29,3		31,9		34,0	
	2020	37,8		41,1		46,6		33,1		37,2		32,2		38,0	
Vuoden aikana alkaneiden asiakkuuksien osuus (%) kaikista lastensuojelun asiakkaista	2016	24,8		33,4		12,5		25,2		23,5		22,1		23,2	
	2017	24,5		36,3		10,5		23,3		25,5		27,0		23,8	
	2018	25,2		35,9		8,5		26,8		23,9		25,5		23,4	
	2019	28,2		33,5		..		24,8		23,4		26,3		27,8	
	2020	30,1		34,9		29,4		25,4		27,0		26,6		29,3	

¹ Lastensuojelulaki ja sen myötä lastensuojelun asiakkuuden määritelmä muuttui 1.4.2015.

1.4.2015 alkaen asiakkuus on alkanut vasta, kun palvelutarpeen arvioissa todetaan tarve lastensuojelun palvelulle tai kun ryhdytään kiireellisiin lastensuojelun toimenpiteisiin. Aiemmin asiakkuus alkoi, kun alettiin tehdä lastensuojelutarpeen selvitystä (nyk. palvelutarpeen arvio). Muutos on vähentänyt avohuollon ja samalla koko lastensuojelun asiakasmäärää.

² Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon vuoden 2020 luvut eivät ole vertailukelpoisia.

³ Vuosina 2016–2018 Vantaan avohuollon asiakasmäärissä on mukana sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja saaneet lapset.

⁴ Alkaneet asiakkuudet sisältävät vuosilta 2015–2016 vain palvelutarpeen arvion kautta asiakkuuteen siirtyneet lapset. Lisäksi vuoden 2016 tilastointi ei ole tehdyn lakiuudistuksen mukainen, vaan mukana on myös lapsia, joiden asiakkuus on päättynyt palvelutarpeen arvioon.

⁵ Vantaan vuoden 2019 tiedot ovat osin puutteelliset tietojärjestelmä uudistuksesta johtuen.

4A/2 Lastensuojelun asiakkaat vuosina 2016–2020: Sijoitukset ja jälkihuolto

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO ²	Muutos (%)	VANTAA ⁵	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Sijoitukset (0–17-vuotiaat)															
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset	2016	1 809	-0,3	716	6,9	749	-0,4	628	-0,6	579	1,6	607	-2,1	5 088	0,6
	2017	1 839	1,7	778	8,7	809	8,0	654	4,1	580	0,2	639	5,3	5 299	4,1
	2018	1 819	-1,1	774	-0,5	849	4,9	666	1,8	632	9,0	609	-4,7	5 349	0,9
	2019	1 921	5,6	751	-3,0	945	11,3	692	3,9	645	2,1	660	8,4	5 614	5,0
	2020	1 857	-3,3	825	9,9	900	-4,8	684	-1,2	629	-2,5	704	6,7	5 599	-0,3
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2016	1,7		1,1		1,6		2,2		1,6		1,3		1,6	
	2017	1,7		1,2		1,7		2,3		1,5		1,4		1,6	
	2018	1,7		1,2		1,8		2,3		1,7		1,4		1,6	
	2019	1,8		1,2		2,0		2,4		1,7		1,5		1,7	
	2020	1,7		1,3		1,9		2,3		1,6		1,6		1,7	
31.12. sijoitettuna olleet lapset	2016	1 407	1,8	486	-1,6	503	4,1	442	-0,5	453	0,9	459	6,5	3 750	1,8
	2017	1 417	0,7	497	2,3	488	-3,0	460	4,1	475	4,9	463	0,9	3 800	1,3
	2018	1 460	3,0	560	12,7	527	8,0	473	2,8	486	2,3	463	0,0	3 969	4,4
	2019	1 445	-1,0	551	-1,6	552	4,7	493	4,2	495	1,9	473	2,2	4 009	1,0
	2020	1 442	-0,2	530	-3,8	438	-20,7	463	-6,1	549	10,9	506	7,0	3 928	-2,0
31.12. sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2016	1,3		0,8		1,1		1,5		1,2		1,0		1,2	
	2017	1,3		0,8		1,0		1,6		1,3		1,0		1,2	
	2018	1,3		0,9		1,1		1,6		1,3		1,0		1,2	
	2019	1,3		0,8		1,1		1,7		1,3		1,1		1,2	
	2020	1,3		0,8		0,9		1,6		1,4		1,2		1,2	
Jälkihuollossa olleet nuoret⁶															
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet nuoret (18–20-vuotiaat)	2016	1 075	1,1	389	6,3	203	16,7	237	-4,4	255	-1,2	237	2,6	2 396	2,4
	2017	1 028	-4,4	368	-5,4	293	44,3	244	3,0	258	1,2	255	7,6	2 446	2,1
	2018	921	-10,4	358	-2,7	272	-7,2	257	5,3	256	-0,8	243	-4,7	2 307	-5,7
	2019	861	-6,5	359	0,3	..	..	253	-1,6	178	-30,5	260	7,0	1 911	-6,1
	2020	851	-1,2	255	-29,0	300	..	273	7,9	256	43,8	190	-26,9	2 125	-4,5
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet 0–20-vuotiaat	2016	1 122	1,4	415	1,7	257	15,8	252	-4,2	303	4,8	300	2,7	2 649	2,7
	2017	1 079	-3,8	386	-7,0	301	17,1	263	4,4	300	-1,0	319	6,3	2 648	0,0
	2018	971	-10,0	375	-2,8	284	-5,6	270	2,7	293	-2,3	318	-0,3	2 511	-5,2
	2019	918	-5,5	384	2,4	..	..	277	2,6	274	-6,5	344	8,2	2 197	-1,3
	2020	915	-0,3	276	-28,1	526	..	302	9,0	286	4,4	275	-20,1	2 580	-6,5
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet nuoret (21–24-vuotiaat)	2020	24	..	80	..	0	..	15	..	0	..	71	..	190	..
Vuoden aikana jälkihuollon piirissä olleet 0–24-vuotiaat	2020	939	..	356	..	526	..	317	..	286	..	417	..	2 841	..

² Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon vuoden 2020 luvut eivät ole vertailukelpoisia.

⁵ Vantaan vuoden 2019 tiedot ovat osin puutteelliset tietojärjestelmä uudistuksesta johtuen.

⁶ Vantaan vuoden 2016 asiakasmäärä ei sisällä kaikkia jälkihuollon palvelujen asiakkaita.

4B/1 Sijoitetut lapset vuosina 2016–2020: Sijoitetut yhteensä ja laitoksiin sijoitetut

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA ²	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Kaikki yhteensä (0–17-vuotiaat)															
Vuoden aikana sijoitettuna olleet lapset ¹	2016	1 809	-0,3	716	6,9	749	-0,4	628	-0,6	579	1,6	607	-2,1	5 088	0,6
	2017	1 839	1,7	778	8,7	809	8,0	654	4,1	580	0,2	639	5,3	5 299	4,1
	2018	1 819	-1,1	774	-0,5	849	4,9	666	1,8	632	9,0	609	-4,7	5 349	0,9
	2019	1 921	5,6	751	-3,0	945	11,3	692	3,9	645	2,1	660	8,4	5 614	5,0
	2020	1 857	-3,3	825	9,9	900	-4,8	684	-1,2	629	-2,5	704	6,7	5 599	-0,3
Vuoden aikana sijoitettuna olleiden lasten osuus (%) saman ikäisestä väestöstä	2016	1,7		1,1		1,6		2,2		1,6		1,3		1,6	
	2017	1,7		1,2		1,7		2,3		1,5		1,4		1,6	
	2018	1,7		1,2		1,8		2,3		1,7		1,4		1,6	
	2019	1,8		1,2		2,0		2,4		1,7		1,5		1,7	
	2020	1,7		1,3		1,9		2,3		1,6		1,6		1,7	
Lasten sijoitusten hoitovuorokaudet yhteensä	2016	528 303	-0,2	173 482	-3,8	195 401	1,2	161 975	-1,3	160 200	3,7	158 585	2,6	1 377 946	0,1
	2017	533 788	1,0	180 485	4,0	192 428	-1,5	171 517	5,9	174 709	9,1	166 033	4,7	1 418 960	3,0
	2018	544 420	2,0	188 377	4,4	213 356	10,9	172 143	0,4	170 632	-2,3	165 918	-0,1	1 454 846	2,5
	2019	549 331	0,9	190 151	0,9	..	..	174 816	1,6	184 852	8,3	167 528	1,0	1 266 678	2,0
	2020	532 831	-3,0	191 913	0,9	182 715	..	178 874	2,3	179 308	-3,0	175 455	4,7	1 441 096	-0,7
Laitoksiin sijoitetut lapset (0–17-vuotiaat)															
Laitoksiin sijoitetut lapset vuoden aikana	2016	824	-2,0	605	10,8	491	-5,4	402	-5,0	318	-4,2	212	11,6	2 852	0,0
	2017	862	4,6	639	5,6	549	11,8	402	0,0	329	3,5	200	-5,7	2 981	4,5
	2018	862	0,0	728	13,9	598	8,9	443	10,2	349	6,1	177	-11,5	3 157	5,9
	2019	915	6,1	743	2,1	..	..	488	10,2	440	26,1	204	15,3	2 790	9,0
	2020	915	0,0	825	11,0	709	..	474	-2,9	451	2,5	226	10,8	3 600	3,6
Laitoksiin sijoitetut lapset 31.12.	2016	531	5,6	218	-3,5	287	5,1	225	-2,2	137	1,5	83	10,7	1 481	2,7
	2017	527	-0,8	251	15,1	269	-6,3	229	1,8	154	12,4	80	-3,6	1 510	2,0
	2018	571	8,3	293	16,7	307	14,1	245	7,0	165	7,1	74	-7,5	1 655	9,6
	2019	567	-0,7	280	-4,4	..	..	250	2,0	183	10,9	98	32,4	1 378	2,2
	2020	571	0,7	295	5,4	318	..	233	-6,8	230	25,7	123	25,5	1 770	5,4
Laitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2016	191 628	-3,4	77 277	-4,7	93 948	0,8	82 850	-7,0	51 555	1,4	30 644	5,7	527 902	-2,5
	2017	195 150	1,8	86 687	12,2	85 633	-8,9	87 754	5,9	62 951	22,1	32 434	5,8	550 609	4,3
	2018	207 209	6,2	97 659	12,7	106 327	24,2	87 010	-0,8	57 936	-8,0	31 624	-2,5	587 765	6,7
	2019	210 594	1,6	108 653	11,3	..	..	88 480	1,7	68 897	18,9	33 016	4,4	509 640	5,9
	2020	207 993	-1,2	110 609	1,8	94 215	..	88 424	-0,1	68 591	-0,4	41 621	26,1	611 453	1,5
Kunnallisten laitosten hoitovuorokaudet	2016	108 176	-2,4	20 308	-2,4	24 051	-2,4	34 100	-2,4	16 879	-2,4	4 739	-2,4	208 253	-2,4
	2017	100 815	-6,8	21 916	7,9	23 626	-1,8	30 882	-9,4	17 443	3,3	4 630	-2,3	199 312	-4,3
	2018	98 255	-2,5	21 171	-3,4	26 505	12,2	32 675	5,8	15 265	-12,5	4 096	-11,5	197 967	-0,7
	2019	94 115	-4,2	22 135	4,6	24 121	-9,0	33 053	1,2	17 342	13,6	4 664	13,9	195 430	-1,3
	2020	95 002	0,9	21 664	-2,1	23 060	-4,4	30 782	-6,9	13 444	-22,5	4 818	3,3	188 770	-3,4
Ostopalvelulaitosten hoitovuorokaudet yhteensä	2016	83 452	-4,7	56 969	-5,5	69 897	-2,0	48 750	-7,1	34 676	3,6	25 905	11,9	319 649	-2,6
	2017	94 335	13,0	64 771	13,7	62 007	-11,3	56 872	16,7	45 508	31,2	27 804	7,3	351 297	9,9
	2018	108 954	15,5	76 488	18,1	79 822	28,7	54 335	-4,5	42 671	-6,2	27 528	-1,0	389 798	11,0
	2019	116 479	6,9	86 518	13,1	..	..	55 427	2,0	51 555	20,8	28 352	3,0	338 331	9,1
	2020	112 991	-3,0	88 945	2,8	71 155	..	57 642	4,0	55 147	7,0	36 803	29,8	422 683	3,9
Hoitovuorokausia laitokseen sijoitettuna ollut lasta kohden	2016	233		128		191		206		162		145		185	
	2017	226		136		156		218		191		162		185	
	2018	240		134		178		196		166		179		186	
	2019	230		146		..	..	181		157		162		183	
	2020	227		134		133		187		152		184		170	

¹ Tässä taulukossa Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 sijoitettuna olleita lapsia koskevat luvut, joten Espoon vuoden 2020 luku ei ole vertailukelpoinen.

² Vantaan vuoden 2019 tiedot ovat osin puutteelliset tietojärjestelmäudistuksesta johtuen.

4B/2 Sijoitetut lapset vuosina 2016–2020: Luvanvaraiseen ja toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut

	Vuosi	HELSINKI	ESPOO	VANTAA ²	TURKU	TAMPERE	OULU	KUUSIKKO
		Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)	Muutos (%)
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset								
Luvanvaraiseen perhehoitoon vuoden aikana sijoitetut lapset	2016	110 27,9	94 -1,1	37 -17,8	34 -8,1	28 16,7	5 66,7	308 6,2
	2017	118 7,3	74 -21,3	37 0,0	36 5,9	23 -17,9	5 0,0	293 -4,9
	2018	111 -5,9	63 -14,9	41 10,8	35 -2,8	21 -8,7	7 40,0	278 -5,1
	2019	119 7,2	53 -15,9		24 -31,4	21 0,0	12 71,4	229 -3,4
	2020	144 21,0	45 -15,1	55 ..	24 0,0	20 -4,8	25 108,3	313 12,7
Luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitetut lapset 31.12.	2016	98 24,1	69 -17,9	0 ..	32 -17,9	18 -21,7	5 150,0	222 -2,2
	2017	105 7,1	56 -18,8	0 ..	34 6,3	19 5,6	alle 5 0,0	
	2018	108 2,9	46 -17,9	0 ..	25 -26,5	16 -15,8	7 0,0	202 ..
	2019	101 -6,5	38 -17,4	0 ..	22 -12,0	17 6,3	10 42,9	188 -6,9
	2020	108 6,9	28 -26,3	53 ..	19 -13,6	19 11,8	17 70,0	244 29,8
Luvanvaraisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2016	35 213 14,0	28 935 0,7	10 262 -17,6	12 257 -6,1	7 415 -2,1	1 335 35,5	95 417 1,8
	2017	40 477 14,9	22 889 -20,9	9 630 -6,2	12 261 0,0	7 000 -5,6	1 614 20,9	93 871 -1,6
	2018	39 388 -2,7	18 829 -17,7	10 944 13,6	10 068 -17,9	6 540 -6,6	1 999 23,9	87 768 -6,5
	2019	41 275 4,8	15 356 -18,4		8 312 -17,4	6 446 -1,4	2 581 29,1	73 970 -3,7
	2020	41 296 0,1	11 861 -22,8	16 590 ..	7 527 -9,4	6 362 -1,3	4 642 79,9	88 278 -3,1
Hoitovuorokausia luvanvaraiseen perhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2016	320	308	277	361	265	267	310
	2017	343	309	260	341	304	323	320
	2018	355	299	267	288	311	286	316
	2019	347	290	..	346	307	215	323
	2020	287	264	302	314	318	186	282
Toimeksiantoon perustuvaan perhehoitoon sijoitetut lapset								
Sijaisperheisiin sijoitetut vuoden aikana	2016	978 0,4	283 -2,4	427 4,1	244 13,5	389 10,2	457 28,4	2 778 6,9
	2017	949 -3,0	317 12,0	465 8,9	267 9,4	369 -5,1	536 17,3	2 903 4,5
	2018	955 0,6	318 0,3	431 -7,3	284 6,4	381 3,3	501 -6,5	2 870 -1,1
	2019	996 4,3	310 -2,5		295 3,9	388 1,8	537 7,2	2 526 3,6
	2020	920 -7,6	268 -13,5	443 ..	325 10,2	375 -3,4	559 4,1	2 890 -3,1
Päivystys- ja vastaanottoperheissä olleet	2016	264 9,5	86 -2,3	171 8,2	33 57,1	114 22,6	121 4,3	789 10,0
	2017	259 -1,9	123 43,0	192 12,3	56 69,7	88 -22,8	110 -9,1	828 4,9
	2018	257 -0,8	118 -4,1	173 -9,9	52 -7,1	96 9,1	159 44,5	855 3,3
	2019	297 15,6	111 -5,9		65 25,0	98 2,1	180 13,2	751 10,1
	2020	242 -18,5	103 -7,2	171 ..	60 -7,7	81 -17,3	215 19,4	872 -6,7
Pitkäaikaisessa sijaisperhehoidossa olleet	2016	777 -0,8	197 -2,5	256 1,6	211 ..	275 5,8	366 52,5	2 082 7,8
	2017	757 -2,6	194 -1,5	273 6,6	210 -0,5	281 2,2	368 0,5	2 083 0,0
	2018	761 0,5	200 3,1	258 -5,5	232 10,5	285 1,4	399 8,4	2 135 2,5
	2019	751 -1,3	199 -0,5		230 -0,9	290 1,8	383 -4,0	1 853 -1,3
	2020	736 -2,0	165 -17,1	272 ..	265 15,2	294 1,4	366 -4,4	2 098 -1,5
Sijaisperhehoidon hoitovuorokaudet	2016	301 462 0,3	67 270 -4,6	91 191 4,3	66 868 8,1	101 230 5,4	126 606 1,6	754 627 1,9
	2017	298 161 -1,1	70 909 5,4	97 165 6,6	71 502 6,9	104 758 3,5	131 985 4,2	774 480 2,6
	2018	297 823 -0,1	71 889 1,4	96 085 -1,1	75 065 5,0	106 156 1,3	132 295 0,2	779 313 0,6
	2019	297 462 -0,1	66 142 -8,0		78 024 3,9	109 509 3,2	131 931 -0,3	683 068 0,0
	2020	283 542 -4,7	69 443 5,0	71 910 ..	82 923 6,3	104 355 -4,7	129 192 -2,1	741 365 -2,0
Hoitovuorokausia sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden (toimeksiantoon perustuva perhehoito)	2016	308	238	214	274	260	277	272
	2017	314	224	209	268	284	246	267
	2018	312	226	223	264	279	264	272
	2019	299	213	..	264	282	246	270
	2020	308	259	162	255	278	231	257
Vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettujen hoitovuorokaudet	2016	22 020 11,2	5 186 -23,1	11 702 9,2	2 840 103,0	12 257 30,9	11 940 41,6	65 945 16,8
	2017	22 794 3,5	8 292 59,9	15 224 30,1	4 425 55,8	12 885 5,1	18 177 52,2	81 797 24,0
	2018	20 680 -9,3	7 214 -13,0	11 374 -25,3	3 771 -14,8	10 706 -16,9	14 381 -20,9	68 126 -16,7
	2019	22 508 8,8	7 695 6,7		3 864 2,5	10 511 -1,8	16 093 11,9	60 671 6,9
	2020	16 487 -26,8	6 963 -9,5	9 372 ..	6 043 56,4	6 974 -33,7	17 963 11,6	63 802 -10,3
Pitkäaikaisen perhehoidon hoitovuorokaudet	2016	279 442 -0,4	62 084 -2,7	79 489 3,6	64 028 5,9	88 973 2,7	114 666 -1,3	688 682 0,6
	2017	275 367 -1,5	62 617 0,9	81 941 3,1	67 077 4,8	91 873 3,3	113 808 -0,7	692 683 0,6
	2018	277 143 0,6	64 675 3,3	84 711 3,4	71 294 6,3	95 450 3,9	117 914 3,6	711 187 2,7
	2019	274 954 -0,8	58 447 -9,6		74 160 4,0	98 998 3,7	115 838 -1,8	622 397 -0,7
	2020	267 055 -2,9	62 480 6,9	62 538 ..	76 880 3,7	97 381 -1,6	111 229 -4,0	677 563 -1,2
Hoitovuorokausia vastaanotto- ja päivystysperheisiin sijoitettuna ollutta lasta kohden	2016	83	60	68	86	108	99	84
	2017	88	67	79	79	146	165	99
	2018	80	61	66	73	112	90	80
	2019	76	69	..	59	107	89	81
	2020	68	68	55	101	86	84	73
Hoitovuorokausia pitkäaikaiseen sijaisperhehoitoon sijoitettuna ollutta lasta kohden	2016	360	315	311	303	324	313	331
	2017	364	323	300	319	327	309	333
	2018	364	323	328	307	335	296	333
	2019	366	294	..	322	341	302	336
	2020	363	379	230	290	331	304	323

² Vantaan vuoden 2019 tiedot ovat osin puutteelliset tietojärjestelmäudistuksesta johtuen.

4C Kokovuotiset hoitopaikat vuosina 2016–2020

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA ¹	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lasten (0 - 17-vuotiaat) sijoitusten kokovuotisten hoitopaikkojen määrä															
Pitkäaikaisen toimeksiantoon perustuvan perhehoidon kokovuotiset hoitopaikat	2016	766	-0,4	170	-2,7	218	3,6	175	5,9	244	2,7	314	-1,3	1 887	0,6
	2017	754	-1,5	172	0,9	224	3,1	184	4,8	252	3,3	312	-0,7	1 898	0,6
	2018	759	0,6	177	3,3	232	3,4	195	6,3	262	3,9	323	3,6	1 948	2,7
	2019	753	-0,8	160	-9,6	..	..	203	4,0	271	3,7	317	-1,8	1 705	-0,7
	2020	732	-2,9	171	6,9	171	..	211	3,7	267	-1,6	305	-4,0	1 856	-1,2
Luvanvaraisen perhehoidon hoitopaikat	2016	96	14,0	79	0,7	28	-17,6	34	-6,1	20	-2,1	alle 5	..	..	..
	2017	111	14,9	63	-20,9	26	-6,2	34	0,0	19	-5,6	alle 5	..	..	..
	2018	108	-2,7	52	-17,7	30	13,6	28	-17,9	18	-6,6	5	..	240	..
	2019	113	4,8	42	-18,4	..	..	23	-17,4	18	-1,4	7	29,1	203	-3,7
	2020	113	0,1	32	-22,8	45	..	21	-9,4	17	-1,3	13	79,9	242	-3,1
Kunnallisen laitoshoidon kokovuotiset hoitopaikat	2016	296	-2,3	56	-2,3	66	10,2	93	-7,0	46	-2,8	13	-19,0	571	-2,3
	2017	276	-6,8	60	7,9	65	-1,8	85	-9,4	48	3,3	13	-2,3	546	-4,3
	2018	269	-2,5	58	-3,4	73	12,2	90	5,8	42	-12,5	11	-11,5	542	-0,7
	2019	258	-4,2	61	4,6	66	-9,0	91	1,2	48	13,6	13	13,9	535	-1,3
	2020	260	0,9	59	-2,1	63	-4,4	84	-6,9	37	-22,5	13	3,3	517	-3,4
Ostopalvelulaitosten kokovuotiset hoitopaikat	2016	229	-4,7	156	-5,5	191	-2,0	134	-7,1	95	3,6	71	11,9	876	-2,6
	2017	258	13,0	177	13,7	170	-11,3	156	16,7	125	31,2	76	7,3	962	9,9
	2018	299	15,5	210	18,1	219	28,7	149	-4,5	117	-6,2	75	-1,0	1 068	11,0
	2019	319	6,9	237	13,1	..	..	152	2,0	141	20,8	78	3,0	927	9,1
	2020	310	-3,0	244	2,8	195	..	158	4,0	151	7,0	101	29,8	1 158	3,9
Kokovuotiset hoitopaikat yhteensä	2016	1 387	-0,7	461	-3,0	503	0,8	436	-2,2	405	2,0	398	-0,6	3 591	-0,7
	2017	1 400	0,9	472	2,3	485	-3,5	458	5,0	443	9,4	401	0,6	3 659	1,9
	2018	1 435	2,5	496	5,2	553	14,0	461	0,8	438	-1,2	415	3,6	3 799	3,8
	2019	1 443	0,6	500	0,7	..	..	468	1,5	478	9,0	415	-0,1	3 304	1,8
	2020	1 415	-2,0	507	1,4	475	..	474	1,1	472	-1,2	431	4,0	3 773	-0,2
Kokovuotisia hoitopaikkoja/ 1000 0–17-vuotiaasta lasta	2016	13,2		7,3		10,8		15,1		11,0		8,8		11,0	
	2017	13,0		7,4		10,4		15,8		11,8		9,0		11,1	
	2018	13,2		7,7		11,7		15,9		11,6		9,3		11,5	
	2019	13,2		7,7		..		16,1		12,6		9,4		11,6	
	2020	12,8		7,7		9,8		16,3		12,4		9,8		11,2	

¹ Vantaan vuoden 2019 tiedot ovat osin puutteelliset tietojärjestelmämuutuksesta johtuen.

4D/1 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2016–2020: Kokonaiskustannukset sekä avo- huollon ja jälkihuollon kustannukset

Vuosien 2016–2019 kustannukset on deflatoitu vuoden 2020 rahan arvoon julkisten menojen hintaindeksillä sosiaalitoimelle. Lähde: Tilastokeskus, ennakkotieto 11.2.2021.

	Vuosi	HELSINKI ¹	Muutos (%)	ESPOO ²	Muutos (%)	VANTAA ^{3,4}	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojelun kokonaiskustannukset															
Kustannukset yhteensä (sisältää sijaishuollon aikaisen sosiaalityön kustannukset)	2016	119 304 322	-2,7	48 701 386	5,4	51 164 703	3,1	45 017 463	1,3	39 724 652	-0,9	29 355 711	4,5	333 268 237	0,7
	2017	126 082 055	5,7	48 574 366	-0,3	52 784 734	3,2	47 276 984	5,0	43 459 263	9,4	30 052 378	2,4	348 229 779	4,5
	2018	130 362 081	3,4	53 461 458	10,1	56 393 747	6,8	48 334 291	2,2	47 969 440	10,4	31 874 351	6,1	368 395 368	5,8
	2019	144 125 615	10,6	57 519 523	7,6	63 501 008	12,6	48 325 827	0,0	51 301 499	6,9	35 591 770	11,7	400 365 242	8,7
	2020	145 615 082	1,0	60 973 581	6,0	68 011 578	7,1	51 087 359	5,7	55 668 602	8,5	40 735 358	14,5	422 091 560	5,4
Kustannukset yhteensä (sis. sosiaalityön kustannukset, deflatoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	124 876 227	-2,5	50 975 901	5,6	53 554 263	3,3	47 119 927	1,5	41 579 924	-0,7	30 726 719	4,7	348 832 962	0,8
	2017	133 067 210	6,6	51 265 467	0,6	55 709 096	4,0	49 896 207	5,9	45 866 978	10,3	31 717 329	3,2	367 522 288	5,4
	2018	135 458 053	1,8	55 551 315	8,4	58 598 230	5,2	50 223 723	0,7	49 844 609	8,7	33 120 348	4,4	382 796 278	4,2
	2019	145 912 824	7,7	58 232 785	4,8	64 288 443	9,7	48 925 085	-2,6	51 937 656	4,2	36 033 120	8,8	405 329 913	5,9
	2020	145 615 082	-0,2	60 973 581	4,7	68 011 578	5,8	51 087 359	4,4	55 668 602	7,2	40 735 358	13,0	422 091 560	4,1
Euroa/0–20-vuotias asukas	2016	959	-3,6	671	3,9	948	1,8	1 245	0,8	867	-1,6	551	4,6	863	0,9
	2017	998	4,1	662	-1,4	969	2,2	1 300	4,5	937	8,1	566	2,9	893	3,5
	2018	1 024	2,7	720	8,8	1 023	5,5	1 328	2,1	1 022	9,1	602	6,3	938	5,0
	2019	1 122	9,6	767	6,4	1 130	10,5	1 320	-0,6	1 087	6,3	674	11,8	1 010	7,7
	2020	1 124	0,1	810	5,7	1 202	6,3	1 391	5,4	1 171	7,8	773	14,7	1 060	4,9
Euroa/0–20-vuotias asukas (deflatoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	1 004	-3,4	703	-13,3	992	2,0	1 303	1,0	908	-1,5	576	4,7	903	0,0
	2017	1 053	4,9	699	-0,6	1 023	3,1	1 372	5,3	989	9,0	598	3,7	942	4,3
	2018	1 065	1,1	749	7,2	1 063	3,9	1 380	0,6	1 062	7,4	626	4,7	974	3,4
	2019	1 136	6,7	776	3,7	1 144	7,7	1 336	-3,1	1 100	3,6	682	9,0	1 023	5,0
	2020	1 124	-1,1	810	4,4	1 202	5,0	1 391	4,1	1 171	6,5	773	13,3	1 060	3,6
Euroa/0–20-vuotias lastensuojelun asiakas ¹	2016	15 808	17,6	15 490	26,8	13 245	15,5	20 500	14,5	18 081	50,0	11 304	43,4	15 469	24,3
	2017	17 068	8,0	15 639	1,0	13 510	2,0	21 847	6,6	19 972	10,5	11 808	4,5	16 360	5,8
	2018	18 852	10,5	16 817	7,5	13 472	-0,3	22 821	4,5	21 725	8,8	11 404	-3,4	17 214	5,2
	2019	21 742	15,3	18 283	8,7	21 132	56,9	24 846	8,9	24 108	11,0	12 248	7,4	20 262	17,7
	2020	22 060	1,5	18 061	-1,2	22 513	6,5	27 555	10,9	23 974	-0,6	14 105	15,2	21 114	4,2
Euroa/0–20-vuotias lastensuojelun asiakas (deflatoituna vuoden 2020 arvoon) ⁵	2016	16 546	17,8	16 214	27,0	13 863	15,7	21 457	14,7	18 926	50,3	11 832	43,6	16 192	24,5
	2017	18 014	8,9	16 505	1,8	14 259	2,9	23 057	7,5	21 079	11,4	12 463	5,3	17 267	6,6
	2018	19 589	8,7	17 474	5,9	13 999	-1,8	23 713	2,8	22 575	7,1	11 850	-4,9	17 887	3,6
	2019	22 011	12,4	18 510	5,9	21 394	52,8	25 154	6,1	24 407	8,1	12 400	4,6	20 514	14,7
	2020	22 060	0,2	18 061	-2,4	22 513	5,2	27 555	9,5	23 974	-1,8	14 105	13,8	21 114	2,9
Avohuollon kokonaiskustannukset²															
Kustannukset yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset)	2016	23 345 802	-0,4	11 896 478	14,9	10 360 017	10,7	7 327 210	-1,3	10 358 000	-3,2	7 516 847	19,2	70 804 354	4,8
	2017	24 210 735	3,7	10 789 366	-9,3	10 777 646	4,0	8 239 492	12,5	11 094 000	7,1	8 551 882	13,8	73 663 122	4,0
	2018	23 768 441	-1,8	11 740 834	8,8	11 493 211	6,6	8 702 270	5,6	11 737 000	5,8	9 143 622	6,9	76 585 378	4,0
	2019	24 083 244	1,3	11 067 236	-5,7	13 746 442	19,6	7 311 805	-16,0	13 582 499	15,7	10 976 385	20,0	80 767 611	5,5
	2020	25 841 752	7,3	11 033 033	-0,3	13 234 466	-3,7	7 415 715	1,4	12 436 602	-8,4	11 183 564	1,9	81 145 131	0,5
Kustannukset yhteensä (sis. jälkihuollon kustannukset, deflatoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	24 436 128	-0,2	12 452 083	15,1	10 843 864	10,9	7 669 415	-1,1	10 841 753	-3,0	7 867 908	19,4	74 111 150	5,0
	2017	25 552 050	4,6	11 387 115	-8,6	11 374 746	4,9	8 695 974	13,4	11 708 626	8,0	9 025 670	14,7	77 744 181	4,9
	2018	24 697 571	-3,3	12 199 794	7,1	11 942 491	5,0	9 042 450	4,0	12 195 810	4,2	9 501 054	5,3	79 579 170	2,4
	2019	24 381 885	-1,3	11 204 474	-8,2	13 916 903	16,5	7 402 474	-18,1	13 750 927	12,8	11 112 496	17,0	81 769 158	2,8
	2020	25 841 752	6,0	11 033 033	-1,5	13 234 466	-4,9	7 415 715	0,2	12 436 602	-9,6	11 183 564	0,6	81 145 131	-0,8
Euroa/avohuollon 0–17-vuotias ja jälkihuollon 18–20-vuotias asiakas ³	2016	3 723	22,6	4 367	43,6	2 722	23,9	4 168	12,6	5 466	64,6	3 470	41,6	3 803	30,5
	2017	3 998	7,4	3 873	-11,3	2 817	3,5	4 468	7,2	5 657	3,5	3 826	10,3	3 938	3,5
	2018	4 259	6,5	4 130	6,6	2 807	-0,4	4 875	9,1	6 129	8,3	3 789	-1,0	4 110	4,4
	2019	4 489	5,4	3 948	-4,4	7 810	178,3	4 533	-7,0	7 451	21,6	4 401	16,1	5 093	23,9
	2020	4 853	8,1	3 833	-2,9	6 552	-16,1	4 844	6,9	6 744	-9,5	4 631	5,2	5 105	0,2
Euroa/ avohuollon 0–17-vuotias ja jälkihuollon 18–20-vuotias asiakas (deflatoituna vuoden 2020 arvoon) ⁵	2016	3 897	22,9	4 571	43,8	2 849	24,1	4 363	12,8	5 721	64,9	3 632	41,9	3 980	30,7
	2017	4 220	8,3	4 087	-10,6	2 973	4,3	4 716	8,1	5 971	4,4	4 038	11,2	4 156	4,4
	2018	4 425	4,9	4 291	5,0	2 916	-1,9	5 066	7,4	6 369	6,7	3 937	-2,5	4 271	2,8
	2019	4 545	2,7	3 997	-6,8	7 907	171,1	4 589	-9,4	7 543	18,4	4 456	13,2	5 156	20,7
	2020	4 853	6,8	3 833	-4,1	6 552	-17,1	4 844	5,5	6 744	-10,6	4 631	3,9	5 105	-1,0
Jälkihuollon kokonaiskustannukset															
Kustannukset yhteensä	2016	3 590 285	10,5	1 732 598	15,5	1 178 214	-1,9	968 595	0,1	3 037 000	19,4	612 577	-8,9	11 119 269	9,7
	2017	2 811 483	-21,7	1 576 124	-9,0	954 472	-19,0	983 088	1,5	2 730 000	-10,1	707 188	15,4	9 762 355	-12,2
	2018	2 708 490	-3,7	1 513 165	-4,0	1 025 585	7,5	963 006	-2,0	1 996 000	-26,9	825 843	16,8	9 032 089	-7,5
	2019	3 213 426	18,6	1 367 540	-9,6	1 596 394	55,7	1 005 478	4,4	1 330 000	-33,4	1 475 344	78,6	9 988 182	10,6
	2020	3 972 952	23,6	1 528 685	11,8	2 284 685	43,1	1 200 205	19,4	1 576 000	18,5	1 359 319	-7,9	11 921 847	19,4
Kustannukset yhteensä (deflatoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	3 757 963	10,7	1 813 516	15,7	1 233 240	-1,8	1 013 831	0,3	3 178 838	19,6	641 187	-8,8	11 638 576	9,9
	2017	2 967 244	-21,0	1 663 444	-8,3	1 007 352	-18,3	1 037 553	2,3	2 881 247	-9,4	746 367	16,4	10 303 205	-11,5
	2018	2 814 367	-5,2	1 572 316	-5,5	1 065 676	5,8	1 000 651	-3,6	2 074 025	-28,0	858 126	15,0	9 385 162	-8,9
	2019	3 253 274	15,6	1 384 498	-11,9	1 616 190	51,7	1 017 947	1,7	1 346 492	-35,1	1 493 639	74,1	10 112 039	7,7
	2020	3 972 952	22,1	1 528 685	10,4	2 284 685	41,4	1 200 205	17,9	1 576 000	17,0	1 359 319	-9,0	11 921 847	17,9
Euroa/ 18–20-vuotias jälkihuollon asiakas (deflatoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	3 496	9,4	4 662	8,8	6 075	-15,8	4 278	4,9	12 466	21,0	2 705	-11,1	4 858	7,3
	2017	2 886	-17,4	4 520	-3,0	3 438	-43,4	4 252	-0,6	11 168	-10,4	2 927	8,2	4 212	-13,3
	2018	3 056	5,9	4 392	-2,8	3 918	14,0	3 894	-8,4	8 102	-27,5	3 531	20,7	4 068	-3,4
	2019	3 778	23,7	3 857	-12,2	..	..	4 024	3,3	7 565	-6,6	5 745	62,7	4 446	9,3
	2020	4 669	23,6	5 162	33,9	7 616	..	4 396	9,3	6 156	-18,6	7 154	24,5	5 610	26,2

¹ Helsingin vuoden 2019 sijaishuollon kustannukset on ilmoitettu liian suurina.

² Espoon osalta avohuollon kustannukset ovat sosiaalityön palkkakustannusten osalta raportoitu vuoden 2017 osalta noin 1,1, miljoonaa euroa pienempänä. Näin ollen avohuollon kustannukset eivät ole täysin vertailukelpoiset vuoteen 2018.

³ Vantaan asiak

4D/2 Lastensuojelun kustannukset vuosina 2016–2020: Sijoitusten kustannukset

	Vuosi	HELSINKI ¹	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA ²	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Sijoitusten kokonaiskustannukset															
Sijoitusten kustannukset yhteensä (sis. sijoitusten aikaisen sosiaalityön kustannukset)	2016	95 958 520	-3,3	36 804 908	2,6	40 804 686	1,3	37 690 253	1,8	29 366 652	0,0	21 838 864	0,3	262 463 883	-0,4
	2017	101 871 320	6,2	37 785 000	2,7	42 007 088	2,9	39 037 491	3,6	32 365 263	10,2	21 500 496	-1,5	274 566 658	4,6
	2018	106 593 640	4,6	41 720 623	10,4	44 900 536	6,9	39 632 021	1,5	36 232 440	11,9	22 730 729	5,7	291 809 990	6,3
	2019	120 042 371	12,6	46 452 287	11,3	49 754 566	10,8	41 014 022	3,5	37 719 000	4,1	24 615 385	8,3	319 597 631	9,5
	2020	119 773 330	-0,2	49 940 548	7,5	54 777 112	10,1	43 671 644	6,5	43 232 000	14,6	29 551 794	20,1	340 946 428	6,7
Sijoitusten kustannukset yhteensä (sis. sosiaalityön kustannukset, deflaoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	100 440 099	-3,1	38 523 819	2,8	42 710 399	1,5	39 450 512	2,0	30 738 171	0,2	22 858 811	0,4	274 721 812	-0,2
	2017	107 515 160	7,0	39 878 352	3,5	44 334 350	3,8	41 200 233	4,4	34 158 352	11,1	22 691 659	-0,7	289 778 107	5,5
	2018	110 760 482	3,0	43 351 521	8,7	46 655 739	5,2	41 181 273	0,0	37 648 799	10,2	23 619 294	4,1	303 217 108	4,6
	2019	121 530 939	9,7	47 028 312	8,5	50 371 540	8,0	41 522 611	0,8	38 186 729	1,4	24 920 624	5,5	323 560 755	6,7
	2020	119 773 330	-1,4	49 940 548	6,2	54 777 112	8,7	43 671 644	5,2	43 232 000	13,2	29 551 794	18,6	340 946 428	5,4
Euroa / vuoden aikana sijoitettuna ollut lapsi	2016	53 045	-3,0	51 404	-4,0	54 479	1,7	60 016	2,5	50 720	-1,6	35 978	2,4	51 585	-1,0
	2017	55 395	4,4	48 567	-5,5	51 925	-4,7	59 690	-0,5	55 802	10,0	33 647	-6,5	51 815	0,4
	2018	58 600	5,8	53 903	11,0	52 886	1,9	59 508	-0,3	57 330	2,7	37 325	10,9	54 554	5,3
	2019	62 490	6,6	61 854	14,8	52 650	-0,4	59 269	-0,4	58 479	2,0	37 296	-0,1	56 929	4,4
	2020	64 498	3,2	52 049	-15,9	60 863	15,6	63 847	7,7	68 731	17,5	41 977	12,6	59 644	4,8
Euroa / vuoden aikana sijoitettuna ollut lapsi (deflaoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	55 522	-2,8	53 804	-3,8	57 023	1,9	62 819	2,6	53 088	-1,4	37 659	2,6	53 994	-0,8
	2017	58 464	5,3	51 258	-4,7	54 801	-3,9	62 997	0,3	58 894	10,9	35 511	-5,7	54 685	1,3
	2018	60 891	4,2	56 010	9,3	54 954	0,3	61 834	-1,8	59 571	1,1	38 784	9,2	56 687	3,7
	2019	63 264	3,9	62 621	11,8	53 303	-3,0	60 004	-3,0	59 204	-0,6	37 759	-2,6	57 635	1,7
	2020	64 498	2,0	52 049	-16,9	60 863	14,2	63 847	6,4	68 731	16,1	41 977	11,2	59 644	3,5
Euroa/ 0-17-vuotias asukas	2016	912	-4,9	585	1,0	877	-0,3	1 308	1,3	794	-1,4	484	-0,2	806	-1,7
	2017	949	4,1	593	1,4	897	2,3	1 345	2,8	864	8,8	480	-0,8	834	3,5
	2018	982	3,5	647	9,0	948	5,7	1 364	1,4	956	10,7	511	6,5	880	5,4
	2019	1 094	11,4	715	10,5	1 033	9,0	1 406	3,0	993	3,9	558	9,0	956	8,7
	2020	1 081	-1,2	764	6,9	1 128	9,1	1 500	6,7	1 132	13,9	674	20,9	1 015	6,1
Euroa/ 0-17-vuotias asukas (deflaoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	954	-4,7	613	1,1	918	-0,1	1 369	1,4	832	-1,2	507	0,0	844	-1,5
	2017	1 002	4,9	626	2,2	947	3,1	1 419	3,7	912	9,7	507	0,0	881	4,3
	2018	1 021	1,9	672	7,3	985	4,0	1 418	-0,1	994	9,0	531	4,8	914	3,8
	2019	1 107	8,5	723	7,6	1 046	6,2	1 423	0,4	1 006	1,2	565	6,2	968	5,9
	2020	1 081	-2,4	764	5,5	1 128	7,8	1 500	5,4	1 132	12,5	674	19,4	1 015	4,8
Laitoshoidon ²															
Laitoshoidon kustannukset yhteensä (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2016	59 442 130	-6,7	23 938 752	-1,8	28 267 491	-2,0	25 596 506	-3,9	15 894 652	-1,2	7 851 779	-2,5	160 991 310	-4,0
	2017	61 773 584	3,9	25 519 708	6,6	28 944 032	2,4	26 233 516	2,5	17 789 698	11,9	8 476 540	8,0	168 737 078	4,8
	2018	65 035 803	5,3	30 112 209	18,0	31 487 856	8,8	26 451 481	0,8	22 034 000	23,9	8 820 841	4,1	183 942 191	9,0
	2019	74 666 356	14,8	34 666 659	15,1	35 405 705	12,4	28 418 939	7,4	25 910 000	17,6	10 113 023	14,6	209 180 682	13,7
	2020	75 108 826	0,6	37 548 847	8,3	39 419 249	11,3	30 244 579	6,4	27 213 000	5,0	14 415 325	42,5	223 949 826	7,1
Laitoshoidon kustannukset yhteensä (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflaoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	62 218 273	-6,6	25 056 771	-1,6	29 587 676	-1,8	26 791 947	-3,7	16 636 985	-1,0	8 218 483	-2,3	168 510 135	-3,8
	2017	65 195 943	4,8	26 933 542	7,5	30 547 579	3,2	27 686 897	3,3	18 775 277	12,9	8 946 154	8,9	178 085 393	5,7
	2018	67 578 112	3,7	31 289 323	16,2	32 718 745	7,1	27 485 493	-0,7	22 895 329	21,9	9 165 656	2,5	191 132 658	7,3
	2019	75 592 245	11,9	35 096 538	12,2	35 844 748	9,6	28 771 344	4,7	26 231 293	14,6	10 238 428	11,7	211 774 597	10,8
	2020	75 108 826	-0,6	37 548 847	7,0	39 419 249	10,0	30 244 579	5,1	27 213 000	3,7	14 415 325	40,8	223 949 826	5,7
Kunnallisen laitoshoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2016	34 944 508	-7,4	5 955 745	4,7	8 827 715	0,5	10 729 068	-9,7	5 568 652	0,1	1 527 147	-36,8	67 552 835	-6,3
	2017	32 773 451	-6,2	5 648 808	-5,2	8 799 673	-0,3	9 637 295	-10,2	5 636 698	1,2	1 559 735	2,1	64 055 659	-5,2
	2018	31 413 404	-4,1	5 935 879	5,1	8 449 688	-4,0	9 678 614	0,4	6 170 000	9,5	1 655 331	6,1	63 302 916	-1,2
	2019	32 602 561	3,8	6 066 089	2,2	8 645 112	2,3	10 581 947	9,3	7 520 000	21,9	1 602 023	-3,2	67 017 732	5,9
	2020	32 979 959	1,2	7 076 757	16,7	11 117 664	28,6	10 828 331	2,3	7 702 000	2,4	1 717 073	7,2	71 421 784	6,6
Kunnallisen laitoshoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflaoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	36 576 532	-7,2	6 233 898	4,9	9 239 998	0,6	11 230 151	-9,5	5 828 726	0,3	1 598 470	-36,7	70 707 775	-6,1
	2017	34 589 155	-5,4	5 961 761	-4,4	9 287 189	0,5	10 171 217	-9,4	5 948 980	2,1	1 646 147	3,0	67 604 449	-4,4
	2018	32 641 383	-5,6	6 167 918	3,5	8 779 994	-5,5	10 056 960	-1,1	6 411 191	7,8	1 720 040	4,5	65 777 485	-2,7
	2019	33 006 844	1,1	6 141 311	-0,4	8 752 314	-0,3	10 713 167	6,5	7 613 251	18,7	1 621 889	-5,7	67 848 776	3,1
	2020	32 979 959	-0,1	7 076 757	15,2	11 117 664	27,0	10 828 331	1,1	7 702 000	1,2	1 717 073	5,9	71 421 784	5,3
Ostopalvelulaitosten kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2016	24 497 622	-5,8	17 983 007	-3,7	19 439 776	-3,0	14 867 438	0,7	10 326 000	-1,9	6 324 632	12,2	93 438 475	-2,3
	2017	29 000 133	18,4	19 870 900	10,5	20 144 359	3,6	16 596 222	11,6	12 153 000	17,7	6 916 805	9,4	104 681 419	12,0
	2018	33 622 399	15,9	24 176 330	21,7	23 038 168	14,4	16 772 867	1,1	15 864 000	30,5	7 165 510	3,6	120 639 274	15,2
	2019	42 063 795	25,1	28 600 570	18,3	26 760 593	16,2	17 836 992	6,3	18 390 000	15,9	8 511 000	18,8	142 162 950	17,8
	2020	42 128 867	0,2	30 472 090	6,5	28 301 585	5,8	19 416 248	8,9	19 511 000	6,1	12 698 252	49,2	152 528 042	7,3
Ostopalvelulaitosten kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia, deflaoituna vuoden 2020 arvoon)	2016	25 641 742	-5,6	18 822 873	-3,5	20 347 678	-2,8	15 561 796	0,9	10 808 258	-1,7	6 620 013	12,4	97 802 360	-2,1
	2017	30 606 789	19,4	20 971 781	11,4	21 260 390	4,5	17 515 680	12,6	12 826 296	18,7	7 300 007	10,3	110 480 943	13,0
	2018	34 936 729	14,1	25 121 405	19,8	23 938 751	12,6	17 428 534	-0,5	16 484 138	28,5	7 445 617	2,0	125 355 173	13,5
	2019	42 585 401	21,9	28 955 227	15,3	27 092 434	13,2	18 058 177	3,6	18 618 043	12,9	8 616 539	15,7	143 925 821	14,8
	2020	42 128 867	-1,1	30 472 090	5,2	28 301 585	4,5	19 416 248	7,5	19 511 000	4,8	12 698 252	47,4	152 528 042	6,0
Luvanvarainen perhehoito															
Luvanvaraisen perhehoidon kustannukset (ilman sosiaalityön kustannuksia)	2016	6 537 493	20,5	5 605 683	9,5	1 768 000	-14,1	2 895 269	2,3	1 218 000	-10,0	176 305	22,2	18 200 750	7,5
	2017	7 558 272	15,6	4 283 711	-23,6	1 910 797	8,1	2 685 305	-7,3	1 611 500	32,3	194 411	10,3	18 243 996	0,2
	2018	7 449 675	-1,4	3 105 706	-27,5	1 919 590	0,5	2 254 634	-16,0	1 513 440	-6,1	462 668	138,0	16 705 713	-8,4
	2019	8 739 416	17,3	2 992 755	-3,6	2 293 272	19,5	2 001 691	-11,2	1 335 000					

4E Lastensuojeluilmoitukset ja ilmoituksen kohteena olleet lapset sekä lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve, vuosina 2016–2020

	Vuosi	HELSINKI	Muutos (%)	ESPOO	Muutos (%)	VANTAA	Muutos (%)	TURKU	Muutos (%)	TAMPERE	Muutos (%)	OULU	Muutos (%)	KUUSIKKO	Muutos (%)
Lastensuojeluilmoitukset															
Vuoden aikana tehdyt lastensuojeluilmoitukset (0–17-vuotiaat)	2016	15 670	0,3	7 078	5,6	8 207	1,4	5 784	-4,4	2 738	-13,8	4 632	27,9	44 109	1,9
	2017	16 311	4,1	7 879	11,3	9 534	16,2	5 966	3,1	3 108	13,5	6 418	38,6	49 216	11,6
	2018	16 610	1,8	8 141	3,3	9 144	-4,1	6 497	8,9	3 290	5,9	7 222	12,5	50 904	3,4
	2019	17 183	3,4	8 739	7,3	10 772	17,8	6 956	7,1	4 441	35,0	7 740	7,2	55 831	9,7
	2020	18 023	4,9	8 460	-3,2	10 580	-1,8	7 048	1,3	4 773	7,5	8 458	9,3	57 342	2,7
Ilmoitusten kohteena olleet lapset															
Vuoden aikana lastensuojeluilmoituksen kohteena olleet lapset (0–17-vuotiaat) ¹	2016	8 865	5,5	3 925	5,6	4 392	0,0	2 635	-0,9	2 073	1,7	2 733	18,3	24 623	4,7
	2017	8 849	-0,2	4 299	9,5	4 724	7,6	2 882	9,4	2 362	13,9	3 571	30,7	26 687	8,4
	2018	9 009	1,8	4 362	1,5	4 750	0,6	3 160	9,6	2 536	7,4	3 737	4,6	27 554	3,2
	2019	9 313	3,4	4 532	3,9	5 508	16,0	3 196	1,1	2 801	10,4	3 913	4,7	29 263	6,2
	2020	9 729	4,5	3 770	-16,8	5 159	-6,3	3 224	0,9	2 975	6,2	4 020	2,7	28 877	-1,3
Lastensuojeluilmoituksen kohteena olleiden lasten osuus (%) samanikäisestä väestöstä	2016	8,4		6,2		9,4		9,1		5,6		6,1		7,6	
	2017	8,2		6,8		10,1		9,9		6,3		8,0		8,1	
	2018	8,3		6,8		10,0		10,9		6,7		8,4		8,3	
	2019	8,5		7,0		11,4		11,0		7,4		8,9		8,8	
	2020	8,8		5,8		10,6		11,1		7,8		9,2		8,6	
Palvelutarpeen arviot, joissa selvitetty lastensuojelun tarve (ent. lastensuojelutarpeen selvitykset)															
Lapset, joiden palvelutarpeen arvioissa selvitetty lastensuojelun tarve (0–17-vuotiaat) ¹	2016	5 090	-2,6	2 424	0,0	1 595	-24,5	1 294	1,3	1 148	-39,1	1 845	25,0	13 396	-7,0
	2017	5 221	2,6	2 161	-10,8	1 499	-6,0	1 359	5,0	806	-29,8	1 931	4,7	12 977	-3,1
	2018	6 271	20,1	1 336	-38,2	1 514	1,0	1 450	6,7	1 065	32,1	1 791	-7,3	13 427	3,5
	2019	6 417	2,3	1 345	0,7	1 518	0,3	1 477	1,9	1 287	20,8	1 958	9,3	14 002	4,3
	2020	6 656	3,7	689	-48,8	2 065	36,0	1 353	-8,4	1 415	9,9	1 893	-3,3	14 071	0,5

¹ Espoosta puuttuvat järjestelmämuutoksen vuoksi tammi- ja helmikuun 2020 luvut, joten Espoon vuoden 2020 luvut eivät ole vertailukelpoisia.

4F Lastensuojeluilmoitukset kuukausittain vuosina 2019-2020

	Helsinki 2019	Helsinki 2020	Espoo 2019	Espoo 2020	Vantaa 2019	Vantaa 2020	Turku 2019	Turku 2020	Tampere 2019	Tampere 2020	Oulu 2019	Oulu 2020	Kuusikko v. 2019 ¹	Kuusikko v. 2020
tammikuu	1 401	1 520	657	731	..	904	560	599	373	420	623	685	3 614	4 859
helmikuu	1 392	1 504	626	754	..	801	526	576	367	365	600	743	3 511	4 743
maaliskuu	1 511	1 483	782	768	..	923	612	571	373	422	571	677	3 849	4 844
huhtikuu	1 447	1 435	816	605	..	785	704	530	376	388	636	628	3 979	4 371
toukokuu	1 707	1 429	880	712	..	858	657	532	357	337	606	676	4 207	4 544
kesäkuu	1 251	1 413	579	574	..	672	556	454	318	328	538	572	3 242	4 013
heinäkuu	1 184	1 318	528	533	..	748	463	539	262	380	485	578	2 922	4 096
elokuu	1 331	1 414	715	668	..	892	515	548	330	335	652	641	3 543	4 498
syyskuu	1 518	1 630	791	780	..	1 083	554	771	463	491	698	837	4 024	5 592
lokakuu	1 566	1 625	838	681	..	946	631	640	453	414	801	866	4 289	5 172
marraskuu	1 476	1 674	854	811	..	1 025	643	681	412	450	828	867	4 213	5 508
joulukuu	1 399	1 578	673	843	..	946	535	607	357	443	702	688	3 666	5 105
koko vuosi	17 183	18 023	8 739	8 460	10 772	10 580	6 956	7 048	4 441	4 773	7 740	8 458	55 831	57 342

¹ Kuusikon kuukausikohtaiset tiedot ovat vuoden 2019 osalta ilman Vantaata.

.. Tietoa ei ole saatavissa

4H Väestörakennetietoja vuosina 2016–2020. Aluejako 1.1.2021 kaikkien vuosien osalta.

31.12.	HELSINKI			ESPOO			VANTAA			TURKU			TAMPERE			OULU			KOKO MAA		
	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)
Koko väestö																					
2016	635 181	1,1		274 583	1,8		219 341	2,2		187 604	0,9		228 274	1,4		200 526	5,1		5 513 130	0,2	
2017	643 272	1,3		279 044	1,6		223 027	1,7		189 669	1,1		231 853	1,6		201 810	0,6		5 517 919	0,1	
2018	648 042	0,7		283 632	1,6		228 166	2,3		191 331	0,9		235 239	1,5		203 567	0,9		5 517 919	0,0	
2019	653 835	0,9		289 731	2,2		233 775	2,5		192 962	0,9		238 140	1,2		205 489	0,9		5 525 292	0,1	
2020	656 920	0,5		292 796	1,1		237 231	1,5		194 391	0,7		241 009	1,2		207 327	0,9		5 533 793	0,2	
0-17-vuotiaat																					
2016	105 240	1,7	16,6	62 875	1,6	22,9	46 523	1,6	21,2	28 820	0,5	15,4	36 967	1,4	16,2	45 084	2,6	22,5	1 071 905	-0,1	19,4
2017	107 349	2,0	16,7	63 669	1,3	22,8	46 834	0,7	21,0	29 025	0,7	15,3	37 462	1,3	16,2	44 765	-0,7	22,2	1 066 261	-0,5	19,3
2018	108 526	1,1	16,7	64 503	1,3	22,7	47 377	1,2	20,8	29 048	0,1	15,2	37 884	1,1	16,1	44 442	-0,7	21,8	1 058 091	-0,8	19,2
2019	109 750	1,1	16,8	65 005	0,8	22,4	48 145	1,6	20,6	29 179	0,5	15,1	37 973	0,2	15,9	44 133	-0,7	21,5	1 049 057	-0,9	19,0
2020	110 820	1,0	16,9	65 402	0,6	22,3	48 563	0,9	20,5	29 107	-0,2	15,0	38 197	0,6	15,8	43 830	-0,7	21,1	1 041 526	-0,7	18,8
0-20-vuotiaat																					
2016	124 415	0,9	19,6	72 557	1,4	26,4	53 969	1,3	24,6	36 169	0,5	19,3	45 813	0,8	20,1	53 314	1,5	26,6	1 255 917	-0,5	22,8
2017	126 342	1,5	19,6	73 375	1,1	26,3	54 460	0,9	24,4	36 360	0,5	19,2	46 374	1,2	20,0	53 060	-0,5	26,3	1 248 142	-0,6	22,6
2018	127 245	0,7	19,6	74 203	1,1	26,2	55 134	1,2	24,2	36 398	0,1	19,0	46 924	1,2	19,9	52 926	-0,3	26,0	1 178 401	-5,6	21,4
2019	128 403	0,9	19,6	75 019	1,1	25,9	56 172	1,9	24,0	36 609	0,6	19,0	47 200	0,6	19,8	52 838	-0,2	25,7	1 228 503	4,3	22,2
2020	129 554	0,9	19,7	75 230	0,3	25,7	56 578	0,7	23,8	36 715	0,3	18,9	47 523	0,7	19,7	52 714	-0,2	25,4	1 218 963	-0,8	22,0
Väestöllinen huoltosuhte eli lapsia ja vanhuksia 100 työikäistä kohti (alle 15-vuotiaiden ja 65 vuotta täyttäneiden määrän suhde 15-64-vuotiaiden määrään)																					
2016			44,5			50,7			49,0			49,5			47,8			51,2			59,1
2017			45,2			51,1			49,2			50,0			48,2			51,8			60,1
2018			45,7			51,9			51,4			51,1			49,7			53,3			61,5
2019			45,9			51,4			48,9			50,3			48,6			52,0			61,4
2020			46,5			51,0			48,6			50,3			48,2			51,6			61,9
Alle 15-vuotiaat																					
	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)	Lkm	Muutos (%)	Osuus (%)
2016	89 672	2,0	14,1	53 459	1,4	19,5	39 332	1,3	17,9	24 151	0,8	12,9	31 229	1,3	13,7	38 152	0,1	19,0	894 178	-0,2	16,2
2017	91 743	2,3	14,3	54 065	1,1	19,4	39 595	0,7	17,8	24 410	1,1	12,9	31 821	1,9	13,7	38 024	-0,3	18,8	890 424	-0,4	16,1
2018	92 718	1,1	14,3	54 646	1,1	19,3	39 968	0,9	17,5	24 530	0,5	12,8	32 184	1,1	13,7	37 386	-1,7	18,4	882 234	-0,9	16,0
2019	93 557	0,9	14,3	54 854	0,4	18,9	40 529	1,4	17,3	24 477	-0,2	12,7	32 156	-0,1	13,5	36 743	-1,7	17,9	871 036	-1,3	15,8
2020	94 116	0,6	14,3	54 870	0,0	18,7	40 749	0,5	17,2	24 438	-0,2	12,6	32 081	-0,2	13,3	36 172	-1,6	17,4	860 861	-1,2	15,6
15-64-vuotiaat																					
2016	439 517	0,8	69,2	182 243	1,5	66,4	147 185	2,2	67,1	125 452	0,7	66,9	154 457	1,0	67,7	132 637	0,6	66,1	3 459 144	-0,3	62,7
2017	443 161	0,8	68,9	184 647	1,3	66,2	149 509	1,6	67,0	126 417	0,8	66,7	156 408	1,3	67,5	133 228	0,4	66,0	3 443 388	-0,5	62,4
2018	445 021	0,4	68,7	187 355	1,5	66,1	153 254	2,5	67,2	127 396	0,8	66,6	158 548	1,4	67,4	134 101	0,7	65,9	3 430 848	-0,4	62,2
2019	447 660	0,6	68,5	191 951	2,5	66,3	157 253	2,6	67,3	128 444	0,8	66,6	160 540	1,3	67,4	135 460	1,0	65,9	3 422 982	-0,2	62,0
2020	448 498	0,2	68,3	193 887	1,0	66,2	159 683	1,5	67,3	129 308	0,7	66,5	162 651	1,3	67,5	136 800	1,0	66,0	3 416 994	-0,2	61,7
65 vuotta täyttäneet																					
2016	105 992	1,9	16,7	38 881	3,7	14,2	32 824	3,3	15,0	38 001	1,7	20,3	42 588	3,0	18,7	29 737	4,0	14,8	1 149 975	2,4	20,9
2017	108 368	2,2	16,8	40 332	3,7	14,5	33 920	3,3	15,2	38 842	2,2	20,5	43 624	2,4	18,8	30 976	4,2	15,3	1 179 318	2,6	21,4
2018	110 303	1,8	17,0	41 631	3,2	14,7	34 944	3,0	15,3	39 405	1,4	20,6	44 507	2,0	18,9	32 080	3,6	15,8	1 204 837	2,2	21,8
2019	112 618	2,1	17,2	42 926	3,1	14,8	35 993	3,0	15,4	40 041	1,6	20,8	45 444	2,1	19,1	33 286	3,8	16,2	1 231 274	2,2	22,3
2020	114 306	1,5	17,4	44 039	2,6	15,0	36 799	2,2	15,5	40 645	1,5	20,9	46 277	1,8	19,2	34 355	3,2	16,6	1 255 938	2,0	22,7

Lähde: Tilastokeskuksen StatFin-tietokanta, Väestörakennetilastot

Liite 5 Lastensuojelun Kuusikko-työryhmä

Työryhmän puheenjohtaja

Teija Sulisalo

Lastensuojelun erityisasiantuntija
Oulun hyvinvointipalvelut
teija.sulisalo@ouka.fi

Sammy Huotari

Tilastoasiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Talousohjaus
sammy.huotari@espoo.fi

Helsinki

Saila Nummikoski

Lastensuojelun johtaja
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut
saila.nummikoski@hel.fi

Inari Loukusa

Erityissuunnittelija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Perhe- ja sosiaalipalvelut
inari.loukusa@espoo.fi

Marjut Meronen

Taloussuunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Talous- ja strategiapalvelut
marjut.meronen@hel.fi

Kirsi Merisalo

Järjestelmäkoordinaattori
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
kirsi.merisalo@espoo.fi

Sisko Mäkinen

Suunnittelija
Helsingin sosiaali- ja terveystoimiala
Tilastopalvelut
sisko.makinen@hel.fi

Vantaa

Leena Kaijala

Suunnittelija
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
leena.kaijala@vantaa.fi

Espoo

Kati Villgren

Lapsiperheiden sosiaalipalvelujen
päällikkö
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
Lapsiperheiden sosiaalipalvelut
kati.villgren@espoo.fi

Anna Klingenberg-Peltola

Sosiaalityön esimies
Vantaan sosiaali- ja terveystoimi
Perhepalvelut
anna.peltola@vantaa.fi

Maija Haapala

Lapsiperheiden erityispalvelujen
asiantuntija
Espoon sosiaali- ja terveystoimi
maija.k.haapala@espoo.fi

Turku

Sirpa Kuronen

Palvelualuejohtaja
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut
sirpa.kuronen@turku.fi

Mirjam Jarhio

Suunnittelija
Turun kaupunki
Yhteiset palvelut
mirjam.jarhio@turku.fi

Jaana Kössi-Ahti

sovellusasiantuntija
2M-IT Oy
jaana.kossi-ahti@2M-IT.fi

Jyrki Sundman

Controller
Turun hyvinvointitoimiala
Hallinto/taloushallinto
jyrki.sundman@turku.fi

Eira Virolainen

Sijaishuollon toimistopäällikkö
Turun hyvinvointitoimiala
Perhe- ja sosiaalipalvelut/
sijaishuollon yhteiset toiminnot
eira.virolainen@turku.fi

Tampere

Minna Kuusela

Lastensuojelun palvelupäällikkö
Tampereen hyvinvointipalvelut
Avo- ja asumispalvelut
minna.kuusela@tampere.fi

Markku Itkonen

Vastaava ohjaaja
Tampereen hyvinvointipalvelut
Avo- ja asumispalvelut
markku.itkonen@tampere.fi

Oulu

Carita Haapala

Lastensuojelun palvelupäällikkö
Oulun hyvinvointipalvelut
carita.haapala@ouka.fi

Tuovi Mattanen

Sovelluskoordinaattori
Oulun hyvinvointipalvelut
tuovi.mattanen@ouka.fi

Veli-Pekka Nikula

Tietojärjestelmäasiantuntija
Oulun hyvinvointipalvelut
veli-pekka.nikula@ouka.fi

Työryhmän sihteeri

Marianne Forsell

Projektitutkija
Helsingin kaupunki
Strategiaosasto/Kaupunkitieto
marianne.forsell@hel.fi

